VII II 2968

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

3

НОВИ САД
1971

МИ ДОЛЕ ПОДПИСАНИ

добровољно се слажемо и установљавамо једно Дружство, као једно тело, које равним, и једним јединим духом за ползу и славу народну дише. I. Повод и намереније. — Начин намереније получити. — Повод к заведенију овога Дружства јест једина љубов и ревност к обштему благу; а намереније јест распространеније књижества и просвештенија народа Србског, то јест, да се Књиге Србске рукописне на свет издају и распространьавају, и то сад и отсад без престанка за свагда.

(4/16. фебруара 1826. године)

ОСНИВАЧИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

у Пешти 1826. године

Гаврило Бозитовац, 1798—1856
Јован Деметровић, 1778—1830
Јосиф Миловук, 1793—1850
Петар Рајић, 1780—1855
Андрија Розмировић, 1798—1835
Борђе Станковић, 1782—1853
др Јован Хаџић, 1799—1869

П II 2968
инв. бр. 57797

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

БРОЈ 3.
ГОДИНА CXLV
ОД ОСНИВАЊА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
1971.

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

издаје Матица српска
као свој повремени орган

Чланови уредништва:
Сава Јосић
др *Божидар Ковачек*
Павле Малетин
Миливој Николајевић
Бошко Петровић

Главни уредник
Павле Малетин

Одговорни уредник
Бошко Петровић

Технички уредник
Лаза Атанацковић

Уредништво: Нови Сад, Улица Матице српске, 1.
Телефон: 44-609 * Цена по броју: 2,5 дин. *
Чланови Матице српске добијају *Рад* бесплатно.
Штампа: „Просвета", Нови Сад, 1972.

САДРЖАЈ

ЗБОРНИЦИ МАТИЦЕ СРПСКЕ — — — — — — — — — 5

ПРЕГЛЕД ВАЖНИЈИХ ОДЛУКА УПРАВНОГ ОДБОРА У ДРУГОМ ПОЛУГОДИШТУ 1971. — П. М. — — — — — — — — 15

ФОТОТИПСКА ИЗДАЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ — Л. Чурчић — — 18

РАЗМЕНА ПУБЛИКАЦИЈА БИБЛИОТЕКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ СА БИБЛИОТЕКАМА И ДРУГИМ УСТАНОВАМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ — Аница Кањански — — — — — — — — 23

САВЕТОВАЊЕ О ПОТРЕБИ СИСТЕМАТСКОГ ПРОУЧАВАЊА ПОЗОРИШНЕ ПРОШЛОСТИ У СРБА — Лука Дотлић — — 32

КАТЕДРА МАТИЦЕ СРПСКЕ — П. Малетин — — — — — 38

КОНЗЕРВАТОРСКО-РЕСТАУРАТОРСКИ РАД ГАЛЕРИЈЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ — Олга Микић — — — — — — — — — 43

ПРЕДСЕДНИЦИ МАТИЦЕ СРПСКЕ — Ж. Милисавац — — 45

ХРОНИКА — У НЕКОЛИКО РЕЧИ — Ж. Б. — — — — — 51

БИБЛИОГРАФИЈА ИЗДАЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ У ПЕРИОДУ ЈУЛ—ДЕЦЕМБАР 1971. — Јелена Николић — — — — — 56

IN MEMORIAM — АЛЕКСАНДАР ШЕВИЋ — В. В. — — — 68

УМРЛИ ЧЛАНОВИ МС У 1971. ГОДИНИ — — — — — 69

П II 2968

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

Година 1. Децембар 1971. Број 3.

ЗБОРНИЦИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Матица српска издаје, данас, шест зборника, повремених научних публикација. Прво је покренут Зборник за друштвене науке, 1950. године. Зборник за природне науке почео је да излази 1951, Зборник Матице српске за књижевност и језик 1953, Зборник за филологију и лингвистику 1957, прва књига Зборника за ликовне уметности изашла је из штампе 1965. године, а прва свеска Зборника за историју, 1970. године. (Ускоро ће се појавити: Зборник за славистику, а у плану је и Зборник за изучавање романтизма у српској књижевности, под насловом „Беседа".)

Поред појаве и садржаја привлачи пажњу и само трајање зборника. Зборник за друштвене науке, за двадесет једну годину, изашао је у 55 свезака; Зборник за природне науке, за 20 година, у 39 свезака; Зборник МС за књижевност и језик, за 18 година, у 23 свеске; Зборник за филологију и лингвистику, за 14 година, у 13 књига; Зборник за ликовне уметности, за 6 година, у 6 књига и Зборник за историју, за једну годину, у 2 свеске. Укупно је изашло: 37 књига, односно 121 свеска шест серија зборника Матице српске. То чини приближно 28000 страница.

У досад објављеним зборницима штампано је укупно 2496 радова. Од тога, у Зборнику за друштвене науке објављено је 835 радова; у Зборнику за природне науке 568; у Зборнику МС за књижевност и језик 492; у Зборнику за филологију и лингвистику 400; у Зборнику за ликовне уметности 125 и у Зборнику за историју 76 радова.

Импозантан је и број сарадника у Матичиним зборницима за ових 20 година, од покретања серије за друштвене науке. У Зборнику за друштвене науке објавило је радове 288 сарадника; у Зборнику за природне науке 197 сарадника; у Зборнику МС за књижевност и језик 132 сарадника; у Зборнику за филологију и лингвистику 152 сарадника; у Зборнику за ликовне уметности 72 сарадника; у Зборнику за историју 36 сарадника.

Први број Зборника за друштвене науке уредили су: Живојин Бошков, Милош Јовановић (главни и одговорни уредник) и Светислав Марић. Последњи број: др Драгоје Жарковић, др Владимир Капор, др Цветко Костић, др Александар Магарашевић (главни и одговорни уредник) и мр Младен Стојанов. У уредништву су, између 1. и 55. броја, били још: др Теодор Аврамовић, др Стеван Мезеи, др Рајко Веселиновић, др Арпад Лебл, др Чедомир Попов, Живан Сечански, Марија Славнић и др Мирко Шулман.

Први број Зборника за природне науке уредили су: др Бранислав Букуров, Милош Јовановић (главни и одговорни уредник), др инж. Виктор Нејгебауер, др Живко Славнић. Последњи број: др Бранислав Букуров, др Слободан Глумац, др Угљеша Крстић, др Радивој Милин и инж. Лазар Стојковић (главни и одговорни уредник). Између 1. и 39. броја у уредништву су

били још: др Сима Гроздановић и др Јован Туцаков.

Први број Зборника МС за књижевност и језик уредили су: Младен Лесковац (главни и одговорни уредник) и Теодора Петровић. Последњу свеску: Живојин Бошков, др Божидар Ковачек, Младен Лесковац (главни и одговорни уредник), др Бошко Новаковић, Теодора Петровић. Члан уредништва био је и Борђе Сп. Радојичић.

Др Миливој Павловић (главни и одговорни уредник), др Петар Борбић и др Павле Ивић уредили су први број Зборника за филологију и лингвистику. Др Рудолф Коларич постаје члан уредништва већ за 2. свеску. Од 6. свеске др Павле Ивић је одговорни уредник. Од 9. свеске члан уредништва је др Александар Младеновић. Од 13. свеске др Милка Ивић, др Војислав Илић и др Јован Кашић. Последњи број су уредили: др Милка Ивић, др Павле Ивић (главни и одговорни уредник), др Војислав Илић, др Јован Кашић и др Александар Младеновић.

Уредништво Зборника за ликовне уметности, 1. број: др Светозар Радојчић, др Миодраг Коларић, инж. Милоје Милошевић и др Дејан Медаковић (главни и одговорни уредник). Др Светозар Радојчић, др Миодраг Коларић, др Сретен Петковић, др Дејан Медаковић (главни и одговорни уредник) и др Динко Давидов уредили су последњи број.

Др Славко Гавриловић (главни и одговорни уредник), др Никола Гаћеша, др Чедомир Попов, др Сима Ћирковић и мр Александар Форишковић сачињавају уредништво Зборника за историју, који је покренут 1970. године.

ПИТАЊА УРЕДНИШТВА РАДА

Имајући пред собом ове и овакве податке о зборницима Матице српске Уредништво Рада, у жељи да их коментарише обратило се писмом свима главним уредницима ових Матичиних публикација, постављајући им одређена питања и отварајући, на тај начин, једну, ако би се могло рећи, малу анкету о научном ангажовању Матице српске.

„У жељи да се на страницама 3. броја Рада Матице српске говори о зборницима Матице српске, слободни смо да Вас замолимо за помоћ", писало је Уредништво Рада. „Верујемо да делимо и Ваше мишљење кад кажемо да је појава, садржајност и трајање зборника Матице српске једна особита и особена чињеница наше културне и научне стварности, феномен који заслужује признање научних кругова и пажњу културне јавности, који је, из тих и других разлога, морао постати предмет разматрања, сагледавања и на страницама Рада.

Вама је познато да Рад Матице српске настоји да забележи савремене, текуће активности и акције Матице српске, да жели да постане својеврсна хроника живота и рада Матице српске, па се отуда нећете изненадити овом позиву да, у име уредништва, одговорите на три питања која се односе на зборник Матице српске који Ви уређујете.

1. Који су, по Вашем мишљењу, најистакнутији и највреднији резултати Зборника остварени за (тачан број) година његовог излажења, посебно ако имате на уму разлоге Матице српске за његово покретање.

2. Постоји уверење да је Зборник нашао и обезбедио своје, аутентично место у кругу сличних периодичних публикација код нас. Који аргументи могу да потврде овакво уверење? У сваком случају наведите оне садржаје Зборника, она тражења и одговоре на његовим страницама, који су га учинили мериторним у области коју истражује, који су га чинили неопходним приручником у научном свету последњих година.

3. Да ли Ви и Ваша редакција имате програме и планове за проширење Зборника? За покретање нових питања и тражење нових одговора? У ствари, како замишљате садржај Зборника у наредних неколико година? Хоћете ли допуњавати списак сарадника? Да ли ћете повећавати број свезака у једној години? Укратко, са којим и каквим иновацијама улазите у седамдесете године нашег века?

Разуме се да, према нахођењу, можете говорити и о питањима која нису постављена, ако мислите да на тај начин доприносите сагледавању улоге, значаја и места зборника МС.

Кад будемо прикупили одговоре уредника свих серија зборника Матице српске, кад их будемо објавили заједно, у истом броју Рада, биће то, и сами видите, наш заједнички прилог сагледавању рада Матице српске, њеног ангажовања у научној области. Стога се надамо да ћете позитивно одговорити на позив и молбу уредништва Рада Матице српске, да ће Ваши одговори јасније осветлити значај не само Зборника него и домет периодичних публикација Матице српске уопште", стајало је на крају писма Уредништва Рада.

ОДГОВОР ДР АЛЕКСАНДРА МАГАРАШЕВИЋА, ГЛАВНОГ УРЕДНИКА ЗБОРНИКА ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ

У Уводној речи уз прву свеску Научног зборника изложена је општа његова концепција која се у суштини није мењала све до данашњег дана. Она почива, заправо, на позитивним традицијама, искуствима и делатностима Матице српске још од првих дана њеног бивствовања. Већ први Матичини сарадници имали су, за ондашње време, широко схватање Матичиних задатака. Појам „књижевности" значио је за њих не само белетристику, него и рад на уметности, науци и просвећивању народа уопште. Мисао водиља у делатностима Матице српске у целини, која се поступно и све одређеније испољавала, била је да је једна од њених важних друштвених функција да развија научно истраживање Војводине и рад на науци уопште, и то у условима када у Војводини нису постојале научне установе, факултети и Универзитет. Тако су временом, често и мукотрпно, понекад уз неизбежна тражења, лутања и повремене застоје у зависности од општих друштвених прилика, стања и степена научног сазнања, заоране прве бразде у развоју науке у Војводини, такве у којима је Матица српска настојала да крчи путеве прогресу друштва и напретку науке.

У овом светлу није ни у наше време наодмет, и поред свих коренитих друштвених промена и преображаја на овом нашем тлу и у нашој земљи, поново се подсетити мисли Јована Цвијића о овој теми. Јован Цвијић, за кога су проблеми унапређења и организације научног рада представљали преокупацију којој се са страшћу посветио и о њима не једном писао, изложио је своје погледе и на скупштини Матице српске 1922. године. По њему, Матица српска треба да преузме на себе улогу организатора научног рада у Војводини, јер је, као најстарије југословенско културно друштво, имала „знатну улогу у развитку српске мисли и цивилизације". Када се 1950. године појавила прва свеска Научног зборника, то је, ипак, био догађај који је обележавао прекретницу и оживотворење једне старе идеје Матице српске, али у новим условима и у социјалистичкој Југославији, да је друштвена улога и дужност Матице српске да развија и научни рад како о особеној проблематици Војводине, тако и науку у њеној опште југословенској и универзалној функцији, а посебно научне дисциплине друштвених наука.

Од тих дана па све до данас Матица српска је настојала да редовним излажењем Научног зборника и потом Зборника за друштвене науке да свој допринос успостављању, организовању и унапређењу научног рада у Војводини и југословенске научне мисли. До сада објављене свеске Зборника за друштвене науке израз су свесних тежњи и уложених напора Матице српске да одговори овој својој друштвеној улози и идејној оријентацији.

Од 1950. године наовамо много тога се изменило у Југославији, Војводини, па и у Зборнику за друштвене науке. Основани су први факултети у Војводини, Универзитет у Новом Саду, више научних установа у оквиру Универзитета и ван њега. Матица српска и посебно Зборник за друштвене науке, нарочито у последњим годинама, настојали су да подстичу научни рад у оним научним дисциплинама друштвених наука и филозофији у којима још није био организован или довољно развијен научни рад на факултетима и другим научним установама у Војводини.

Зборник за друштвене науке третира општа друштвена питања, тј. опште теоријске и опште југословенске проблеме

који су предмет изучавања друштвених наука и филозофије. Настојало се на томе да се објављују радови о новим теоријским струјањима и схватањима, посебно у домену методологије друштвених наука, иако ту нису постигнути оптимални резултати. Ипак, у целини сагледано, Зборник за друштвене науке био је усмерен и на савремена и актуелна питања друштвених наука, друштвене теорије и праксе, прожет схватањем о повезаности науке и живота. То је, уосталом, једно од обележја делатности Матице српске у њеној, за наше услове дугој историји.

Зборник за друштвене науке расправљао је и расправљаће и убудуће о питањима која су својствена или од нарочитог интереса за Војводину, а поготову о оној проблематици Војводине која је од опште важности за друштвену теорију и праксу наше земље. Често и с правом је речено, па и у Уводној речи уз прву свеску Научног зборника, да је Војводина веома захвално и значајно подручје за савремена истраживања, критичка теоријска и емпиријска проучавања и анализе у разним областима друштвеног живота. Међутим, и данас је Војводина подручје које није систематски, свеобухватно и научно довољно истражено. Отуда су се, нимало случајно, на страницама Научног зборника и Зборника за друштвене науке појављивали радови, на пример, о проблемима пољопривреде и њеног социјалистичког преображаја; о променама на селу и процесима урбанизације; о уређењу водне привреде, водопривредних односа и водних путева (око 2/3 водених путева Југославије налази се у Војводини). Проучавање разних видова многонационалног састава Војводине, положаја народа и народности и, с тим у вези, развоја уставног и политичког система у Војводини у оквирима југословенског федерализма исто тако је сложена и недовољно испитана област научног истраживања о којој су се појављивали радови у Зборнику за друштвене науке. Поред тога, положај Војводине у Југославији и њен многонационални састав опредељују научни интерес за проучавање односа Војводине и Југославије са суседним земљама, а посебно са Мађарском и Румунијом. Отуда су се у Зборнику друштвених наука појављивали радови који су третирали ову област, укључујући и приказ научних публикација које су биле објављиване у суседним државама.

Друштвену улогу и задатке Зборника за друштвене науке опредељује и садашње стање неких дисциплина друштвених наука у Војводини, које карактерише неразвијеност како у третману материје, тако и у кадровском погледу. То се нарочито изразито испољава у социолошким и политиколошким научним дисциплинама, где је Зборник за друштвене науке настојао да стимулише научни рад и да окупи око себе нарочито млађе научне раднике, као и да објављује радове из ових области. При томе се водило рачуна да нерешени проблеми у социолошким и политиколошким научним дисциплинама могу да доведу до практицистичких, прагматских и апологетских оцена друштвених збивања и појава, дакле до негативних и врло штетних последица по друштвену теорију и праксу, које не би смеле бити својствене једном самоуправљачком друштву.

Усмереност Научног зборника и Зборника за друштвене науке на сложене задатке у научним дисциплинама друштвених наука у Војводини никада није почивала на схватању о територијализацији науке и научног истраживања, дакле концепцији која је данас конзервативна, превазиђена и у супротности са достигнутим степеном сазнања друштвених наука, научне и технолошке револуције у свету, па и код нас. Отуда су Научни зборник и Зборник за друштвене науке настојали да остварују сарадњу не само са установама и појединцима у Војводини и Србији, него и у општејугословенским размерама, иако ту има још много тога да се учини.

Изложили смо основну оријентацију Научног зборника и Зборника за друштвене науке из још једног разлога. Иако данас у Војводини делују више научних установа на Универзитету и ван њега у области друштвених наука, стварност и проблеми друштвеног живота овог подручја и у Југославији захтевају, у наше време више него икада раније, многоструке и организоване напоре на развијању и унапређењу друштвених наука. Уколико Зборник за друштвене науке буде допринео и убудуће развоју научног рада, уочавању, проучавању и, поготово, решава-

њу проблема теорије и праксе у друштвеним наукама, одговориће тиме не само преким потребама нашег социјалистичког друштва, него и најбољим традицијама Матице српске.

ОДГОВОР ИНЖ. ЛАЗАРА СТОЈКОВИЋА, ГЛАВНОГ УРЕДНИКА ЗБОРНИКА ЗА ПРИРОДНЕ НАУКЕ

1. Може се рећи да се већ у најранијим делатностима Матице српске јављала жеља да се, поред културне и књижевне, зачне и извесна научна делатност. Тако се већ у издањима Матичиним из прошлог века појављују, доста ретко, али запажени радови научноистраживачког карактера делом и из области природних наука. Из просветитељске улоге Матице јављају се посебна издања Матице из области привреде, пољопривреде, па и из ширег домена природних наука.

Између два рата учињен је нов покушај да се покрене и оживи, у јачој мери, научни рад. Тако је 1922. године био позван у Нови Сад Јован Цвијић, који је том приликом у Матици одржао једно предавање. Истовремено је академик Ј. Цвијић израдио програм за проучавање народног живота и насеља у Војводини. Као резултат ове акције објављени су неки радови, као: Монографија Инђије, Информација о насељима и занатима Сенте и неки други. Но, на томе се и стало.

После другог светског рата, када су просветне задатке преузеле друге установе, Матица српска се оријентише на научни рад. Први видни успеси огледају се у појави научних зборника Матице српске, са серијом за природне и за друштвене науке. Тек у социјалистичкој Југославији створени су услови за остварење давнашњих жеља Матице српске, да развије рад и на научном пољу. Тако се могла сада и у Матичин статут унети одредба: да је Матица српска научно, књижевно и културно друштво... што данас карактерише и усмерава њену активност.

Шта је био задатак Зборника за природне науке? Већ из напред изложеног се види да је покретањем овог Зборника дошло до реализације, када су за то створени услови, ранијих жеља и покушаја. Покретањем Зборника створена је могућност да се активирају и окупе на заједничком раду сарадници из области природних наука. Створене су могућности да се покрену младе снаге на научни рад, да се оне помогну и упуте у ову област делатности.

У време покретања првих бројева Зборника у Новом Саду постоји Завод за пољопривредна истраживања и Виша педагошка школа. Једине установе чији је научни и стручни кадар, поред појединаца из Војводине и Београда, представљао и прве сараднике Зборника. Основна оријентација часописа је била, што је углавном остала и касније, да се објављују радови из области природних наука, а који се односе на проблематику Војводине и њен развој, или да су обрађивачи научни радници са овог подручја, не искључујући ни радове аутора из других крајева и република, па ни из иностранства уколико су они од интереса за науку код нас уопште.

Да ли је Зборник за природне науке испунио задатке који су пред њега постављени? На ово питање могао би се дати следећи одговор.

— Редовно излажење Зборника говори у прилог томе да се успело окупити бројне сараднике, и да је створен интерес за научну материју која се у њему обрађује.

— Зборник за природне науке са својим нешто опширнијим карактером за све области природних наука пружа могућности да се објављују радови из појединих дисциплина општијег карактера (јер су други часописи из области појединих природних дисциплина ипак уско специјализовани).

— Иницирањем радова и прихватањем радова појединих аутора преко Зборника се стварају могућности за развој научног рада као и за изградњу млађих научних радника.

— Створене су могућности за научну обраду још недовољно или потпуно непро-

учене проблематике из области природних наука од интереса за Војводину.

Из ових неколико навода произилази да је Зборник својим досадашњим успесима оправдао оне задатке који су били постављени његовим покретањем.

2. Што се тиче места које је Зборник заузео у кругу сличних научних часописа може се дати само повољна оцена. Наиме, у прилог томе говори интерес научних радника за поједине радове објављене у њему. У многим научним радовима, докторским и магистарским радовима цитирају се радови објављени у Зборнику. Поред интереса у земљи постоји одговарајући интерес и у иностранству са којим се врши размена у значајном броју примерака.

Радови који се објављују у Зборнику као оригинални имају трајан карактер с обзиром да се у њима утврђују научне чињенице. Због тога они често служе као база, као полазна основа за научна истраживања из истих области новим научним радницима.

Данас, када у Новом Саду и Војводини имамо Универзитет, бројне факултете и високе школе са бројним кадром научних радника, као и са бројним кадром који је на путу изградње научног радника, улога и значај Зборника за природне науке постаје још већа и ми бисмо могли рећи: да није покренут раније осећала би се велика празнина и безусловно би га морали покренути сада.

3. Мишљења смо да Зборник и даље излази са две свеске годишње без неких великих промена. Иако постоје појединачна мишљења да ће се ускоро указати потреба за три свеске годишње, или да ће бити потребно да се издвоје две серије: једна за биологију, а друга за математику, физику, технику и хемију. Но, пустимо то питање времену.

ОДГОВОР МЛАДЕНА ЛЕСКОВЦА, ГЛАВНОГ УРЕДНИКА ЗБОРНИКА МС ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

1. Зборник за књижевност покренут је 1. септембра 1953. године. У томе тренутку то је био једини научни орган за проучавање српске књижевности, пошто тада још нису били поново покренути Прилози нити научни часописи од Зборника млађи а и по физиономији друкчији. У тој првој књизи Зборника објавили су своје радове 24 научника. А пре неколико дана ушла је у штампу последња и трећа по реду свеска XIX књиге Зборника; до тад, на Зборнику је сарађивало скоро 140 научника: Зборник је њихов орган, они му дају физиономију, тежину и смисао.

Сматрам да је оволико дуго излажење Зборника за књижевност, затим знатан број и углед његових сарадника као и научна вредност њихових радова, најзад поступно а стално проширење часописа (од почетне једне па до садашње три свеске годишње) резултат којим можемо бити задовољни.

2. Вредност Зборника јесте, мислим, у његовом довољно широком а ипак на једну тему усредсређеном програму. Мислим да је најбоље да цитирам оно што је о програму Зборника речено 1953, на првој страници тога листа. Онде пише ово:

„Из више крупних и научно заснованих разлога Зборнику није и не може бити задатак да се бави проучавањем српске књижевности искључиво у Војводини, чак и у случају ако би се његове теме, што није немогуће, поступно ограничиле претежно на XVIII и XIX век (сасвим је могуће, наиме, да ће у будућности доћи до извесне све уже специјализације наших научних часописа). Пре свега другог, многи, и баш најкрупнији идеолошки покрети и уметничке појаве те књижевности, и онда када су се зачињале и првобитно деловале само у Војводини, убрзо су постајале и све до данашњег дана остале нераздвојни саставни делови духовне баштине свих Срба; оне се стога нити мо-

гу нити смеју издвајати из такве своје шире органске целине, као насилно сужени свет за себе, пошто то нису. Затим, не може се у проучавању новије српске књижевности занемаривати ни књижевност оних народа и култура са којима су Срби, у ближој или даљој прошлости, имали честих и тесних додира и дубљих духовних сусрета, па их имају и данас а имаће их и убудуће. Стога је разумљиво да ће на страницама Зборника морати бити сваки час речи и о књижевности руској, латинској, немачкој, мађарској, словачкој, италијанској, румунској, о оним појавама у њима које су налазиле било каква одјека код нас, — а у оној сразмери и са оним нагласком како су се те везе у прошлости код нас смењивале и манифестовале. Нема сумње да ће овај део нашег задатка умногом зависити и од трајнијег или тренутног интересовања научних радника који се сличним питањима баве. Редакција Зборника би се искрено радовала када би ова два момента ишла упоредо, у разборитој хармонији, па ће овакве студије свесрдно подстицати. Јер је несумњиво да извесни, и не увек само споредњији моменти тих међународних духовних додира, прожимања и утицаја још нису довољно испитани нити са потребном продубљеношћу осветљени, као што је несумњиво да и иначе у књижевној прошлости Срба има читав низ још увек спорних питања а сложених и важних, још такорећи неначетих проблема. Допринети ма и најмање њиховом расветљавању частан је и примамљиво леп задатак Зборника."

Тако се, сасвим скромно и уздржано, писало на првој страници Зборника за књижевност. Одзив на овакав позив био је више него свесрдан. Неке од тема назначених у овоме програму нису додуше рађене, или нису рађене у довољној мери — што не значи да године пред којима стојимо неће и у тој области донети бар нешто резултата; првобитни нацрт Зборникова програма, међутим, током протеклих година, умногом је проширен, а нарочито студијама из народне, старе српске и југословенске, затим хрватске књижевности. Мислим да је оваквим студијама вредност Зборника још већа.

3. Програм Зборника, већ изложен у претходном одговору, толико је обиман и садржајан да у овом тренутку, мислим, нема потребе за његовим проширењем. Уосталом, нове теме и проблеме доносе и сами сарадници, намећу резултати њихових студија; редакција ће, што је сасвим природно, подржати сваку тако искрслу нужду и задатак. Списак својих сарадника дабогме да ћемо, као и до сада, увек и стално, а са радошћу, проширивати: зло је по сваки часопис који се ограничи и затвори у узак круг све једних те истих, јер нови и млађи људи често могу донети и нове и добре идеје. Број свезака у скорој будућности не намеравамо повећавати. О свему осталом редакција разговара и разговараће, па ће по потреби тражити путеве боље од оних којима сада идемо.

ОДГОВОР ДР ПАВЛА ИВИЋА, ГЛАВНОГ УРЕДНИКА ЗБОРНИКА ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

1. Зборник за филологију и лингвистику је објавио велику количину радова озбиљног квалитета из области науке о српскохрватском језику, а и из ширег славистичког домена и из опште лингвистике. Знатан део прилога тиче се језичке проблематике Војводине. Нису изостали ни приноси из области проучавања језика народности у Војводини (мађарског, словачког, русинског, немачког). Ипак се на овоме није сувише уско инсистирало, будући да часопис Прилози проучавању језика, који издаје Катедра за јужнословенске језике на Филозофском факултету у Новом Саду, садржи претежно радове о специфичнијим војвођанским проблемима, а да је хунгаролошка делатност у Војводини стекла своје посебне публикације.

Својим присуством и сталним излажењем ЗФЛ је отворио могућност да се без сметњи и релативно без закашњења публикује обимна продукција новосадског научног центра и да се оствари плодна сарадња стручњака из многих научних средишта у Југославији и у иностранству.

2. Главну особеност физиономије Зборника за филологију и лингвистику у југословенским размерама чини његов интер-

национални карактер. Знатно више него иједан други југословенски лингвистички часопис (а међу њима има и врло угледних, и знатно старијих од ЗФЛ), Матичин Зборник је окупио око себе многе стране лингвисте. Нема ниједног његовог броја без учешћа неколико страних аутора. Прелиставајући бројеве Зборника налазимо радове већине најпознатијих страних слависта наше епохе. Ту су, поред многих других, имена Хавранка, Бјелича, Хоралка и Махека из Чехословачке, Лер-Сплавињског, Куриловича, Дорошевског, Штибера и Ташицког из Пољске, Бернштејна из Совјетског Савеза, Георгијева, Стојкова и Лекова из Бугарске, Хадровича из Мађарске, Сванеа из Данске, Шмауса и Брауна из Немачке, Вајана из Француске, Меријија из Италије, Јакобсона, Ланта, Шевелова, Ворта, Станкиевича и Бирнбаума из САД. Нарочито је значајно то што је претежни део радова страних аутора посвећен југословенским темама. Замашан део онога што пишу страни слависти о нашем језику слива се на странице ЗФЛ. Врло је карактеристично и то да су појединци сразмерно млађи истраживачи са стране, специјализовани за сербокроатистику, постали тако рећи стални сарадници нашег часописа. Међу њима се налазе Дмитријев из Москве, Помјановска и Тополињска из Варшаве, Нејлор из Колумбуса у Охају. Са српскохрватским етимологијама код нас се редовно оглашава и чувени амерички индоевропеиста Хемп. Наравно, ово ниуколико не значи да се прилози страних научника (па уосталом ни југословенских) увек тичу наших тема. Редакција је стално држала часопис отвореним за прилоге о општијим славистичким и шире лингвистичким проблемима. Тако су се на страницама ЗФЛ нашли и прилози неких веома познатих страних учењака чија струка није славистика, међу њима и румунског романисте Росетија, немачког романисте Ролфса и француског басколога Лафона.

Да би још више допринео чвршћим везама домаће и стране југославистике, ЗФЛ је предузео редовно праћење текуће библиографије радова о југословенским језицима објављених на страни. Нимало једноставан посао око овога, који захтева стално прегледање више стотина страних публикација, обављају у коауторству један новосадски стручњак (доц. др Јован Кашић) и један амерички (проф. др Кенет Нејлор). Тиме ЗФЛ попуњава управо онај простор који остаје непокривен редовном библиографијом лингвистике у Југославији коју публикује београдски Јужнословенски филолог.

Профил сарадње у ЗФЛ не би био заокружен ако бисмо занемарили чињеницу да се у њему активно ангажују и многи аутори из наше земље, међу којима се опет налази и претежни део најпознатијих имена. У свескама ЗФЛ срећемо и прилоге Белића, Стевановића и Будимира из Београда, Храстеа, Јонкеа и Деановића из Загреба, Конеског и Видоеског из Скопља, Брозовића и Муљачића из Задра, Логара и Риглера из Љубљане, као и многих других. По себи се разуме да су у часопису стално присутни и чланови новосадског лингвистичког центра, који сачињавају и редакцију ЗФЛ.

Својим садржајем ЗФЛ представља чисто научну публикацију која се доследно клони дневне језичке политике, „језичких поука" и тзв. примењене лингвистике. У разноврсности доктрина и струјања у данашњој лингвистици редакција никад није имала једностранa опредељења. Њен једини критериј био је квалитет прилога, тако да су готово сви постојећи правци и методи заступљени у ЗФЛ. Па ипак, може се рећи да је ЗФЛ одиграо одређену улогу као први часопис у Југославији који је широко отворио своје странице модерним лингвистичким правцима, пре свега структурализму. Што се тиче самих прилога, доста је међу њима таквих који су својом појавом створили датуме у науци. Добрим делом су то били радови млађих научника који су имали довољно оригиналности и смелости да изађу са потпуно новим идејама и садржајима, таквим који се доживљавају као авангардне у тренутку објављивања, а после се уврштују у ред фундаменталних тековина.

3. Редакција не сматра да би требало битније мењати физиономију Зборника, нарочито после недавног повећања броја његових свезака са једне на две годишње. Ипак, биће потребно савладати једну слабост очиту у досадашњем раду: мада просечан број приказа у свакој свесци није

незнатан, и мада међу тим приказима има веома значајних, праћење текуће научне продукције досад није било довољно систематично.

ОДГОВОР ДР ДЕЈАНА МЕДАКОВИЋА, ГЛАВНОГ УРЕДНИКА ЗБОРНИКА ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ

1. Пратећи са пажњом развитак наше историјскоуметничке науке, Матица српска је одлучила да оснује своје Одељење за ликовне уметности и да покрене наш часопис, први искључиво историјскоуметнички часопис у Срба. Већ та чињеница у довољној мери објашњава највиднији и највреднији резултат нашег Зборника који има претежно расправни карактер.

2. Нису све области наше историје уметности подједнако развијене. Док су изучавања наше средњевековне уметности укључена већ одавно и у шира расправљања светске византологије, француске, руске, немачке и енглеске, остали периоди српске историје уметности налазе се у извесном, разумљивом заостатку. Жеља је уредништва да, колико год је то могуће, смањи ове оправдане разлике, да стимулише рад на изучавању свих развојних фаза, да применом савремене методологије, бар што се тиче новијег периода, превазиђе онај први, дескриптивни, или књижевно-есејистички поступак, о чијим заслугама можемо данас говорити и тачније и праведније. Из тих разлога, не бих желео да посебно истичем неке ауторе. Сви прилози које објављујемо уклапају се у потпуности у нашу концепцију, они служе једном циљу.

3. Још је рано да мењамо постављену и прихваћену концепцију Зборника. Ипак, две смо новине увели: рубрику мањих прилога и саопштења симпозијума који представљају неку тематску целину, као што је на пример материјал са Симпозијума у Сланкамену који смо објавили у броју 6. Сем тога, наша је жеља да још више привучемо на сарадњу и стране научнике, у првом реду оне који се баве и нашом уметношћу. Јер, не треба заборавити, историја уметности, коликогод она била национална наука, она има и своје интернационалне обавезе. У противном случају неминовна је и њена провинцијализација коју одмах исказује и смањени критеријум примењен у вредновању уметничких дела.

После шест издатих бројева и даље заступам начела стрпљивог рада, истрајност и континуитет. У животу једног часописа неопходан је предуслов за његов успех: континуитет. Више бих Вам могао рећи после двадесетог тома.

ОДГОВОР ДР СЛАВКА ГАВРИЛОВИЋА, ГЛАВНОГ УРЕДНИКА ЗБОРНИКА МС ЗА ИСТОРИЈУ

1. Највиднији резултати Зборника МС за историју у прве две године излажења су у томе што је окупио знатан број сарадника из Војводине и са других страна, што је проширио тематику на широко подручје Хабсбуршке монархије и Балкана, а у погледу новије историје на главније југословенске теме, што је умножио рубрике и донео квалитетне прилоге. Ипак, предвиђени програм није у потпуности остварен пошто је тешко наћи приказиваче страних дела и часописа.

2. Зборник је већ и раније обезбедио место међу најугледнијим историјским публикацијама у земљи као часопис за историју Војводине и Срба у бившој Угарској у коме је објављено много изворних прилога и значајних студија из свих области друштвене, политичке, па и културне историје, а и приказа и критика дела из области своје проблематике. То је часопис са којим се у науци рачуна, чије се излажење увек са интересовањем очекује у круговима историчара. Нажалост, његово растурање међу читаоце је још увек врло ограничено, а то ће рећи да не постиже онај учинак који бисмо желели.

3. Проширење тематике не предвиђамо, јер је она широко замишљена и изложена

у уводу првог броја Зборника. Бићемо врло задовољни ако остваримо оно што смо фиксирали као свој програм. Што се тиче сарадника, настојаћемо да се њихов број повећава а квалитет побољшава, чему, уосталом, тежи сваки часопис. Број свезака не мислимо да повећавамо, бар у догледно време.

У седамдесете године улазимо са програмом утврђеним у првом броју Зборника: то је оквир у коме ћемо се кретати; бољи не видимо.

ИЗ ПРЕДГОВОРА ПРВОГ БРОЈА ЗБОРНИКА ЗА СЛАВИСТИКУ

„... У Југославији, на жалост, још увек нема периодичне славистичке публикације у ужем смислу речи, поготову не на српском и хрватском подручју. Матица српска, која покреће Зборник за славистику,[1] најстарија је славистичка институција код нас, кадра да попуни ту празнину. Таква се иницијатива органски уклапа у већ постојеће њене едиције — Зборник за књижевност и језик, Зборник за филологију и лингвистику, Зборник за друштвене науке, Зборник за природне науке, Зборник за ликовне уметности, Зборник за историју.

Нови Сад је у повесници био не само културни центар Срба у Војводини, него и град који је одувек био отворен за све токове научне мисли, вишенационалне и далеко не само регионалне. Око Матице, као око неке мале академије, окупљали су се учењаци који су нарочито неговали језик и књижевност, и у том светлу с посебном љубављу изучавали словенске језике и књижевности, историју. Везе нашег народа у Војводини биле су чврсте са словенским народима у прошлости, што би покретањем ове публикације такође могло бити интензивније проучавано. Никада се није заборавило да је у нашем граду низ година (1819—1833) радио један од највећих слависта свих времена, Павел Јозеф Шафарик, када је ова наука била још у повоју. Тако су почеци славистике, одмах иза Добровскога, везани и за Нови Сад.

Имамо дакле лепу традицију да бисмо овде почели са нашом публикацијом, а у науци имамо потребу за њом. Појединачна усрдна настојања на проучавању веза књижевности наших народа са другим словенским књижевностима у нас скрећу пажњу на чињеницу да међу стручњацима постоји воља да приону уз један такав посао. Са друге стране, у свим славистичким центрима ван наше земље испољава се интересовање за литературу и историју југословенских народа и њихове везе са словенским и несловенским књижевностима. Од посебног је значаја да су и код нас, нарочито у периоду после ослобођења, плански оспособљавани квалификовани кадрови за научна истраживања у овој области.

Зборник за славистику биће научни периодик, који ће пратити збивања у свету славистике. Часопис ће доносити студије и расправе из појединих књижевноисторијских и теоријских дисциплина славистике; он ће проучавати како узајамне везе југословенских књижевности са словенским књижевностима тако и засебну проблематику појединих националних књижевности (бохемистика, булгаристика, полонистика, русистика, словакистика, сорабистика, украинистика итд.). Уз студије и расправе часопис ће објављивати у истом домену материјале и грађу (кореспонденцију, изворе, рукописе, различита архивска документа итд.). Један одељак биће посвећен библиографији (тематске и проблемске врсте). Неговаће научну критику, а настојаће да у приказима редовно прати нова издања из круга својих интересовања. Донеси ће, најзад, и научну хронику ...”

---

[1] Зборник излази из штампе ових дана.

ПРЕГЛЕД ВАЖНИЈИХ ОДЛУКА УПРАВНОГ ОДБОРА У ДРУГОМ ПОЛУГОДИШТУ 1971.

Своју другу седницу у 1971. години Управни одбор је одржао 15. децембра.

Седници су присуствовали: академик Младен Лесковац, председник; инж. Лазар Стојковић, потпредседник; Милош Хаџић, потпредседник; Бошко Петровић, секретар, и чланови Управног одбора: др Борђе Бајић, Живојин Бошков, др Бранислав Букуров, др Слободан Глумац, др Драгиша Живковић, др Павле Ивић, Сава Јосић, др Владимир Капор, Србислава Ковачевић, др Божидар Ковачек, др Александар Магарашевић, Павле Малетин, др Радивој Милин, Живан Милисавац, др Александар Младеновић, Миливој Николајевић, др Бошко Новаковић, Васко Попа, Душан Попов, Влада Поповић, Радомир Радујков и др Јован Туцаков.

Председавао је Младен Лесковац, председник Матице српске.

Полазећи од предложеног и прихваћеног дневног реда (12 тачака) Управни одбор је, после свестраног разматрања сваког питања, донео 24 одлуке, од којих се наводи 13.

Пре преласка на дневни ред председник је одао признање преминулим члановима Матице — Александру Шевићу, дугогодишњем потпредседнику, Кости Хаџи, бившем члану Управног одбора, др Бранславу Русићу, Светолику Пашћану-Којанову и инж. Борђу Табаковићу, члановима, који су својим дугогодишњим радом и вредним резултатима задужили Матицу. Управни одбор је одао пошту умрлим члановима устајањем и минутом ћутања.

Бр. 31. Извештај о важнијим догађајима у Матици који су обављени у времену од прошле седнице Управног одбора (19. маја), као и извештаји одељења о текућим пословима узети су на знање.

Дискусија је покренута о раду на извршењу пројекта „Фрушка гора". Говорило се о разлозима због којих касне неки научни прилози, и поново је изражена жеља да се научна монографија о Фрушкој гори припреми и штампа до прославе 150-годишњице Матице српске. У том смислу очекује се иницијатива Одбора Одељења за природне науке.

Исто тако шира дискусија се повела о уредном излажењу зборника Матице српске. Показало се да су у различитим редакцијама различите и сметње, па је одлучено да председник и секретар Матице, заједно са секретарима одељења и уредницима зборника, поново размотре цело питање, и предложе решења која ће, у будуће, обезбедити редовно излажење свих Матичиних периодичних публикација.

Бр. 32. Пошто је Уредништво Летописа известило да је др Сретен Марић, професор универзитета, поднео оставку на чланство Уредништва Летописа, Управни одбор је уважио разлоге и прихватио оставку др Сретена Марића и, на предлог Уредништва, за новог члана уређивачког тела нашег најстаријег књижевног часописа именовао је професора Јована Ћулума, члана-сарадника Матице српске.

Бр. 33. Одбор Одељења за друштвене науке извештава да су Покрајинска заједница културе и Покрајинска заједница за научни рад прихватиле начелни пројект о изради Српског биографског речника и да су, за рад у 1971. години, одобрена прва средства. Изражено је уверење да ће овај подухват помоћи и републичке заједнице СР Србије.

Управни одбор узима на знање овај извештај и за секретара пројекта именује Александра Форишковића, сарадника Института за проучавање историје Војводине и члана Одбора Одељења за друштвене науке Матице. Носилац пројекта је председник Матице, академик Младен Лесковац.

Бр. 34. Управни одбор прихвата и извештај Одбора Одељења за друштвене науке о Саветовању које је било посвећено проучавању позоришне прошлости у Срба и које је Матица организовала у Новом Саду и Сремским Карловцима, 8. и 9. новембра 1971. године. (Шире обавештење види на стр. 32—37).

На предлог Одељења за друштвене науке:

— усвајају се закључци саветовања

— именује се комисија којој се поверава израда програма и усвајање метода у реализовању закључака Саветовања.

У Комисију су именовани: Лука Дотлић, др Божидар Ковачек и Влада Поповић.

Бр. 35. Прима се извештај Живана Милисавца о његовом боравку и научном раду у Москви и Лењинграду од 23. маја до 22. јуна 1971. године.

Из записника са договора о научној сарадњи Института за славистику и балканистику Академије наука СССР и Матице српске, који су вођени у Москви, види се да обе стране желе да се међусобна сарадња развија, и даље, на основу споразума закљученог у Новом Саду 31. децембра 1969. године. У првом реду, постигнута је сагласност да се покрене заједнички совјетско-југословенски зборник о југословенско-руским књижевним везама; да се публикација издаје наизменично у Москви — на руском језику и у Новом Саду — на српскохрватском језику. Зборник ће имати уредништво од шест чланова, од којих ће три члана именовати Институт за славистику и балканистику, а три члана Матица српска. За уреднике новог зборника Матица српска, са своје стране, именује: поред Живојина Бошкова и Живана Милисавца (од раније) и Радована Лалића, професора универзитета.

После тога, Управни одбор је узео на знање извештај др Милорада Живанчевића о учешћу на конференцији за упоредно проучавање словенских књижевности, која је одржана у Москви 18—20. маја 1971. године, као и извештај др Александра Младеновића о његовом боравку и научном раду у Софији, у Бугарској Академији наука. Др А. Младеновић је проучавао ћирилску графију старих штампаних књига из прве половине XIX века. Такође је прихваћен извештај Илије Врсајкова и Ивана Ковача о њиховим истраживањима живота и рада композитора Александра Морфидиса, које су захваљујући Матици обавили у разним бечким установама.

Бр. 36. Председник Младен Лесковац извештава о току припрема за прославу 150-годишњице оснивања Матице српске. Сматра да рад на Историји Матице српске напредује; да постоје реални изгледи за едицију Историја српске уметности; да се предузимају мере за израду портрета председника и секретара Матице, као и за уређење Матичине зграде. Износи предлог Одбора Одељења за ликовне уметности да се уместо пригодне изложбе савремене ликовне уметности, приреди, уз јубилеј, изложба српског сликарства епохе романтизма.

Управни одбор прима извештај председника и саглашава се са новим предлогом о пригодној ликовној изложби.

Бр. 39. Управни одбор прихвата информацију председника Младена Лесковца о припремама које су биле вођене за одржавање научног скупа о питањима савременог српскохрватског језика, који је био предвиђен за фебруар 1972. године. Узето је на знање саопштење др Павла Ивића, председника иницијативног одбора, да се споменути научни договор неће одржати, да се одлаже на неодређено време, те Управни одбор скида предмет са дневног реда своје седнице.

Бр. 41. Председник Младен Лесковац саопштава да је Теодора Петровић, после деветнаестогодишње сарадње, поднела неопозиву оставку на чланство уредништва Зборника за књижевност и језик, Износи заслуге Теодоре Петровић у уређивању Зборника и предлаже да јој се, у име Матице српске, изрази посебна захвалност на досадашњој сарадњи.

СВА ЧЕТИРИ ДО САДА ОБЈАВЉЕНА ТОМА

РЕЧНИКА СРПСКОХРВАТСКОГА КЊИЖЕВНОГ ЈЕЗИКА

МОЖЕТЕ ДОБИТИ ОДМАХ И ВЕЋ САДА СЕ КОРИСТИТИ ОВИМ КАПИТАЛНИМ ДЕЛОМ ОД СЛОВА *А* ДО СЛОВА *П*

ПРЕТПЛАТНО-ОТПЛАТНА ЦЕНА ЗА СВИХ ШЕСТ КЊИГА (КОЛИКО ЋЕ ИЗИЋИ): 750 ДИНАРА

Поруџбине:
ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ, НОВИ САД,
Трг Св. Марковића, 2

Управни одбор прима оставку, саглашава се да се Теодори Петровић изрази посебна захвалност и на предлог уредништва именује: Иванку Веселинов и Лазара Чурчића, библиотекаре Библиотеке Матице српске, за нове чланове уредништва Зборника Матице српске за књижевност и језик.

Бр. 43. На предлог Одељења за друштвене науке др Манојло Глушчевић, професор универзитета, бира се у уредништво едиције о Шајкашкој, а др Бранислав Вранешевић, професор универзитета у Одбор за проучавање насеља.

Бр. 45. За нове редовне чланове примају се: Нада Аграмовић, библиотекар; Десанка Богдановић, библиотекар; Олимпија Веселинов, библиотекар; Марија Клеут, професор; Борђе Марић, стаклар, Марко Марковић, пензионер; инж. Никола Николић; Стана Николић, домаћица; Јован Орешчанин, правни саветник; Душан Павловић, студент; Бура Паунић, студент; Лепосава Романовић, виши здравствени техничар и др Мирослав Шовљански.

Бр. 47. Књижевном одељењу се поверава да изради предлог о ангажовању Матице српске у организовању јубилеја Јоакима Вујића (200-годишњица рођења) и Јакова Игњатовића (150-годишњица рођења).

Бр. 49. Усваја се предлог Радомира Радујкова да се, поново, испита могућност оснивања једне научне штампарије у Новом Саду.

Бр. 50. Узима се на знање саопштење Миливоја Николајевића да Галерија Матице српске у 1972. години слави 125. годишњицу свог оснивања и да ће се Управном одбору благовремено поднети представка и програм јубилеја.

П. М.

ФОТОТИПСКА ИЗДАЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ

1.

Од 1815. године, када је Павле Соларић објавио факсимил дипломе краља Стефана Дабише из 1395. године у изванредној Булијанијевој бакрорезној копији, у нашој науци води се, с разлогом, брига о снимку као важном прилогу у историјским, књижевноисторијским и језичким расправама. У томе наша наука и није много заостајала за другима. Није она заостајала много ни за наукама богатијих и већих култура ни 1897. године, када је фототипски добила, трошком владара краљевине Србије, веома лепо, богато увезано, а ипак, због штедње, не и оригиналу најближе издање Мирослављевог јеванђеља. У овом послу почела је наша наука да заостаје веома брзо када није схватила користи и предност фототипских издања, која су тако брзо и тако успешно одомаћена у научном свету. Било је, зато, потребно да, опет, један владар нађе за потребно да фототипски изда рукопис Његошевог Горског вијенца и да безмало тиме заврши сву такву издавачку делатност код Срба до пред други светски рат.

Фототипска издања, међутим, од када је пронађена литографија и, нарочито, цинкографија и офсет штампа нису више скупа. Може се тврдити да су таква издања чак и веома јефтина. За њих нису потребни лектори, слагачи, коректори, илустратори и сви они који су ангажовани на штампању нове књиге. Добри уредници, они који знају да уоче актуелне проблеме науке, и технички уредници, који знају да нађу најбоља решења за оваква издања, могу уз сасвим скромна средства да реше и најсложеније послове фототипских издања. Све то, дабогме, није мало и, нарочито, није лако решавати и решити. Није никако лако утврдити које су то ретке књиге које су од особитог значаја за науку, а још је теже утврдити да ли их има сачуваних; тешкоћа има и са обезбеђивањем потребних коментара тамо где су потребни; за оваква издања потребно је обезбедити хартију која одговара изворнику и која, при том, мора да буде таква да што дуже траје; ако је књига илустрована или штампана у две боје, ваља наћи и најбоља решења за умножавање илустрација, тако различито изведених и тако тешко прилагодљивих за неке врсте хартије и штампарске технике; и још много тога је нужно имати на уму у овим пословима. Па ипак, ако је то веома одговоран и још више квалификован посао, ако је потребан и научно оправдан, он је још увек и веома јефтин, та његова мала цена је још мања када се има на уму трајна заштита ретких књига; у том послу ова издања су незаменљива и још јефтинија. О потреби заштите књига код нас се никада није водило довољно бриге и поред тога што се зна да су веома често и најдрагоценији уникати књига и листова изложени пропадању због претеране употребе, недовољне заштите (влажност, температура, светло, прашина), зато што сувише често код нас бивају изложени несрећама и невољама и зато што још увек нема организоване евиденције свих књига код нас. Да се код нас више радило на фототипским издањима, многе књиге, од оних којих више никада неће бити, не би биле занавек изгубљене. То што није учињено раније не би требало да се дозволи и за оне књиге које су још увек сачуване и још увек ретке.

2.

Оно на што се код нас толико дуго чекало и на што се толико дуго није обраћала пажња чекало је 1949. годину и,

опет, и ко зна по који пут, Матицу српску да нешто више, трајније и са више система учини и за фототипска издања. Те 1949. године Матица српска почела је да тражи и налази своје ново место, нове трајније путеве и нове одговорне послове у новим друштвеним приликама. Мудро и далековидо уочена је тада једна од озбиљних празнина, важна за научни живот, и потражено је и нађено решење за тај преважни проблем поновног издавања ретких и, истовремено, неопходних текстова. На првим корацима у служби науке у Матици је уочен озбиљан недостатак фототипских издања, па су већ тада на тај начин издате две књиге, обе изузетне и, дабогме, веома ретке: Сало дебелога јера Саве Мркаља и Физическоје сочиненије Емануила Јанковића.

Без великог искуства у оваквим пословима, у Матици је већ на почетку овог значајног посла уочено да фототипска издања не смеју бити комерцијална, да, пре свега, ваља да дођу до библиотека и научних институција и, најзад, да се њима жели да најшири круг научних радника дође до неопходних и драгоцених књига које су сачуване у мало примерака, или чак само у по једном примерку. Било је људима који су радили на првим Матичиним фототипским издањима јасно од почетка да таква издања морају бити веома блиска оригиналу. И већ на почетку учинили су да се нови раритети штампају тако да величином одговарају изворнику са ког су копирани. Хартије тада, 1949. и коју годину касније, очито није било на избор, па се морало задовољити оним што се нашло. У целом том добро замишљеном и ваљано вођеном послу недостајао је, данас се то лако види, само један добар технички уредник за овакве послове, па та издања немају најбоља решења ни за корице. Уосталом, тада се и за друге књиге, и оне савремене, нису налазила најбоља решења у техничкој опреми. Истине ради ваља рећи да неки од техничких проблема фототипских издања нису мање актуелни ни данас ни само код нас.

Ако, међутим, амбициозни људи ангажовани на издавању фототипских публикација у Матици и нису били у прилици да реше све проблеме таквих издања, имали су они праве среће у изналажењу књига вредних за овакве издавачке послове. Таква срећа одувек прати истинске трудбенике на свим пословима. На почетку њиховог рада дошао је др Георгије Михаиловић, вредни библиофил и заслужни библиограф, до веома ретких и необично добро очуваних примерака Орфелинових књижица штампаних у Венецији шездесетих година осамнаестог века. Биле су, разуме се, те тек пронађене књижице велика добит за науку коју уређивачи фототипских издања нису хтели или, дабогме, нису ни могли а да не издају фототипски. Године 1950. дала је тако Матица фототипски научном свету: Орфелинове књиге стихова: Мелодију к пролећу, Плач Сербији, Сетованије и Тренодију, поред, свакако раније, планираног: Објављенија о Сербској Летописи Георгија Магарашевића и Констатина Кауличија из 1823. године, према једином познатом примерку, такође из збирке др Г. Михаиловића.

Биће да су прва Матичина издања ове врсте била повод Научном друштву Црне Горе да заједно са Матицом српском 1951. године изда комплет календара Грлице, од 1835—1839, Историју Черне Горе Василија Петровића из 1754. и Српски буквар са Цетиња из 1836. године.

Оснивање Филозофског факултета у Новом Саду одвело је Младена Лесковца, дотадашњег управника Библиотеке Матице српске, из Матице, а потом је болест и смрт др Димитрија Кириловића за мало прекинула фототипску издавачку делатност у Матици српској. Додуше, 1956. године издали су Библиотека Матице српске и Народни музеј у Вршцу Стеријине Календаре Винка Лозића из 1830, 1832. и 1835. године, највише ангажовањем Милана Токина.

Године 1960. поново је оживљена издавачка делатност у Матици. Те године опет је штампана једна Орфелинова књига: Поздрав Мојсеју Путнику. Новост међу фототипским издањима било је умножавање оних бројева Слободне Војводине који су штампани на шапирографу. Издањем Слободне Војводине почело је умножавање издања на офсету (ротапринту) Матице српске. На том офсету су 1961. године издати и: Орфелинов Славено-сербски магазин, први српски лист уопште, и Тиролов забавник Уранија за 1837. и 1838. го-

Жефаровићева Стематографија

дину. Издања Орфелиновог Магазина и Тиролове Уранијe донела су новину у томе што су добила корице које стилски одговарају изворнику.

Године 1961. издали су Библиотека и Галерија Матице српске Жефаровићеву Стематографију са нетачним насловом и, због штедње, са текстом умањеним за 5 мм. И за то издање употребљена је офсет хартија са тржишта, али је увез, већ у новој традицији, добио изглед у стилу књига оног времена. На исти начин издате су тада и Славено-сербскија вједомости из 1792/3. и 1794. године. И у њима је смањен обим текста за 5 мм да би се уштедело на хартији. Писма Доситејева дата су те године фототипски умножена на офсету.

О двадесетој годишњици Слободне Војводине, 1961. године, издала је Матица српска са Музејом радничког покрета и народне револуције Војводине и Историјским архивом ПК Савеза комуниста комплет ратних бројева Слободне Војводине и Наше борбе. Следеће, 1963, године на исти начин издати су и листови: Војвођанка у борби, Глас омладине и Истина. Тиме су у Војводини били фототипски издани сви бројеви, до којих се могло доћи, оних, најважнијих, листова који су штампани током народноослободилачког рата. И по издавању тих листова фототипска издавачка делатност Матице остала је јединствена до данас.

У 1963. години издала је Матица српска фототипски: Сербскија новини браће Маркидес Пуљо, прве српске новине, издаване у Бечу, 1791. и 1792. године. За ово издање, поред примерака Библиотеке Матице српске, коришћени су и примерци Патријарашке библиотеке. Обим текста у том издању мањи је за 5 мм него у оригиналним примерцима, а примерци из Патријарашке библиотеке и више, јер су дати према фотокопијама а не према оригиналним примерцима. Од рукописа издати су те године Хиландарски рукописи о постанку словенске писмености. Сва издања те године умножена су на офсету, новине су увезане по узору на увез у времену када су излазиле, а Хиландарски рукописи у платну.

У жељи да унапреди фототипску издавачку делатност, Матица је од 1964. године почела да сарађује са Српском академијом наука и уметности са којом је издала бечке Давидовићеве Новине сербске из царствујушчег града Вјене за 1813. годину. Држећи се праксе Академијиних издања, то фототипско издање је добило потписани поговор из пера др Г. Михаиловића.

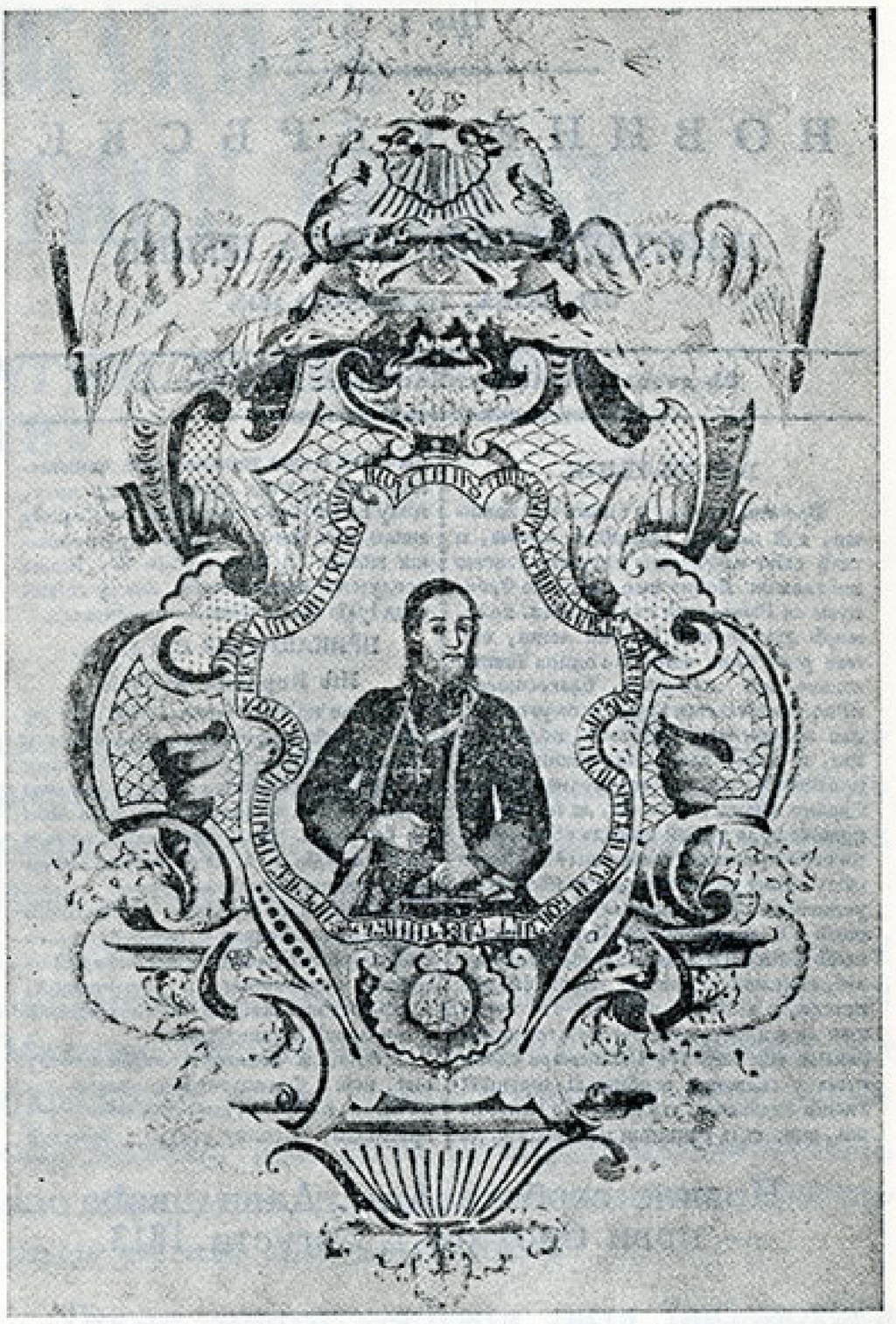
На следеће фототипско издање, прво полугодиште Давидовићевих Новина из 1814. године, ваљало је, потом, чекати до 1969. године. За то издање, међутим, набављена је квалитетнија ребраста офсет хартија, која највише подсећа на изворну хартију. Од тада више није умножено ни једно фототипско издање Матице српске.

3.

Током 1970. године на предлог председника Матице српске договорено је да убудуће фототипска издања заједнички издају Матица српска, Српска академија наука и уметности и Народна библиотека Србије. Представници тих трију институција договорили су се да прихватају такву заједничку акцију и утврдили су основе те издавачке делатности, која би убудуће била упућена у три смера. Пре свега, договорено је, ваљало би наставити

досадањи Матичин програм хронолошког издавања листова и забавника; томе би требало додати и живље издавање књига, управо онако како је и започет овај посао. Новост би требало да буде издавање штампаних србуља, издатих од 1493—1638. године. У издавању ових књига, утврђено је одмах, не би се могло држати хронолошког реда, јер би најкорисније било када би се на почетку издале најређе књиге. Међутим, како неке од најређих књига нема ни једна од наших библиотека, па ће за њихово издавање бити потребна дужа преговарања да би се одобрило снимање, и јер баш те књиге траже коментаре који се не могу брзо написати, план за ову издавачку делатност морао би се прилагођавати могућностима. Издавање тих књига изискује озбиљан студијски рад, а уз коментаре за њих су потребне одговарајуће историјске студије, речници, регистри и што је могуће потпунија литература. Најзад, договорено је да се начини и један програм издавања оних листова који се веома много читају у нашим библиотекама, оних листова који би се читали али их нема комплетних на једном месту или оних листова којих нема у нашој земљи, па не могу да чекају на хронолошки ред издавања. По овом програму издавали би се и илегални и ратни листови, који су, најчешће, штампани на лошијој хартији, па се трајније за науку могу сачувати само фототипским издањем.

С почетка 1971. године био је у Матици начињен и нацрт плана овакве издавачке делатности, који је, према договору, био упућен Народној библиотеци Србије на допуну, исправке и усаглашавање. Према том плану требало је у 1971. години завршити издавање Давидовићевих Новина за 1814. и 1815. годину, у три свеске. Предложено је, затим, да се изда београдско Четворојеванђеље из 1552. године, јер би за њега Дејан Медаковић могао најбрже написати коментар, а у Библиотеци Матице српске после реставраторских радова није увезан ни један примерак, те се лако могао начинити избор најбоље очуваних страница од пет примерака књига. Најзад, предложено је да се почне и са издавањем новосадског Српског дневника, 1851—1864, и оних Орфелинових књига које још нису фототипски издане. На жалост, на том предлогу је све и стало. И не само што није начињен програм издавачке делатности, што ништа није учињено од онога што је договорено, него чак није настављено даље издавање Давидовићевих Новина, иако за тај посао није требало чекати никакве нове договоре, планове или програме. При свему томе, у Библиотеци Матице српске стоје реставрирани и неувезани комплети неколико годишта Давидовићевих Новина, која не могу сада да користе ни они којима су неопходна, јер неувезани чекају да се према њима начини фототипско издање.

3. Орфелин: Портре Мојсеја Путника

4.

Чини се да у досадашњим разговорима о штампању фототипских издања није довољно наглашена потреба о ангажовању професионалног техничког уредника за ове послове. У Матици постоји добра воља и

Чло. 1.

НОВИНЕ СЕРБСКЕ
ИЗЪ
ЦАРСТВУЮЩЕГА ГРАДА ВІЕННЕ.
ОТЪ ПЕТКА, 1га АВГУСТА 1813.

Съ дозволеніемъ Его Кес. Крал. Величества.

ВСТУПЛЕНІЕ.

Времена су ова, у коима мы живимо, изъ свакога призрѣнія славна, и отъ свію прошастпы времена заиста найславнія. Война тье ова, кою Французы са Россы опіъ године 1812. воде, миръ дуговѣчный Европи дати, кой пье раше нѣне опіъ 20-година іошпъ задне іой золѣчити, благосполніе нѣно утемсанти, науке и терговину, два цвѣта свяке державе, поддигнути, и войну двадесетогоднишню доконати. Война пье ова толико у цѣлу Европу имати дѣйствія, да пьесе спе, што се годь у ніой отседь сбуле, войни овой приписати морапи: Мы тьемо цѣлу войну ову опіъ почетка нѣногъ до учиненогъ примирія у новина наши, кое намъ с Благоутробный Царь и Отацъ нашъ ФРАНЦЬ I. дозволити благоволіо, описати, и казапи, зашто є се она повела, и како є се водила. Но будушьи да є повѣсть па дугачка, то намѣраваио мы опіъ 1га Септемвра єданъ путь у седмицы особитный препшій листъ изданати, и у нѣму по испуни-ти, што седа учинипы не можемо, да бы тако и они новина наши читатели, кои новине друге чипали нису, цѣлу войну ову понекрапко по по реду знали, и да бы ю поздпи Серби чипати могли. А седь пьемо она важна предузети приключенія, коя су се месеца Іулія т. г. сбывала и случавала.

ПРИКЛЮЧЕНІЯ СТРАНИА.

Изъ Берапна 5га Іулія.

После кр'авы битва оны, кое су месеца Маія при Лыцну и Будишину у Лужины между Французы и Россіены съ Прайзы союжены быле, учинисе между нынма примирје опіъ 29га Маія до 8га Іулія. Поздпје продужисе оно до 2уга Іулія т. г. О примирію овомъ пишу новине Берлинске овако:

„Опкако се Прайзска са Россіомъ союзила, намѣравао є дворъ Аустріиски мирь и равнокѣсіе держава Европейски повратити, и успаговити, мирь, кой тье самъ по себи дуговѣчанъ и постоянъ быти мелыи."

„Зато и позове Аустріа войску ону, кою є Французомъ у немоть дала была, напратъ, зато се и почне преселити, и силну войску у Бемской

Новине сербске Дим. Давидовића — први број од 1. августа 1813.

у њој има много подршке за ове издавачке послове, али, на жалост, нема слободног стручњака да их реализује. Могућно је да није одређено место па ни финансирање техничког уредника, који би био спреман да своје знање и целу своју делатност усмери на ове послове. Прихватити и уважити све научне разлоге и при свему томе обезбедити и све издавачке, уређивачке и техничке захтеве потребне за фототипска издања захтевају и много времена и још више знања, то ваља имати на уму, то је нужно уважавати и то треба награђивати. Чини се да у досадашњој издавачкој пракси баш о томе није вођено довољно рачуна. Других проблема, чини се, није било, нити ће их бити. У Библиотеци Матице српске је одувек много чињено за фототипска издања. Ту су увек на време припремани, бесплатно, сви примерци књига и листова за снимање. Помоћ и ангажовање Библиотеке Матице српске неће бити ни убудуће ускраћена и ускраћивана. Нешто би за ова издања могло учинити и Издавачко предузеће Матице српске, за њих ова издавачка делатност мора бити од интереса. Утврђивање планова издања, ангажовање коментатора и изналажење оних књига и листова којих нема у Библиотеци Матице српске свакако ће и надаље и са успехом решавати уређивачко тело и Библиотека Матице српске. Ту не би смело да буде тешкоћа, јер их ту никада и није било. Чини се да је и новац за ове послове могућно обезбедити. Тешкоћа има, оне су, међутим, мање него што би се очекивало и могу лако да се отклоне.

Смрт фашизму — Слобода народу

ГЛАС ОМЛАДИНЕ

ОРГАН УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ У ВОЈВОДИНИ

Година III · Јануар 1944 · Број 19

Глас Омладине, бр. 19 — јануар 1944.

Фототипска издавачка делатност Матице српске дала је већ резултате који се могу само ценити, она је на свој начин афирмисала ове послове код нас и она је на тај начин значајно помогла научни рад у нашој земљи. Било би, заиста, штета када би ова издавачка делатност била чак и смањена. Треба се, међутим, надати да до тога неће доћи и да ће ова Матичина делатност стећи углед и значај Летописа и Матичиних Зборника.

Л. Чурчић

РАЗМЕНА ПУБЛИКАЦИЈА БИБЛИОТЕКЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

СА БИБЛИОТЕКАМА И ДРУГИМ УСТАНОВАМА У ЗЕМЉИ И ИНОСТРАНСТВУ

I

Библиотека Матице српске негује, данас, размену публикација као посебан вид набавке и сарадње са многим установама у земљи и иностранству.

Током своје дуге историје Матица српска је одувек полагала на културну сарадњу са сродним установама, што потврђују и белешке о томе у годишњим извештајима о раду Матице српске, који су објављивани у Раду и именику, Гласу Матице српске и другим публикацијама. На податке о првим разменама публикација наилазимо још пре нешто више од 140 година, када је Матица српска започела једну лепу традицију поклањања књига, првенствено својих издања, другим културним установама, које су, убрзо, почеле да узвраћају поклоне пошиљкама својих издања, те је оваква традиција ускоро постала стална пракса и претворила се у сталну узајамну размену властитих издања.

Још 1830. године Матица српска је послала Летопис и нека своја друга издања на поклон Народном музеју у Пешти, Царској библиотеци у Бечу, Народном музеју у Прагу и Руској академији у Петрограду. Први такав поклон је, 1832. године, узвратила Руска академија. Године 1850. се оваква пракса први пут спомиње као размена и успостављена је између Библиотеке Свеучилишта у Пешти и Матице српске, када је Свеучилиште понудило своје дупликате српских књига у замену за дупликате Матичиних књига. Између 1850. и 1860. године појавиле су се прве размене и са установама у земљи и то са: Словенском матицом у Љубљани, Друштвом српске словесности у Београду, Матицом хрватском у Загребу и Матицом далматинском у Задру. Све до краја века овакве везе је Матица стално ширила.

До првог светског рата наилази се у документима на 43 установе са којима је Матица српска имала сталну размену публикација. Овде треба рећи да је у периоду између два рата размена публикација, као уосталом и цела Библиотека, стагнирала читаве две деценије.

После другог светског рата Библиотека Матице српске није могла одмах да се прихвати посла око обнављања својих старих веза. Тек 1950. године се у годишњем извештају Библиотеке спомињу 3 размене у земљи и 2 у иностранству, да би се тај број до 1953. године попео на 24 у земљи и 8 у иностранству. Те године се, поред Летописа Матице српске, појављују две нове сталне едиције Матице српске: Зборник за друштвене науке и Зборник за природне науке, што је био повод да се оне понуде већем броју библиотека и других научних и културних установа у замену за њихова издања. Тада се настојало да се, у првом реду, обнове све оне везе које су биле успостављене много година раније. Већ крајем 1958. године публикације се размењују са 41 установом у земљи и са 47 у иностранству. Временом се размена проширила и на књиге и добила своју садашњу физиономију.

Од 1959. године Матица је размену својих публикација потпуно поверила Библиотеци, с тим што јој своја издања уступа потпуно бесплатно. На тај начин Библиотека Матице српске прима следеће едиције Матице српске:

1. Зборник за друштвене науке по 200 примерака од сваке свеске,
2. Зборник за историју по 200 примерака,
3. Зборник за природне науке по 150 примерака,
4. Зборник за књижевност и језик по 150 примерака,
5. Зборник за филологију и лингвистику по 150 примерака,
6. Зборник за ликовне уметности по 50 примерака,
7. Летопис Матице српске по 100 примерака,
8. Рад Матице српске по 200 примерака,

као и по 20 примерака посебних издања свих одељења Матице српске, затим фототипских издања и, најзад, по 10 примерака едиције Прва књига. (Према потреби Библиотека добија и већи број публикација.)

Треба споменути да од 1970. године Библиотека Матице српске за потребе размене прима и по 2 бесплатна примерка свих издања Издавачког предузећа Матице српске, које шаље Српској академији наука и уметности у Београду и Словеначкој академији наука и уметности у Љубљани Поред тога, Библиотека купује потребан број књига које издаје Издавачко предузеће Матице српске, за размену са другим установама у земљи и иностранству.

Све до 1966. године Библиотека Матице српске је прихватала нове понуде за размену од установа у земљи, а и сама је упућивала своје понуде оним установама за чија је издања била посебно заинтересована, те је у часу када је добила југословенски обавезни примерак, број установа и библиотека у Југославији, са којима је Библиотека МС размењивала публикације, износио 98. Поред извесног мањег броја књига путем размене се тада примало 166 наслова часописа и 2 наслова новина.

Иако се отада размена у земљи практично више није ширила, Библиотека је, по жељи Матице српске, унела у своје списковe размене још 6 установа, које су се обратиле Матици српској са жељом за размену својих публикација за Матичина издања, тако да Библиотека данас размењује публикације са 104 установе у Југославији. Највећи број веза у земљи постоји са библиотекама, универзитетима и културним и научним установама у СР Хрватској, јер је Библиотека настојала да своје фондове, и пре добијања југословенског обавезног примерка, попуњава сваком значајном публикацијом на српскохрватском језику. У СР Србији везе су успостављане, најчешће, по жељи установа које су биле заинтересоване за едиције Матице српске, јер је Библиотека обавезни примерак из Србије добијала већ од 1946. године, те су за њу све публикације из Србије које су примљене преко размене представљале дупликате.

Данас је, из истих разлога, скоро сав материјал који Библиотека прима од установа у СФР Југославији за Библиотеку дупликат. Само мали део се задржава у Библиотеци, а остало се користи за размену са библиотекама и установама у иностранству или се шаље на поклон другим библиотекама у земљи и иностранству.

Само за неке везе у земљи знамо да потичу из најранијег периода рада Матице српске, као што је то случај са Српском академијом наука и уметности у Београду — некадашњим Друштвом српске словесности, затим Матицом словенском у Љубљани и Матицом хрватском у Загребу. Ове су установе и данас у погледу размене публикација у посебном положају према осталим установама у земљи, јер Библиотека Матице српске прима од њих углавном сва њихова издања а шаље им, поред едиција Матице српске, и књиге у издању Издавачког предузећа Матице српске. Овим се установама придружује још и Словеначка академија наука и уметности у Љубљани.

Библиотека Матице српске библиотекама и установама у земљи шаље годишње, укупно, око 680 свезака Летописа и Рада Матице српске и свих серија Зборника. Истовремено годишње од њих прими око 400 свезака часописа и 24 броја новина, односно око 170 наслова часописа и 2 наслова новина. Књига се годишње прими 50—60, а пошаље приближно исто толико.

Према најновијим подацима Библиотека Матице српске размењује публикације са 173 установе у 28 земаља широм света, према 190 установа у последњих неколико година. Међутим, ово смањење није ути-

цало на обим размењеног материјала, који је из године у годину постајао све већи, па данас Библиотека Матице српске разменом прима преко 320 наслова текућих страних часописа и 7 наслова новина, што износи око 3000 свезака, односно бројева годишње. Истовремено прими се у току године и око 2000 књига.

И у иностранство Библиотека шаље, првенствено, сва периодична издања Матице српске, укупно око 1500 свезака годишње, а такође и до 2000 књига. За потребе неких библиотека Библиотека Матице српске претплаћује потребан број часописа и новина, а највећи део књига које се шаљу у замену Библиотека такође купује (посредством Антикварнице Матице српске) од разних издавача из свих крајева Југославије. Иако Библиотека ове књиге купује уверени смо да разменом публикација она за своје фондове долази до најквалитетнијег избора књига из неколико земаља, јер се избор књига препушта библиотекама које их шаљу. Ово се у првом реду односи на књиге из Мађарске, Румуније, Чехословачке, Пољске и Совјетског Савеза, јер Библиотека Матице српске са највећим, централним библиотекама ових земаља има посебне, проширене споразуме о сарадњи, а посебно о размени. При оваквој размени одређују се само области наука које су за нашу Библиотеку од највећег интереса, а избор се оставља библиотекама са којима се сарађује. Већ неколико година Библиотека Матице српске књиге на језицима споменутих народа набавља претежно разменом.

Када су се после другог светског рата почеле да обнављају старе везе и склапају нове, Матица српска је то у почетку чинила само размењивањем својих властитих издања. Тек касније, а нарочито почевши од 1964. године, Библиотека Матице српске је размени публикација посветила много већу пажњу и постигла на том плану видне резултате склапањем посебних споразума о размењивању публикација и сарадника, односно међусобних искустава. Први такав споразум потписан је са Националном библиотеком „Сечењи" у Будимпешти, затим са Библиотеком Матице словенске у Мартину, Универзитетском библиотеком у Братислави и Славистичком библиотеком у Прагу. У наредним годинама знатно је проширена размена са Државном библиотеком „Ленин" у Москви и Библиотеком Украјинске академије наука у Кијеву, као и са Народном библиотеком „Ћирило и Методије" у Софији. Уз помоћ Матице српске 1967. године је успостављена сарадња са Издавачком кућом и са Библиотеком „Осолинеум" Пољске академије наука у Вроцлаву. У протеклих неколико година Библиотеку Матице српске су посетили многи руководиоци и научни и стручни сарадници највећих европских библиотека, а после сваке такве посете утврђиване су још чвршће везе и проширивана је сарадња и размена. Највише таквих посета је било из Мађарске, затим из Совјетског Савеза, из Британског музеја у Лондону, из Сједињених Америчких Држава и других земаља.

По обиму једна од највећих размена публикација одвијала се без неког посебног споразума са Државном централном библиотеком СР Румуније, што је Библиотеку Матице српске подстакло да предузме кораке да и са овом Библиотеком склопи споразум о проширеној сарадњи и узајамној размени публикација и сарадника. Руководство румунске библиотеке одазвало се радо овом позиву и управо је последњих дана 1971. год. у Библиотеци Матице српске, на свечан начин, потписан још један документ којим се Матица српска поново потврђује као активан чинилац што тешње културне сарадње међу народима.

Оваквим својим везама Библиотека Матице српске је у многоме допринела сталном богаћењу својих фондова, а разменом стечених искустава побољшан је и стручни рад у Библиотеци.

Из свега тога могло се запазити да и у данашњој размени публикација са иностранством видну улогу играју библиотеке и установе са којима је веза успостављена пре више од сто година, као што су Универзитетска библиотека у Будимпешти, Државна библиотека „Сечењи" — некадашња библиотека Народног музеја, Библиотека Мађарске академије наука, Национална — некадашња Царска — библиотека у Бечу, Библиотека Народног музеја у Прагу, Академија наука СССР у Лењинграду, Матица словачка у Мартину и многе друге.

Библиотека Матице српске ће настојати да, у наредним годинама, овим познатим установама, дода још већи број нових сличних веза, да размену публикација прошири и на остале европске и ваневропске земље, како би едиције Матице српске и труд њених сарадника учинила доступним што већем броју научних радника широм света. На тај начин ће обогатити своје књижне фондове значајним делима стране књижевности и стручне и научне литературе, што ће бити корисно научном раду у самој Матици српској, у Новом Саду, у Војводини, па и целој нашој земљи.

СПИСАК УСТАНОВА У ЈУГОСЛАВИЈИ СА КОЈИМА БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ РАЗМЕЊУЈЕ ДАНАС ПУБЛИКАЦИЈЕ

СР СРБИЈА

1. Београд — Астрономска опсерваторија (1957)*
2. „ — Британска амбасада (1952)
3. „ — Етнографски музеј (1957)
4. „ — Галерија фресака (1967)
5. „ — Географски институт (1967)
6. „ — Историјско друштво СР Србије (1953)
7. „ — Југословенски историјски часопис-редакција (1964)
8. „ — Музеј града Београда (1968)
9. „ — Музеј примењене уметности (1971)
10. „ — Српска академија наука и уметности (1950)
11. „ — Универзитет. Архитектонски факултет (1956)
12. „ — Шумарски факултет (1957)
13. „ — Завод за заштиту природе СР Србије (1955)
14. Бођани — Манастир Бођани
15. Ковиљ — Манастир Ковиљ
16. Лозница Спомен-школа „Вук Караџић" (1967)
17. Н. Сад — Филозофски факултет (1956)
18. „ — Галерија Матице српске (1969)
19. „ — Правни факултет (1967)
20. „ — Стеријино позорје (1967)
21. „ — Војвођански музеј (1965)
22. Приштина Катедра за албанологију Филозофског факултета (1963)
23. Вршац — Народни музеј (1968)

СР ХРВАТСКА

1. Дубровник Историјски институт ЈАЗУ (1955)
2. Хвар — Центар за заштиту културне баштине (1968)
3. Карловац Историјски архив (1971)
4. Осијек — Музеј Славоније (1961)
5. Сл. Пожега Културно историјски музеј (1957)
6. Сл. Брод Историјски институт (1971)
7. Сплит — Археолошки музеј (1950)
8. „ — Етнографски музеј (1956)
9. „ — Институт за оцеанографију и рибарство (1954)
10. „ — Конзерваторски завод Далмације (1955)
11. „ — Музеј града Сплита (1959)
12. „ — Педагошка академија (1962)
13. „ — Правни факултет (1971)
14. Винковци Књижевно научно друштво. Пододбор Матице хрватске (1963)
15. Задар — Филозофски факултет Свеучилишта у Загребу (1959)
16. „ — Историјски архив (1960)
17. „ — Институт за историјске науке Филозофског факултета Свеучилишта у Загребу (1956)
18. „ — Институт ЈАЗУ (1956)
19. Загреб — Археолошки музеј (1963)
20. „ — Државни архив (1964)
21. „ — Филозофски факултет — Одјел за романистику (1964)
22. „ — Географско друштво Хрватске (1953)
23. „ — Историјски институт ЈАЗУ (1952)
24. „ — Историјски семинар Филозофског факултета (1953)
25. „ — Хрватско природословно друштво (1953)
26. „ — Институт за ботанику Свеучилишта у Загребу (1963)
27. „ — Институт за књижевност ЈАЗУ — Одјел за суврему књижевност (1953)
28. „ — Институт за народну умјетност (1953)
29. „ — Југославенска академија знаности и умјетности (1954)
30. „ — Матица хрватска (1961)
31. „ — Музеј града Загреба (1959)
32. „ — Музеј за умјетност и обрт (1959)

* У загради је назначена година када је успостављена односно обновљена размена после другог светског рата.

33. Загреб — Пољопривредни факултет. Библиотека (1963)
34. „ — Правни факултет. Библиотека (1954)
35. „ — Савјет академија СФРЈ (1963)
36. „ — Славенски институт Филозофског факултета (1955)
37. „ — Старославенски институт (1953)
38. „ — Завод за агроекологију (1954)

СР СЛОВЕНИЈА

1. Љубљана — Етнографски музеј (1952)
2. „ — Географско друштво. Универза (1954)
3. „ — Институт за гоздно ин лесно господарство (1955)
4. „ — Природословно друштво. (Институт за биологијо) (1954)
5. „ — Словенска академија знаности ин уметности (1951)
6. „ — Словенска матица (1955)

СР БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

1. Сарајево Биолошки институт (1952)
2. „ — Економски институт Универзитета (1963)
3. „ — Филозофски факултет (1959)
4. „ — Географско друштво (1955)
5. „ — Институт за шумску и дрвну индустрију (1954)
6. „ — Историјско друштво СР БиХ (1953)
7. „ — Народна библиотека СР БиХ (1955)
8. „ — Академија наука СР БиХ (раније: Научно друштво СР БиХ) (1955)
9. „ — Оријентални институт (1954)
10. „ — Пољопривредно-шумарски институт Универзитета (1956)
11. „ — Правни факултет. Библиотека (1954)
12. „ — „Преглед" — редакција (1953)
13. „ — Завод за заштиту споменика културе БиХ (1954)
14. Тузла — Земаљски музеј (1953)
15. „ — Завичајни музеј (1958)

СР МАКЕДОНИЈА

1. Охрид — Хидробиолошки институт Филозофског факултета Скопље (1955)
2. Скопље — Економски институт (1956)
3. „ — Етнолошки музеј (1960)
4. „ — Филозофски факултет. Катедра за јужнословенски језици (1966)
5. „ — Филозофски факултет на Универзитетот Скопје Семинар за историју (1951)
6. „ — Филозофски факултет. Семинар за географију (1955)
7. „ — Институт за фолклор (1968)
8. „ — Институт за македонски језик (1967)
9. „ — Институт за национална историја (1953)
10. „ — Медицински факултет (1960)
11. „ — Музеј за современа уметност (1968)
12. „ — Народна и универзитетска библиотека (1967)
13. „ — Пољопривредно-шумарски факултет (1953)
14. „ — Природно-научен музеј (1955)
15. „ — Шумарски институт СР Македоније (1954)
16. „ — Завод за геолошка испитивања на СР Македонија (1954)
17. „ — Завод за рибарство СР Македоније (1955)

СР ЦРНА ГОРА

1. Цетиње — Етнографски музеј (1963)
2. „ — Научно друштво СР Црне Горе (1959)
3. Херц.-Нови Завичајни музеј (1971)
4. Котор — Поморски музеј (1954)
5. Титоград — Биолошки завод (1970)
6. „ — Историјски институт (1954)
7. „ — Републички завод за заштиту природе (1971)

ИНОСТРАНЕ УСТАНОВЕ СА КОЈИМА БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ РАЗМЕЊУЈЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

ЕВРОПА

Аустрија

1. Graz — Steiermärkische Landesbibliothek am Joanneum (1952)
2. Wien — Institut für Osteuropäische Geschichte und Südostforschungen der Universität Wien (1959)
3. Wien — Österreichische Akademie der Wissenschaften (1955)
4. „ — Österreichische Nationalbibliothek (1954)
5. „ — Österreichische Geographische Gesellschaft in Wien (1954)
6. „ — Österreichisches Ost- und Südosteuropa Institut

7. Wien — Seminar für slavische Philologie und Altertumskunde der Universität Wien (1952)

Бугарска

1. София — Българска академия на науките. Централна библиотека (1954)
2. „ — Комитет за приятелство и културни връзки с чужбина (1960)
3. „ — Народна библиотека „Кирил и Методий" (1955)
4. „ — Софийский университет (1967)

Чехословачка

1. Bratislava — Filozoficka fakulta Univerzity Komenského (1958)
2. „ — Slovenska akademia vied (1954)
3. „ — Univerzitná knižnica (1955)
4. Brno — Matice moravská (1956)
5. „ — Státní archiv (1956)
6. Martin — Matica slovenská (1956)
7. „ — Slovenské národné muzeum. Národopisny odbor (1964)
8. Praha — Archivní správa (1956)
9. „ — Československá akadémia ved (1954)
10. „ — ČSAV. Archeologický ústav (1956)
11. „ — ČSAV. Slovanský ústav (1961)
12. „ — ČSAV. Ústav pro českou literatúru (1962)
13. „ — ČSAV. Ústav pro jazýk český (1956)
14. „ — Filosofická fakulta University Karlovy (1960)
15. „ — Národní museum (1954)
16. „ — Pedagogicka fakulta University Karlovy v Praze (1965)
17. „ — Slovanská knihovna (1963)
18. „ — Státní knihovna ČSSR. Universitní knihovna (1955)

Данска

1. Aarhus — Aarhus Universitets. Slaviske Institut (1955)
2. København — Institut danois des échanges internationaux (1954)

Финска

1. Helsinki — Societas Geographica Fenniae (1955)
2. „ — Suomalaien Tiedakatemia (1955)

Француска

1. Orsay — Bibliothèque de la Faculté de science (1970)
2. Paris — »L'année politique et économique« — rédaction (1957)
3. „ — Bibliothèque de documentation (1970)
4. „ — Bibliothèque nationale (1954)
5. „ — Institut d'art et archéologie (1956)
6. „ — Institut d'études slaves (1957)
7. „ — L'Institut français d'etudes byzantinnes (1962)
8. „ — »Preuves« — administration (1956)
9. Rennes — Société scientifique de Bretagne. Faculté des sciences (1955)
10. Strasbourg — Bibliothèque nationale et universitaire (1956)
11. „ — Société de linguistique romane (1952)

Грчка

1. Hilandar — Monastère Hilandar (1970)
2. Thessaloniki — Society for Macedonian Studies. Institute for Balkan Studies (1963)

Исланд

1. Reykjavik — Societa scientiarum Islandica

Италија

1. Milano — Universitá cattolica del Sacro Cueore (1963)
2. Napoli — Istituto Universitario Orientale. Sezione Slava (1961)
3. Padova — Istituto di filologia slava dell' Universitá di Padova (1954)
4. Roma — Universitá degli studi di Roma. Istituto di filologia slava (1954)
5. Trieste — Archeografo Triestino. Biblioteca civica (1954)
6. „ — Narodna in študijska knjižnica
7. Venezia — Istituto di studi adriatici

Мађарска

1. Budapest— Eötvös Lóránd Tudományegyetem. Egyetemi Könyvtár (1964)
2. „ — Magyar Földrajzi Társaság (1957)
3. „ — Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára
4. „ — A MTA Nyelvtudományi intézetének könyvtára (1964)
5. „ — A MTA Történettudományi Intézete (1956)
6. „ — Művelődési Minisztérium (1965)

7. Budapest — Művelődési Minisztérium Levéltári Osztálya (1957)
8. „ — »Narodne novine« — redakcija (1958)
9. „ — Országos műemléki felügyelőség (1958)
10. „ — Országos Széchényi Könyvtár (1957)
11. „ — Az OSzK Könyvtártudományi és Módszertani Központ (1964)
12. Debrecen — Kossuth Lajos Tudományegyetem. Egyetemi Könyvtár (1964)
13. Györ — Xantus János Múzeum (1960)
14. Pécs — Dunántúli tudományos intézet (1957)
15. „ — Jánus Pannonius Múzeum (1966)
16. Szeged — Városi Somogyi könyvtár (1967)
17. Szentendre — Budai görög-keleti szerb egyház (1961)

Немачка Демократска Република

1. Berlin — Aufbau-Verlag
2. „ — Deutsche Staatsbibliothek (1954)
3. „ — Humboldt-Universität zu Berlin (1957)
4. Budyšin — Institut za serbski ludospyt (1956)
5. Dresden — Sächsische Landesbibliothek (1956)
6. Halle — Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt (1966)
7. Leipzig — Deutsche Bücherei
8. „ — Karl-Marx Universität. Universitäts-Bibliothek (1958)
9. Rostock — Universitäts-Bibliothek (1956)

Немачка Савезна Република

1. Berlin — Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin (1954)
2. Erlangen — Slavisches Seminar der Universität Erlangen (1955)
3. Göttingen — Akademie der Wissenschaften (1955)
4. Heidelberg — Universitätsbibliothek (1957)
5. Kiel — Bibliothek des Instituts für Weltwirtschaft an der Universität Kiel (1969)
6. München — Univ. Prof. Paul Diels (1958)
7. „ — Seminar für slavische Philologie der Universität München (1954)
8. „ — „Südost-Forschungen" — Redaktion (1955)
9. „ — Südost-Institut (1953)
10. Stuttgart — Institut für Auslandsbeziehungen (1955)

Норвешка

1. Bergen — Bibliothèque de l'Université (1954)
2. Oslo — Universitetsbiblioteket (1961)

Пољска

1. Krakow — Towarzystwo milosnikow jazyka polskiego (1956)
2. Lódz — Biblioteka Uniwersytecka (1966)
3. „ — Lodzkie Towarzystwo Naukowe (1955)
4. Lublin — Uniwersytet Marii Curie-Sklodowskiej (1954)
5. Przemysl — Towarzystwo przyjaciól nauk (1959)
6. Warszawa — Biblioteka Narodowa (1954)
7. „ — Polska akademia nauk (1955)
8. „ — PAN. Institut Badán Literackych (1956)
9. „ — PAN. Institut geografii (1954)
10. „ — PAN. Zaklad slowianoznawstwa (1958)
11. „ — Universytet Warszawski — Studium jazyka i kultury polskiej (1969)
12. Wroclaw — PAN. Zaklad narodowy im. Ossolińskich (1966)
13. „ — Wroclawskie towarzystwo naukowe (1968)

Румунија

1. Alba Iulia — Muzeul regional (1961)
2. Bucureşti — Association internationale d'étude du Sud-Est Européen (1964)
3. „ — Biblioteca Academiei Republicii socialiste Romîne (1957)
4. „ — Biblioteca centrala de stat a R.S.R. (1956)
5. „ — Centrul de cercetari fonetice şi dialectale (1969)
6. „ — Institutul de istorie şi filosofie al Academiei R.S.R. (1956)
7. „ — Institutul de lingvistica al Academiei R.S.R. Centrul de documentare (1963)
8. „ — Institutul de lingvistica din Bucureşti (1956)
9. „ — »Revue des études sud-est européennes« — rédaction (1965)
10. „ — Societatea scritorilor din R.S.R. (1956)
11. „ — Societatea de stinte istorice (1970)
12. „ — Societatea de stinte istorice şi filologice din R.S.R. (1956)

13. Cluj — Academia R.S.R. Filiala Cluj (1958)
14. „ — Academia R.S.R. Filiala Cluj. Institutul de lingvistica (1959)
15. „ — Biblioteca centrala a Universitatu »Babeş-Bolyai« (1964)
16. Timişoara — »Banatske novine« — redakcija (1970)
17. „ — Universitatea din Timişoara. Biblioteca centrala (1956)

Совјетски Савез

1. Киев — Центральная научная библиотека Академии наук УССР (1956)
2. Ленинград — Академия наук СССР. Библиотека (1959)
3. „ — Научная библиотека им. Горького при Ленинградском университете (1956)
4. Львів — Львівська держ. наукова библиотека (1970)
5. Минск — Академия наук БССР. Фундаментальная библиотека им. Якуба Коласа (1957)
6. „ — Институт тепло- и массообмена АН БССР (1958)
7. Москва — Академия наук СССР. Фундаментальная библиотека общественных наук им. В. П. Волгина (1955)
8. „ — АН СССР. Институт славяноведения (1966)
9. „ — Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина (1954)
10. „ — Московский гос. университет им. М. В. Ломоносова (1961)
11. „ — Всесоюзная гос. библиотека иностранной литературы (1956)
12. Ужгород — Библиотека Ужгородского гос. университета (1970)

Швајцарска

1. Basel — Slavisches Seminar der Universität (1955)

Шведска

1. Göteborg — Kungl. vetenskaps- och vitterhetssämhället (1955)
2. Lund — Slaviska Institutet vid Lunds Universitet (1955)
3. Uppsala — Universitetsbiblioteket (1954)

Велика Британија

1. Cambridge — University Library (1958)
2. London — British Museum (1966)
3. „ — Institute of Archaeology. University of London (1958)
4. „ — The National Central Library (1963)
5. „ — The Royal Geographic Society (1955)
6. „ — Science Museum Library (1957)
7. „ — Sulimirski Tadeusz, univ. prof. (1958)
8. „ — University of London. School of Slavonic and East European Studies (1955)
9. Oxford — Slavonic Departmental Library. Taylor Institution (1951)

АМЕРИКА

Сједињене Америчке Државе

1. Ann Arbor (Mich.) — The University of Michigan. Department of Slavic Languages and Literature (1964)
2. Atlanta — Trevor Arnett Library (1957)
3. Berkeley — University of California (1951)
4. Baton Rouge — Louisiana State University Library (1965)
5. Boulder (Colorado) — "Journal of Central European Affairs" — Administration (1957)
6. Cambridge (Mass.) — American School of Prehistoric Research. Peabody Museum. Harvard University (1956)
7. „ — Harvard College Library (1954)
8. Los Angeles — University of California Library. Serial Section (1956)
9. „ „ — University of Southern California (1955)
10. New York — American Geographical Society. Library (1954)
11. „ „ — "Foreign Affairs". Journal (1957)
12. „ „ — New York Public Library (1954)
13. Santa Barbara (Calif.) — America Bibliographical Center (1963)

70 ДО САДА ОБЈАВЉЕНИХ КЊИГА

поновљеног издања библиотеке

СРПСКА КЊИЖЕВНОСТ У СТО КЊИГА

МОЖЕТЕ ОДМАХ ДОБИТИ ПОШТОМ КАДА СЕ, УЗ УПЛАТУ ПРВЕ МЕСЕЧНЕ РАТЕ, ПРИЈАВИТЕ ЗА ПРЕТПЛАТНИКА ОВЕ ЗНАЧАЈНЕ И РЕПРЕЗЕНТАТИВНЕ ЕДИЦИЈЕ, КОЈА ИЗЛАЗИ У ЗАЈЕДНИЧКОМ ИЗДАЊУ МАТИЦЕ СРПСКЕ И СРПСКЕ КЊИЖЕВНЕ ЗАДРУГЕ

ИЗДАВАЊЕ БИБЛИОТЕКЕ БИЋЕ ЗАВРШЕНО ДО КРАЈА ОВЕ, 1972. ГОДИНЕ, КАДА ЋЕ БИТИ ОБЈАВЉЕНО И ПРЕОСТАЛИХ ТРИДЕСЕТ КЊИГА

ПОРУЏБИНЕ И ОБАВЕШТЕЊА:
ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ
НОВИ САД, ТРГ СВ. МАРКОВИЋА, 2

14. Stanford — The Stanford University Libraries (1954)
15. Washington — The Library of Congress (1956)
16. „ — National Geographic Society (1957)

Куба

1. Habana — "Casa de las Americas" — Administration (1963)
2. „ — Instituto national de la pesca (1964)

АФРИКА

Мароко

1. Rabat — Société des Sciences Naturelles et Physiques du Maroc (1955)

Сенегал

1. Dakar — Université de Dakar (1958)

Тунис

1. Tunis — Société des Sciences Naturelles de Tunisie (1954)

АЗИЈА

Филипини

1. Manila — University of the East (1955)

Индија

1. Delhi — Indian Library Association. Delhi Public Library (1967)
2. „ — Indian National Scientific Documentation Center (1965)

Израел

1. Jerusalem — Jewish National and University Library (1954)

Турска

1. Ankara — Türk Dil Kurumu (1954)

Аница Каћански

САВЕТОВАЊЕ О ПОТРЕБИ СИСТЕМАТСКОГ ПРОУЧАВАЊА ПОЗОРИШНЕ ПРОШЛОСТИ У СРБА

У Новом Саду и Сремским Карловцима, 8. и 9. новембра 1971. године, одржано је Саветовање о потреби систематског проучавања позоришне прошлости у Срба. Саветовање је организовало Одељење за друштвене науке Матице српске, а обимне припреме за сазивање овога научног скупа обавио је Иницијативни одбор који је Одељење именовало још почетком прошле године и у којем су били: др Владимир Капор, секретар Одељења; Милан Боковић, управник Југословенског драмског позоришта; Станислав Бајић, професор Академије за позориште, филм, радио и телевизију; др Милорад Павић, књижевник и историчар књижевности; др Божидар Ковачек, управник Библиотеке Матице српске, и Лука Дотлић, помоћник управника Српског народног позоришта.

Непосредни повод за организовање Саветовања био је што се 1971. године навршило 235 година од првог извођења Траедокомедије Емануила Козачинског, коју су, као што се зна, приказали ђаци Латинско-словенске школе у Сремским Карловцима 15. августа 1736. После првих облика представљања, које је код Срба у средњем веку, под непосредним утицајем византијског мима, неговао наш народни забављач — далеки сродник француском жонглеру, немачком шпилману и руском скомраху — и појава које наговештавају да је и пре 1736. године могло бити код Срба театарских приказања сакралног карактера, према досадашњим резултатима српске театролошке и књижевноисторијске науке још увек се узима 15. август 1736. као датум извођења прве позоришне представе у Срба у савременијем смислу речи, световног карактера, и од тада заправо започиње и историја новијег српског позоришта.

Саветовање је сазвано са циљем да се, бар у глобалним оквирима, утврди шта је у области историје српског позоришта и драмске књижевности досад урађено, на којим се пословима у овом тренутку ради, и на који начин је могућно, у дугорочнијем периоду, створити неопходне услове за систематско проучавање позоришне прошлости у Срба, да би се осетне празнине које у овим областима постоје у догледно време попуниле.

На овом научном скупу учествовали су историчари позоришта, књижевности и уметности, научноистраживачки радници из других области културе, музиколози, позоришни критичари и публицисти, и други јавни радници који се баве питањима позоришта и позоришне културе, са читаве територије СР Србије. У раду Саветовања учествовали су представници: Српске академије наука и уметности, Академије за позориште, филм, радио и телевизију, Музеја позоришне уметности, Института за књижевност и уметност, Народне библиотеке, Архива СР Србије, Филозофско-историјског факултета и Завода за проучавање културног развитка СР Србије — из Београда; Матице српске, Филозофског факултета, Института за изучавање историје Војводине, Хунгаролошког института и Војвођанског музеја — из Новог Сада и др.

Поименично, у Саветовању су учествовали:

Из Новог Сада:

др Магдалена Анђелић, сарадник Института за хунгарологију; Живојин Бошков, управник Рукописног одељења Матице српске; др Витомир Вулетић, професор универзитета; др Никола Гавриловић, сарадник Института за изучавање историје Војводине; Лука Дотлић, помоћник управ-

ника Српског народног позоришта; Јован Дуњин, кустос Позоришног одсека Војвођанског музеја; др Мирослав Егерић, доцент Филозофског факултета; др Драгиша Живковић, професор универзитета; Естера Ивковић, секретар Покрајинске заједнице културе; Зоран Јовановић, директор Драме Српског народног позоришта; Стеван Јатић, позоришни радник; др Владимир Капор, професор универзитета; Милутин Каришик, референт у Покрајинском секретаријату за образовање и културу; др Божидар Ковачек, управник Библиотеке Матице српске; Миодраг Кујунџић, уредник „Дневника"; академик Младен Лесковац, председник Матице српске; мр Петар Марјановић, драматург Српског народног позоришта; Живан Милисавац, саветник Матице српске; Трива Милитар, архивист; Бошко Петровић, секретар Матице српске; др Чедомир Попов, доцент универзитета; Јелена Попов, асистент Института за изучавање историје Војводине; Влада Поповић, позоришни радник; Борђије Поповић, покрајински секретар за образовање и културу; Душан Поповић, друштвени радник; мр Милан Пражић, председник Културно-просветне заједнице Војводине; Мирослав Радоњић, секретар Стеријиног позорја; Радомир Радујков, друштвени радник; Милош Хаџић, управник Српског народног позоришта; др Милан Чанак, потпредседник Скупштине општине Нови Сад; Лазар Чурчић, помоћник управника Библиотеке Матице српске.

Из Београда:

Станислав Бајић, професор Академије за позориште, филм, радио и телевизију; Светозар Бркић, књижевник; др Павле Васић, професор Академије примењених уметности; др Драгољуб Влатковић, професор и историчар књижевности; Велибор Глигорић, председник Српске академије наука и уметности; др Драгутин Гостушки, научни сарадник Музиколошког института; Драгослав Грбић, представник Заједнице професионалних позоришта у СР Србији; Милан Ђоковић, управник Југословенског драмског позоришта; др Стана Ђурић-Клајн, директор Музиколошког института; др Борђе Живановић, професор универзитета; Милан Јанковић, стручни сарадник Културно-просветне заједнице Србије; Гвозден Јованић, заменик републичког секретара за образовање и културу; Милена Јовановић-Николић, професор; др Рашко Јовановић, шеф Драматуршког одељења Народног позоришта; др Слободан А. Јовановић, уредник часописа „Мостови"; др Вујадин Јокић, руководилац Студијске групе Завода за проучавање културног развитка Србије; др Гаврило Ковијанић, руководилац Библиотеке Архива СР Србије; др Јован Коњовић, редитељ Радио-телевизије Београда; Олга Миланović, виши кустос Музеја позоришне уметности; др Васо Милинчевић, доцент универзитета; Душан Михаиловић, драмски редитељ и историчар позоришта; др Радмила Михаиловић, професор универзитета; мр Мирјана Миочиновић-Киш, асистент Института за књижевност и уметност; Милорад Т. Николић, професор; Ксенија Орешковић, кустос Музеја позоришне уметности; др Милорад Павић, књижевник и историчар књижевности; Верослава Петровић, кустос Музеја позоришне уметности; др Живојин Петровић, професор; Јован Путник, редитељ; Борђе Радишић, књижевник; Боривоје Стојковић, професор; Алојз Ујес, асистент Академије за позориште, филм, радио и телевизију; Ели Финци, књижевник; мр Марта Фрајнд, асистент Института за књижевност и уметност.

Из Бора:

Драгољуб Ничић, доцент универзитета.

Из Вршца:

Милан Милошев, виши кустос Народног музеја; Слободан Пешић, кустос Народног музеја.

Из Зрењанина:

Милан Туторов, књижевник.

Из Кикинде:

Светолик Белодедић, професор.

Из Лесковца:

Борислав Здравковић, професор; Николај Тимченко, књижевник.

Из Ниша:

Драгољуб Јанковић, уредник листа „Народне новине"; др Сава Пенчић, професор универзитета.

Из Приштине:

Слободан Попић, председник Покрајинске културно-просветне заједнице.

Из Смедерева:

др Леонтије Павловић, директор Народног музеја.

Из Сомбора:

Радивој Плавшић, управник Градске библиотеке.

Из Сремских Карловаца:

Радивој Ковачевић, новинар.

Из Суботице:

Бела Гараи, редитељ; Иванка Рацков, професор; Иштван Сентђерђи, библиотекар.

Из Титовог Ужица:

Стојадин Костић, професор Више педагошке школе.

Из Тузле:

Звонко Петровић, уредник часописа „Позориште".

Из Шапца:

др Властимир Ерчић, управник Народне библиотеке.

Саветовању су присуствовали и др Günter Witrzens, професор универзитета из Беча; др Włodimierz Kot, доцент универзитета из Кракова; др Rolf Dieter-Kluge, научни сарадник Института за источноевропске науке Гутенберговог универзитета из Мајнца и др István Póth, научни сарадник Мађарске академије наука из Будимпеште. Ови научни радници такође се баве и историјом југословенског и српског позоришта и драмске књижевности.

Одељење за друштвене науке Матице српске позвало је да на овоме научном скупу учествују и они театролози и историчари књижевности из осталих наших република чију су пажњу повремено, посредно или непосредно, привлачиле и теме из историје српског позоришта и драме; томе позиву одазвали су се и у раду Саветовања учествовали др Нико С. Мартиновић, управник Централне библиотеке из Цетиња, др Ристо Ковијанић, виши научни сарадник из Котора, Јосип Лешић, драмски редитељ из Сарајева, и Душан Моравец, директор Словенског гледалишног музеја из Љубљане.

ПРВОГА ДАНА САВЕТОВАЊА, 8. новембра, у 10 часова пре подне, откривена је на згради Гимназије у Сремским Карловцима спомен-плоча са овим текстом:

НА ОВОМЕ МЕСТУ НАЛАЗИЛА СЕ ЗГРАДА ЛАТИНСКО-СЛОВЕНСКЕ ШКОЛЕ У КОЈОЈ СУ 15. АВГУСТА 1736. БАЦИ ЕМАНУИЛА КОЗАЧИНСКОГ ПРИКАЗАЛИ ЊЕГОВУ „ТРАЕДОКОМЕДИЈУ О СМЕРТИ ПОСЛЕДЊАГО ЦАРЈА СЕРБСКАГО УРОША ПЈАТАГО"

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
1971.

У присуству учесника Саветовања, карловачких грађана и око 400 ученика Гимназије Бранко Радичевић, спомен-плочу је открио Милош Хаџић, управник Српског народног позоришта и потпредседник Матице српске.

После откривања спомен-плоче отворено је и Саветовање, у Новом Саду, у свечаној дворани Матице српске.

Саветовање о потреби систематског проучавања позоришне прошлости у Срба отворио је академик Младен Лесковац, председник Матице српске. Он је поздравио госте и учеснике Саветовања, истакао повод и циљеве сазивања научног скупа и дао реч Борђију Поповићу, који је такође поздравио Саветовање и пожелео плодан и успешан рад.

После тога је Саветовање, под председништвом Милана Боковића, др Владимира Капора и Станислава Бајића, почело редован рад. Најпре је др Милорад Павић поднео уводни реферат у којем је, у генералним линијама, приказао досадашњи развитак српског позоришта и драме, и скренуо пажњу на потребу систематског проучавања ових области. После тога је Саветовање настављено подношењем саопштења о радовима из историје српског позоришта и драме који су завршени а нису објављени, односно о радовима који су у току или су тек започети.

Др Радмила Михаиловић је реферисала о својој необјављеној докторској тези Иконографија параболе о блудном сину. Боривоје Стојковић — Историја српског позоришта. Др Властимир Ерчић поднео је два рада — Историјска драма у Срба од 1736. до 1860. и Траедокомедија Манојила Козачинског. Др Гаврило Ковијанић — Грађа Архива Србије о Народном позоришту у Београду (1835—1914). Др Жи-

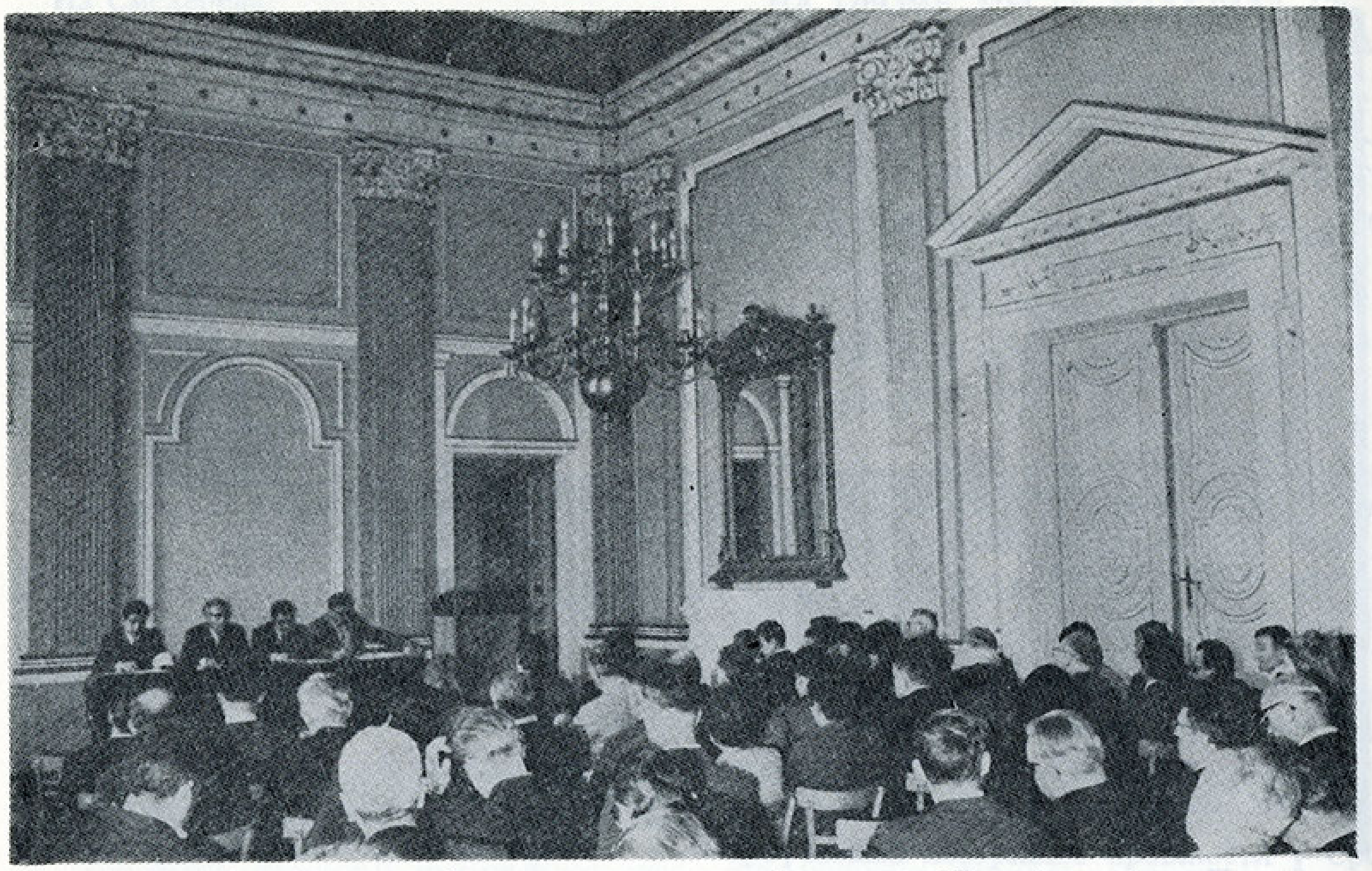

Председништво Саветовања; за говорницом: др Радмила Михајловић

војин Петровић — Удео српских писаца у стварању репертоара Народног позоришта у Београду 1851—1914. Светозар Бркић — Елизабетанска трагедија и мрачни ликови у драмама Лазе Костића. Др Павле Васић — Бакрорези Зоорта фан Фремдеа. Милорад Т. Николић — Језик и говор сцене првог професионалног државног позоришта у Београду — Театра на Бумруку (7. XI 1841 — 26. VIII 1842). Др Васо Милинчевић је реферисао о два своја рада — Стеријин Тврдица или Кир Јања и Јоаким Вујић и Стерија. Мр Петар Марјановић — Уметнички развој Српског народног позоришта у периоду од 1861. до 1868. године. Душан Михаиловић — Шекспир на југословенској сцени (два столећа са Шекспиром). Николај Тимченко — Историја Лесковачког позоришта. Милан Милошев — Позоришне традиције Вршца. Борђе Радишић — Позоришни живот у Народноослободилачкој борби Србије 1941. године. Драгољуб Ничић — Рад и развој позоришта у Тимочкој крајини (I одељак: Фотија Иличић и позориште у Тимочкој крајини). Лука Дотлић два рада — Музички живот на сцени Српског народног позоришта од 1861. до 1941. (увод у историју новосадске Опере) и Пера Добриновић (живот и глума).

ДРУГОГ ДАНА САВЕТОВАЊА, 9. новембра, учесници су наставили рад у Сремским Карловцима, у свечаној сали патријарашког двора. Председавали су Милош Хаџић, др Милорад Павић и др Божидар Ковачек. Пре почетка рада учеснике је поздравио у име Сремских Карловаца и његових грађана Слободан Влаисављевић, друштвени радник.

У наставку Саветовања саопштења су поднели: др Страхиња Костић — Немачка драма на сцени Српског народног позоришта у Новом Саду. Др Борђе Живановић — О позоришним критикама у Новаковићевој Вили 1865. године. Др Драгољуб Влатковић — Нушићев Народни посланик (генеза дела и варијанте ранијег рукописа). Јосип Лешић — Позоришни живот Сарајева за вријеме аустроугарске управе и Народно позориште — Сарајево 1921—1971. Др Никола Гавриловић — Француска драма на српској сцени у Војводини 1861—1914. Др Слободан А. Јовановић — Молијер код Срба и Ибзен код Срба; Бјернсон код Срба и Шо код Срба. Др Рашко Јовановић — Историја српског позоришта и Мозаик знања — Позориште (лексикографске одреднице). Др Божидар Ковачек — Преписка између Јована Борђевића и Ан-

Другог дана саветовање је одржано у свечаној дворани Патријаршијског двора у Ср. Карловцима

тонија Хаџића. Стојадин Костић — Партизанско позориште у слободном Ужицу 1941. Милена Јовановић-Николић — Радничко-студентско позориште Луначарски 1919. или 1920. године у Београду, Позоришне представе групе београдских илегалних радника на Мајевици 1943. године, и Оснивање албанског професионалног позоришта у Тирани 1945. године. Мирослав Радоњић — Савремена домаћа драма на сцени Српског народног позоришта 1945—1965. Иванка Рацков — Српскохрватска драма Народног позоришта у Суботици у послератном периоду. Алојз Ујес — Драма Црни Борђе Иштвана Балога и Вујићева посрба тога комада, Трагедија српског господара и вожда Карађорђа Симе Милутиновића Сарајлије и Неколико краћих саопштења. Др Бранивој Борђевић — Збирка дијалекатских примера у драмској књижевности. Јован Путник — Поетика позоришног изражавања. Др Радомир Ивановић — Потврде и деманти живота. Јелена Попов — Обнова позоришта у ослобођеној Војводини 1944—1945. године.

У дискусији о поднесеним саопштењима, циљевима Саветовања и наредним задацима театролога и историчара књижевности Србије, развила се, оба дана, веома садржајна дискусија, у којој су учествовали: Живан Милисавац, Слободан Попић, др Нико Мартиновић, др Владимир Капор, Душан Моравец, др Павле Васић, Олга Милановић, Милорад Т. Николић, др Сава Пенчић, др Иштван Пот, др Гаврило Ковијанић, др Драгољуб Влатковић, др Влодимјеж Кот, Јован Путник, Ели Финци, Боривоје Стојковић, др Гинтер Витженс и Душан Михаиловић.

На завршетку Саветовања, на предлог Комисије (др Владимир Капор, Станислав Бајић, др Милорад Павић, Лука Дотлић), једногласно су усвојени ови закључци.

1. Учесници Саветовања са задовољством констатују да постоји широк круг аутора који се баве изучавањем позоришне прошлости у Срба, али да за систематско проучавање историје српског позоришта и драме није до сада било довољно сарадње између установа и појединаца, ни одговарајућих финансијских средстава.

2. Учесници сматрају да би за даљи рад на проучавању позоришне прошлости и савременог театра у Срба, као једну од првих мера, требало основати при Матици српској, иницијатору Саветовања, посебно Одељење за позоришне уметности, чији би задатак био и сарадња са другим устано-

вама које се баве проучаваньима ових области, као што су: Српска академија наука и уметности, Академија за позориште, филм, радио и телевизију у Београду, Музеј позоришне уметности СР Србије, Институт за књижевност и уметност у Београду, и друге сродне установе у земљи и иностранству. Учесници такође препоручују да се у оквиру ове сарадње утврде програми систематског проучавања позоришне прошлости и изврши подела рада, при чему би се, разуме се, морали узети у обзир како домаћи тако и страни извори.

3. Учесници Саветовања прихватају предлог да Матица српска покрене Зборник за позоришне уметности, у којем би се, поред радова појединих аутора, објављивали и резултати сарадње између наведених установа на систематском проучаваньу споменутих области.

4. С обзиром на значај ове научне акције, учесници сматрају да наша друштвена заједница треба да је помогне одговарајућим материјалним средствима, утолико пре што је ова област досад била недовољно финансирана. Будући да постоји већи број значајних научних радова — докторских дисертација, монографија и других, — које Зборник због обимности не би могао објавити, посебно се истиче потреба изналажења средстава за њихово штампање.

5. Учесници, на крају, сматрају да би организовање оваквих саветовања и убудуће било врло корисно као један од облика рада, при чему би било потребно да се она тематски усмере.

У току дводневног боравка у Новом Саду и Сремским Карловцима учесници Саветовања присуствовали су 8. новембра отварању Спомен-библиотеке Гимназије Бранко Радичевић, најстарије школске књижнице у Срба, и представи Јавленија и позорја коју је Драма Српског народног позоришта на сцени Веселог театра Бен Акиба приказала у част 235-годишњице извођења Траедокомедије Емануила Козачинског. Другога дана, 9. новембра, учесници су били на отварању изложбе сремскокарловачког академског сликара Бранислава Вулековића и посетили су Бранков музеј у Сремским Карловцима.

Лука Дотлић

НАЈНОВИЈА ИЗДАЊА у библиотеци „ДАНАС“

Живојин Павловић
КАИН И АВЕЉ

Предраг Палавестра
ТОКОВИ ТРАДИЦИЈЕ

Воја Чолановић
ТЕЛОХРАНИТЕЉ

Мирослав Егерић
ЉУДИ, КЊИГЕ, ДАТУМИ

Ерих Кош
МЕШАНО ДРУШТВО

Јукио Мишима
МОРНАР КОЈИ ЈЕ ИЗНЕВЕРИО МОРЕ

КАТЕДРА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Катедра Матице српске, после дужих припрема, добија прве контуре на седници Извршног одбора, која је одржана 6. октобра 1960. године. Пред отварање Матичине свечане дворане, предложено је формирање „Матичине нове институције, сталне катедре за предавања". У решењу (бр. 20) које је донето каже се:

— да се оснива стална Матичина установа под именом Катедра Матице српске;

— да се формира Одбор Катедре, са задатком да предложи: Правилник о раду, програм рада и да води послове Катедре;

— да се у Одбор бирају: др Карољ Бетваи, др Александар Магарашевић, Светислав Марић, Живан Милисавац, Слободан Пошарац, Борђе Сп. Радојичић и Драшко Ређеп.

Речено је, на крају, да ће се свечана дворана Матице српске отворити „у новембру о. г., академијом посвећеном педесетогодишњици смрти Лазе Костића, којом приликом ће о Лази Костићу говорити Велько Петровић".

Управни одбор Матице српске прихватио је ово решење у целини на седници одржаној 16. новембра 1960. године (бр. 29) и одлучио да се Катедра Матице српске отвори 7. децембра 1960. године.

На својој седници од 14. марта 1961. године Управни одбор је усвојио Правилник о раду Катедре Матице српске, који је скупштина одобрила 9. априла исте године.

„Управни одбор Матице српске, на основу чл. 20. Статута, донео је на седници одржаној 14. III 1961.

ПРАВИЛНИК О РАДУ КАТЕДРЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Члан 1.

Катедра Матице српске је посебна Матичина делатност чији је задатак:

1 — организовање предавања и дискусија о појединим актуелним питањима из области културног, научног, политичког и уопште јавног живота;

2 — организовање академија и свечаних седница поводом значајних годишњица чије обележавање спада у делокруг Матице.

Предавања су намењена културним, научним, политичким и другим јавним радницима.

Предавачи могу бити признати и истакнути стручњаци и јавни радници.

Предавања се редовно одржавају у Матици, а могу се одржавати и на другом месту, па и ван седишта Матице.

Члан 2.

Радом Катедре руководи Одбор Катедре Матице српске (у даљем тексту: Одбор) од најмање седам лица које бира Управни одбор Матице српске. Секретар Матице српске члан је Одбора по положају.

Мандат чланова Одбора траје три године.

Члан 3.

Задатак Одбора је:

1 — да у оквиру делатности одређене чланом 1. овога Правилника утврђује и разрађује смернице рада Катедре;

2 — да саставља програм рада Катедре и предрачун расхода;

3 — да се стара о извршењу програма;

4 — да обавља друге послове у вези са радом Катедре.

На челу Одбора стоји председник, кога из своје средине бира Одбор.

Одбор послује на седницама. Одбор пуноважно решава када је присутна већина чланова. О седницама се води записник у који се уносе имена присутних и донети закључци, као и издвојена мишљења. Одбор доноси одлуке већином гласова присутних чланова.

Седнице Одбора сазива и њима руководи председник.

Члан 4.

Одбор подноси Управном одбору Матице српске на сагласност програм рада са предрачуном расхода.

По истеку године Одбор подноси Управном одбору Матице српске извештај о раду Катедре у протеклој години.

Члан 5.

Буџетом Матице обезбеђују се средства потребна за рад Катедре.

Наредбодавац за исплате је у име Одбора секретар Матице српске.

Члан 6.

Административно пословање Одбора обавља Опште одељење Матице српске.

Члан 7.

Овај Правилник примењује се од дана доношења, а подноси се на одобрење следећој редовној скупштини Матице српске."

Секретар Матице српске
Живан Милисављ с. р.

Председник Матице српске
Радомир Радујков с. р.

Очигледно је да је Матица српска много очекивала од Катедре, коју је најавила као своју посебну делатност. На почетку шездесетих година Матица српска је, знамо, била интензивно ангажована у решавању неколико питања примарног значаја за културу српског народа (Правопис српскохрватскога књижевног језика, Речник српскохрватскога књижевног језика, Историја књижевности југословенских народа, едиција Српска књижевност у 100 књига, Терминолошки речници и др.). Њене снаге су освежене и ојачане, па је и друштвени утицај Матице српске порастао као ретко кад у њеној дугој историји. Отуда је први Одбор Катедре, на самом старту, могао усвојити програм предавања вредан пажње и признања и ангажовати меритorne предаваче, дакле, забележити успех на самом почетку свог мандата.

Чланови првог Одбора Катедре Матице српске, видели смо, били су: др Карољ Бетваи, професор Правног факултета, др Александар Магарашевић, професор Правног факултета (председник), Светислав Марић, професор, Живан Милисавац, секретар Матице српске, Слободан Пошарац, директор Дневника, Борђе Сп. Радојичић, професор Филозофског факултета, и Драшко Ређеп, књижевник.

На седници Управног одбора, која је одржана 17. децембра 1965. године, изабран је, други по реду, Одбор Катедре (Бр. 36). Изабрани су: др Милка Ивић, професор Филозофског факултета (председник), др Александар Магарашевић, професор Правног факултета, Живан Милисавац, секретар Матице српске, Бошко Петровић, књижевник, Душан Попов, новинар, Драшко Ређеп, књижевник.

После истека мандата овог Одбора, на седници Управног одбора, која је одржана 28. јануара 1970. године, изабран је садашњи (трећи по реду) Одбор Катедре Матице српске. Изабрани су: др Берислав Берић, професор универзитета, Јован Виловац, новинар, Илија Врсајков, професор музике, Павле Малетин, саветник Библиотеке Матице српске, Петар Милосављевић, професор, и др Бошко Новаковић, професор Филозофског факултета (председник).

За ових 11 година чланови Одбора Катедре радили су према овлашћењима и слову Правилника Катедре. Сачињавали

су програм предавања, вршили су избор предавача и старали се о извршавању прихваћених планова. Разуме се да су наше опште прилике, не само око Матице, утицале и на физиономију програма предавања и на његову реализацију. У почетку Одбор је лакше долазио до предавача, али касније су наишле тешкоће, у многом невезане за рад Матице. Ипак, и у таквим приликама Одбор је настојао да ангажује научне и књижевне ауторитете из Новог Сада и Београда.

Као што се види из записника њихових седница, чланови Одбора Катедре никада нису оскудевали у добрим идејама. Али од ваљане замисли до њене реализације у свечаној Матичиној дворани, није увек ишло лако. Гледано споља, може се рећи да је било година мање активности Катедре, као и да је било година запажених предавања и предавача.

Од 7. децембра 1960. до 18. новембра 1971. године одржано је двадесет и пет предавања на Катедри Матице српске. Ево предавача и њихових предавања према хронолошком реду.

1. *Вељко Петровић,* књижевник: О Лази Костићу, 7. децембра 1960;

2. др *Јанез Становник,* професор универзитета: Неразвијене земље у савременом свету, 18. јануара 1961;

3. др *Јосип Видмар,* председник Словенске академије наука ин уметности: Неколико погледа на савремену уметност, 26. маја 1961;

4. др *Милан Бартош,* професор универзитета: Коегзистенција држава и народа, 9. новембра 1961;

5. др *Бранко Гавела,* ректор Академије за казалишну умјетност: Социјална атмосфера Хрватског казалишта и његови односи са казалишним суседима, 17. новембра 1961;

6. *Ервин Шинко,* професор универзитета: Дуализам живота и културе, 22. марта 1962;

7. др *Јован Борђевић,* професор универзитета: Наш уставни проблем, 27. априла 1962;

8. др *Илија Бурићић,* председник Српске академије наука и уметности: Алергија, болест савременог света, 25. октобра 1962;

9. арх. *Бурђе Бошковић,* професор универзитета: О значају средњовековног архитектонског наслеђа у Србији и Македонији, 31. јануара 1963;

10. *Драган М. Јеремић,* књижевник: Филозофске концепције савремене јужнословенске књижевности, 28. јануара 1965;

11. др *Братко Крефт,* професор универзитета: Достојевски и Шекспир наши савременици, 1. априла 1965;

12. *Добрица Ћосић,* књижевник: Српска књижевност како је видим данас, 17. марта 1966;

13. *Душан Матић,* књижевник: Литература и филозофија, 31. марта 1966;

14. др *Радивој Милин,* професор универзитета: Пинеална жлезда, жлезда одбране и прилагођавања, 10. новембра 1966;

15. *Меша Селимовић,* књижевник: Савремена књижевност у Босни и Херцеговини, 28. децембра 1967;

16. др *Славко Бојевић,* професор универзитета: Генетски аспекти стварања високоприносних сорти пшеница, 7. марта 1968;

17. др *Дејан Медаковић,* професор универзитета: Српска историја у светлости сакралне уметности XVIII и XIX века, 25. априла 1968;

18. *Живорад Стојковић,* књижевник: Улица Јована Дучића, (поводом 25-годишњице смрти), 26. децембра 1968;

19. др *Дејан Медаковић,* професор универзитета: Развој истраживања српске уметности, 16. априла 1970;

20. др *Славко Ћирић,* адвокат: Идеја вечног мира, 14. маја 1970;

21. др *Павле Васић,* професор универзитета: Проучавање уметничких споменика у Сомбору, 20. маја 1970;

22. *Илија Врсајков,* професор музике, *Иван Ковач, композитор,* и *Душан Стулар,* пијаниста: Из Морфидисове заоставштине, 24. децембра 1970;

23. др *Јован Туцаков,* професор универзитета: Фармакомедицинска важност проучавања азулогених биљака Војводине, 10. јун 1971;

24. др *Драган Недељковић,* професор универзитета: Лик Исуса Христа у „Дванаесторици" А. Блока, 10. октобра 1971;

25. др *Радомир Лукић,* професор универзитета: Савремени друштвени процеси у нашем селу, 18. новембра 1971. године.

Види се, дакле, да је на Катедри Матице српске одржано:

1960. год. 1 предавање, 1961. год. 4 предавања, 1962. год. 3 предавања, 1963. год. 1 предавање, 1964. год. ни једно, 1965. год. 2 предавања, 1966. год. 3 предавања, 1967. год. 1 предавање, 1968. год. 3 предавања, 1969. год. ни једно, 1970. год. 4 предавања и 1971. год. 3 предавања.

Од самог почетка је било јасно да Катедра Матице српске не треба да понавља програме већ постојећих сличних институција у Новом Саду. Окренута, првенствено, културним, научним, политичким и другим јавним радницима, Катедра је тежила, и то се лако уочава, да истакнутим стручњацима омогући реч о важним и актуелним питањима из области културног, научног и јавног живота код нас. И у томе је, верујемо, углавном успевала.

Предавања су редовно одржавана у свечаној дворани Матице српске, обично четвртком, у 18 часова. Сва предавања су била лепо посећена, а понекад није било довољно места за све слушаоце.

2.

Поред иступања на Катедри, Матица српска организовала је и друга предавања. У прошлој деценији се, сваке године редовно одржавала и предавања на дан 16. фебруара, поводом дана оснивања Матице српске. То је обичај дуг више од једног века и према томе једна од значајних традиција Матице српске.

Године 1961. др *Никола Радојчић*, професор универзитета, говорио је о Сави Текелији (поводом 200-годишњице рођења);

1962. *Велибор Глигорић*, професор универзитета, одржао је предавање: О хамлетовском комплексу у нашој књижевности;

1963. *Живан Милисавац*, секретар Матице српске, имао је предавање: Од Бечког до Новосадског договора;

1964. *Младен Лесковац*, професор универзитета, одржао је предавање: Вук и Мушицки;

1965. др *Бошко Новаковић*, професор универзитета, имао је реч о Тихомиру Остојићу (100-год. рођења);

1966. др *Дејан Медаковић*, професор универзитета, говорио је о сликару Ђури Јакшићу;

1967. др *Драшко Ређеп*, књижевник, предавао је о Песништву Жарка Васиљевића;

1968. др *Бошко Новаковић*, др *Дејан Медаковић* и др *Драшко Ређеп* говорили су — У спомен Вељка Петровића;

1969. др *Павле Ивић*, професор универзитета, држао је предавање: Путеви ка нашем заједничком књижевном језику;

1970. др *Миодраг Коларић*, управник Народног музеја у Београду, говорио је о Развоју и улози Народног музеја (поводом 125-годишњице);

1971. др *Божидар Ковачек*, управник Библиотеке Матице српске, говорио је о Тихомиру Остојићу (поводом 50-годишњице смрти).

Поред тога, у Матици се, сваке године, поводом уручивања „Змајеве награде" говорило о добитнику ове најстарије књижевне награде код нас. Само у ових 11 година на тим пригодним свечаностима говорило се — о Ивану Лалићу, Густаву Крклецу, Драгутину Тадијановићу, Стевану Раичковићу, Милану Дединцу, Душану Матићу, Маку Диздару, Бориславу Радовићу, Богдану Чиплићу, Миодрагу Павловићу и Десимиру Благојевићу.

3.

Посебан значај имала су предавања на разним јубиларним свечаностима које је организовала Матица српска. Не тежећи да се региструје свака пригодна јавна реч, наводимо само нека предавања, примера ради.

1. Поводом 125-годишњице јавног рада Библиотеке Матице српске (1838), на заједничкој седници Управног одбора Матице српске и Савета Библиотеке Матице српске, говорио је *Павле Малетин*, о Библиотеци Матице српске у савременим условима; а на отварању изложбе „Српска штампана књига XVIII века" говорио је *Вељко Петровић*.

2. Поводом 60 година књижевног стваралаштва Вељка Петровића о великом српском песнику и приповедачу говорио је *Драшко Ређеп*.

3. На стогодишњицу рођења Јована Цвијића, говорио је, у Матици, др *Бранислав Букуров*, професор универзитета.

4. Јубилеј Југославенске академије знаности и умјетности, 100-годишњица оснивања (1866), прослављен је и у Матици. На свечаној академији говорио је др *Грга Новак*, председник ЈАЗУ.

5. Др Владан Недић, професор универзитета, говорио је на 200-годишњицу рођења Филипа Вишњића, а на 100-годишњицу смрти Георги Раковског — др *Витомир Вулетић*, професор универзитета итд.

Разуме се, у Матици су, у овом периоду, одржана и друга предавања, која су организовале Матичине установе или одељења. Али, о њима нећемо говорити. Као ни о научним скуповима и другим радним договорима у Матици.

4.

На крају ове информације о раду Катедре Матице српске забележићемо питање уредништва Рада и одговор др *Бошка Новаковића*, председника Одбора Катедре.

Питање: Колико сте задовољни радом Одбора и успехом Катедре Матице српске у последње две године? Какав је програм Катедре у наредне две године и да ли очекујете већу афирмацију Катедре у деценији која је пред нама?

Одговор: И поред извесних тешкоћа, на пример, недостатак термина који су погодни за све чланове Катедре, рад њеног Одбора је плодотворно саображен њеним циљевима и тежњама. Томе доприноси и добар састав Одбора, чији чланови представљају различите области науке, уметности, публицистике и јавних делатности. Што се тиче успеха, мислим да њему треба одређивати степен према томе колико програм одговара стварним и незаобилазним амбицијама да Катедра одговори високим и крупним захтевима. Ван сваке сумње је да је ту било видних успеха, јер је било трајнијег одјека и дубљих утисака са већине тих часова у Матичиној свечаној дворани.

У будућност треба гледати са извесним оптимизмом. У досадашњем раду проверили смо ваљаност и вредност неких иницијатива, а тиме и пречистили смернице програма. Верујем да ће Катедра у идућим годинама бити постојана у неговању и остваривању добрих замисли, а тиме и у јачању властитог угледа.

П. Малетин

НАША ФОТОТИПСКА ИЗДАЊА

Захарија Орфелин
СЛАВЕНО-СЕРБСКИЈ МАГАЗИН — први српски часопис 2,50

Стефан Новаковић
СЛАВЕНО-СЕРБСКИЈА ВЈЕДОМОСТИ 1792—1793
СЛАВЕНО-СЕРБСКИЈА ВЈЕДОМОСТИ 1794 — обе књиге 35,00
СЕРБСКИЈА НОВИНИ, 1791
СЕРБСКИЈА НОВИНИ, 1792 — обе књиге 25,00

Димитрије Тирол
УРАНИЈА, 1837 6,00

Захарија Орфелин
ПОЗДРАВ МОЈСЕЈУ ПУТНИКУ 6,00

ПИСМА ДОСИТЕЈА ОБРАДОВИЋА 3,50

P. J. Schaffarik
SERBISCHE LESEKÖRNER 3,00
СЕРБСКА ЛЕТОПИС за годину 1825. 10,00
СЛОБОДНА ВОЈВОДИНА 1 (1942-29) 1944 10,00
СЛОБОДНА ВОЈВОДИНА, 1—6 5,00
ГЛАС ОМЛАДИНЕ, 1942—1946 28,00
ИСТИНА, 1940—1944 25,00
НАША БОРБА 10,00
ВОЈВОЂАНКА У БОРБИ, 1944 4,00
НОВИНЕ СЕРБСКЕ, 1813 25,00
НОВИНЕ СЕРБСКЕ, 1814/I 25,00

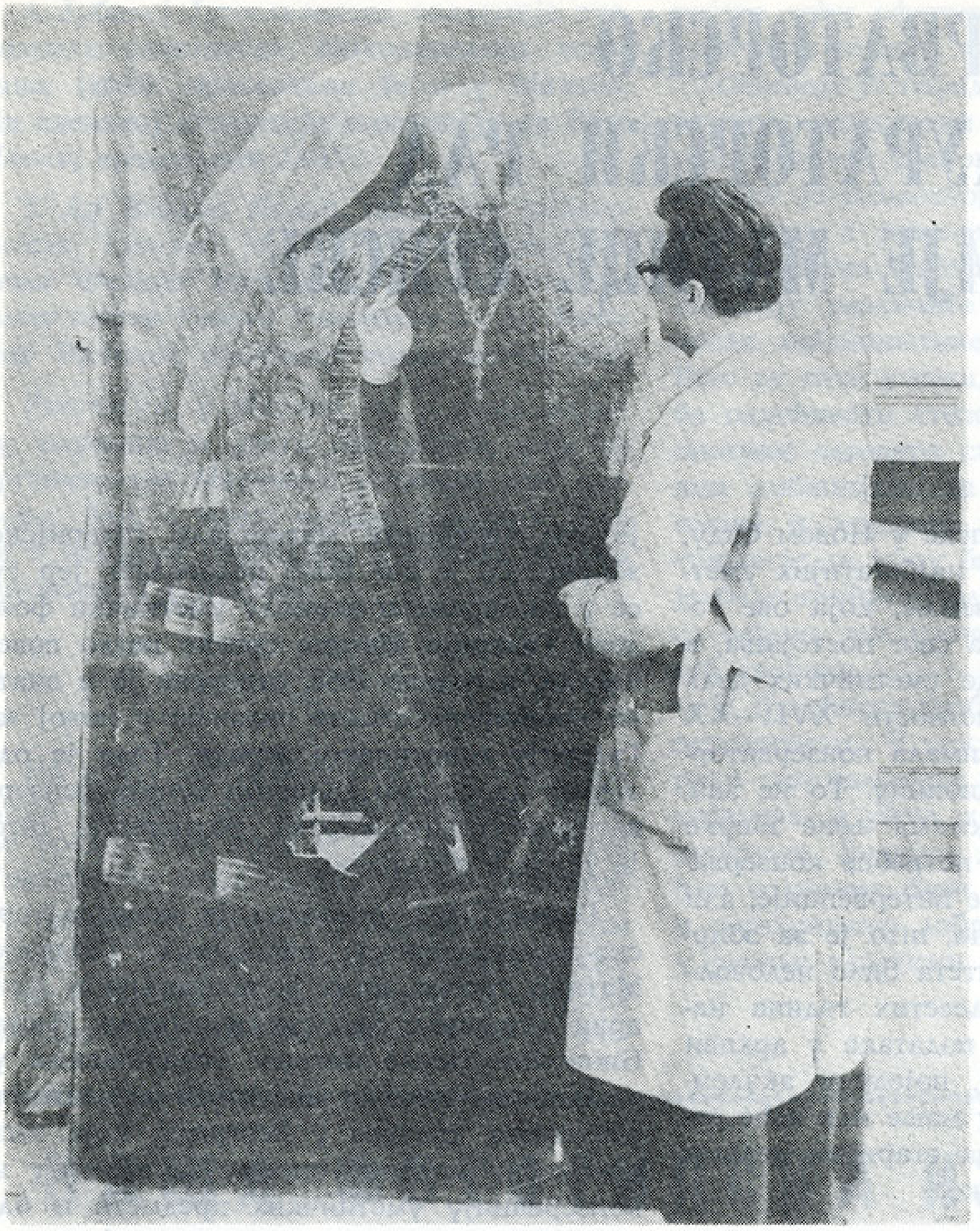
Библиотеке и појединци сва ова фототипска издања могу добити (најмање поруџбине 30 динара) преко ИЗДАВАЧКОГ ПРЕДУЗЕЋА МАТИЦЕ СРПСКЕ, Нови Сад, Трг Св. Марковића, 2.

КОНЗЕРВАТОРСКО -РЕСТАУРАТОРСКИ РАД ГАЛЕРИЈЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ

Галерија Матице српске у Новом Саду, једна од најстаријих и најбогатијих уметничких збирки наше земље, која ове године бележи 125 година свог постојања, а садржи око три хиљаде уметничких дела из области српске уметности XVII—XX века, до недавно није имала конзерваторско-рестаураторску радионицу. То не значи да на оштећеним делима њене збирке нису и раније вршене потребне конзерваторске и рестаураторске интервенције, али је то рађено спорадично, што је за збирку овог обима и квалитета било недовољно. Двадесетих и тридесетих година нашег века, о томе има података у архиви Музеја Матице српске, поједини академски сликари вршили су мање или веће рестаураторске захвате на старијим делима тадање галеријске збирке.

После другог светског рата, када се на конзервацији и рестаурацији уметничких дела и код нас почело озбиљно радити, када је основан Покрајински завод за заштиту споменика културе и при њему формирана конзерваторско-рестаураторска радионица, ситуација се у многоме изменила. Од ранијих, тада већ застарелих, индивидуалних поступака при конзервацији и рестаурацији слика на платну и дрвету, постепено се прешло на поступке који се могу сматрати искуством најспособнијих конзерватора у свету. У први план су дошла испитивања конзервације док рестаурација остаје у другом, јер је и мање важна. Конзерваторско-рестаураторска радионица Покрајинског завода а затим и овакве радионице Савезног института за заштиту споменика културе и Народног музеја, обе у Београду, вршиле су неко време најнеопходније стручне интервенције на оштећеном материјалу галеријске збирке. То је све било недовољно, јер су се у послератном периоду уметнички фондови Галерије Матице српске нагло повећавали, а године 1958. отворена је и знатно проширена стална изложба у новој за Галерију адаптираној згради. Тада је одлучено да се при Галерији оснује конзерваторско-рестаураторска радионица, што је убрзо и остварено.

Године 1960. основана је конзерваторско-рестаураторска радионица Галерије Матице српске, када је постављен и њен први стручњак академски сликар Риста Бинкулов. После његовог усавршавања у радионици Савезног института за заштиту споменика културе у Београду, која има комплетну модерну опрему за заштиту и конзервацију уметничких предмета и одговарајући стручни кадар, галеријска радионица је почела са радом. Разуме се, да се одмах пришло набавци најнеопходније стручне опреме, како би ова радионица могла да примењује модерне поступке у конзерваторској науци, а то су: електрифицирана када и инфрацрвени грејачи за потапање и импрегнацију дрвета воскосмоластом масом, рамови за рентоалажу слика на платну, ултравиолетне лампе за установљавање накнадних премаза и ретуша слика, пресе и друго, што је овој радионици омогућило успешан и плодан рад. Да се рад на оштећеним објектима не би одвијао стихијски, одмах је у Галерији образована стручна комисија са задатком да одабира најугроженија дела која по својим уметничким квалитетима долазе у обзир за излагање, да установљава потребне конзерваторско рестаураторске захвате на њима и да их предаје радионици у

Реставратор Р. Бинкулов ради на једној оштећеној слици — портрету из XIII века

рад. Такође је заведена модерна стручна документација која описно прати све конзерваторско реставраторске поступке уз одговарајућу фотодокументацију.

У протеклом десетогодишњем периоду свог постојања и рада конзерваторско-реставраторска радионица Галерије забележила је видне успехе. То су пре свега комплетна конзервација и делимична реставрација уметничког материјала галеријске сталне изложбе, која обухвата најзначајније експонате новије српске уметности у Војводини, а затим конзерваторско реставраторски захвати на галеријском и позајмљеном материјалу за, у то време у Галерији одржаване, тематске изложбе. Такве су биле изложбе: Иконе фрушкогорских зографа (1964); Портрети Срба XVIII века (1965)); Популарна дела српског грађанског сликарства XIX века (1968); Дела Аксентија Мародића (1970); Новосадске уметничке радионице XVIII—XX века (1971), које су заједно обухватале неколико стотина експоната на којима се у радионици озбиљно радило. Треба напоменути да су галеријске студијске, депоноване, збирке у доста дерутном стању, а то је најчешће и случај са новонабављеним делима нарочито онима насталим у XVIII веку, тако да ће конзерваторско-реставраторска радионица Галерије за дуги низ година имати много посла. Данас у њој раде три стручњака, два висококвалификована и један конзерватор техничар, а предвиђа се њено кадровско проширење као и даље комплетирање стручном опремом, јер се само у добро опремљеним радионицама ове врсте могу изводити и најсложенији конзерваторско реставраторски радови.

Олга Микић

ПРЕДСЕДНИЦИ МАТИЦЕ СРПСКЕ

МИХАИЛО ЈОВАНОВИЋ

Михаило Јовановић (или: Михаил Јоановић, како се у оно време потписивао) један је од наших не баш малобројних пештанских родољубивих трговаца који је у нашу културну историју ушао по својој љубави према књизи и „народном просвештенију".

Родом из Земуна, он се већ 1813. год. спомиње као пренумерант на српске књиге, а исте године као да је намеравао да у Бечу оснује и своју штампарију, што се види из Новина сербских за 1813. год. (бр. 79), у којима је најављено да у част оснивача те штампарије наредни број Новина неће изаћи: „Торжествујући у грјадушту суботу ноемвр. сирјеч 8-га дан тесоимениј основателя Нове печатње у Вијени Г. Михаила Јоановича, купца и гражданина пештанскога нећемо Новине Серб. дан тај издавати." Ништа се о тој штампарији даље не зна; свакако је остало само на покушају, као што су били и други, и пре и после овога.

Када није могао сам учинити нешто значајније за српску културу, Јовановић се укључио у акцију коју су започели други. Он се одмах по оснивању Матице српске уписује за њеног члана и у њој ће по својим силама сарађивати све до смрти, у јесен 1851. године.

Први чланови Матице српске су се уписивали у кругу, што је симболички имало да означава њихову једнакост у правима и дужностима. Први круг чине Матичини оснивачи, други — први чланови који су се уписали одмах по њеном оснивању. Михаило Јовановић је у трећем кругу, у којем су кнез Милош Обреновић и његов брат Јеврем, затим темишварски трговац Радован Георгијевић, Јоан Стојановић (код кога није забележено занимање), новосадски парох Јован Костић и пештански трговац Георгије Кузмановић. У списку чланова поређаних по хронолошком реду Јовановић се налази на тринаестом месту.

У Матици српској Јовановић је имао и истакнуте функције: био је њен председатељ (изабран на седници 20. децембра 1832), „који ће и издаваеме квити потписивати", и касир, и старешина. На седници од 4. фебруара 1833. год., која је држана под његовим председништвом, донесена је одлука да се председник бира сваке године, на скупштини свих чланова.

После обнове Матице српске 1836. год. Јовановић као да се донекле удаљује од ње. На седници од 20. (8) августа 1838. подноси оставку на оба звања која је дотле имао, на звање старешине и звање касира. Његово име, када је присутан на седницама, бележи се још увек међу првима, или и на првом месту, а на седници од 19. септембра 1841. год. ушао је и у одбор за преглед Матичиних рачуна. Међутим, председника Текелију, када је одсутан, не замењује Михаило Јовановић него други. Ипак се његово име чита у многим записницима Матице српске, све до 18. (6) новембра 1850. године, када присуствује последњи пут Матичиној седници. Годину дана касније, 23. новембра 1851, заступни председатељ Павле Којић саопштава да се број одборних чланова смрћу Михаила Јовановића тако смањио, да је за ваљано решавање потребно повећати тај број избором почасних чланова, тим пре, што многи од овдашњих чланова нису најревноснији у долажењу на Матичине седнице.

САВА ТЕКЕЛИЈА

И Срби у Аустрији, односно Угарској имали су своје племство. Већ на сабору у Темишвару 1790. године, на коме је сем епископа било још сто чланова, двадесет и пет имали су придевак „от", што значи да су припадали властели. Но та српска „властела" није ни бројем, а још мање богатством и утицајем на јавни живот могла да се мери са властелом других народа, код којих су феудалне традиције остале непрекинуте. Од српске властеле трајно место у културној историји свога народа заузела су ваљда свега двојица: Јован от Нако и Сава от Тјукели, дакле, Сава Текелија.

Рођен 17. августа 1761. год. у Араду, Текелија је завршио права у Пешти и био један од првих Срба са докторском титулом: докторат је положио 1785. год. Са непуних тридесет година учествовао је на поменутом Темишварском сабору и истакао се одлучним ставом на страни опозиције. Наиме, овај сабор је имао више политички него црквени карактер, јер је Аустрија, у настојањима да Угарску што више ослаби и тако јаче потчини својој власти, настојала да Срби поставе захтев за територијалним издвајањем од Угарске, што би значило даље развијање духа и смисла до тада добијених привилегија. Текелија је био уз оне који су заступали интегритет угарских земаља, управо он је један од њихових истакнутих представника. Његове политичке амбиције нису биле мале, и он је желео да нешто учини за свој народ а и сам да нешто постигне на политичком плану. Када су Французи почели да преплављују Европу, он је писао Наполеону како би добро било да све југословенске покрајине уједини и од њих образује илирску државу. Изгледа да је имао извесних планова и са младом, тек ослобођеном српском државом.

Све су то, међутим, остали само младалачки снови и неостварене жеље. Један од најбогатијих властелина српских на почетку XIX века, Текелија би и поред тих својих планова и жеља остао мање-више анониман племић да се, у старијим годинама, његове амбиције нису усмериле у другом правцу. Он је размишљао како да своме народу помогне да се културно подигне, па је имао више планова, међу којима је била и намера да оснује штампарију. Многе његове идеје су остале неостварене, јер у неразвијеној средини, каква је тада била српска, није имао ослонац и подстрек за своје замисли.

Оснивање Матице српске омогућило је да се неки од Текелијиних планова остваре, на срећу српског народа.

Првих година живота и рада Матице српске између ње и Текелије нема некаквих контакта. Тек када је у Матицу ушао амбициозни Теодор Павловић, долази до плодоносног зближења између ње и будућег великог народног добротвора. Захваљујући Павловићу, Текелија је 8. априла 1833. године даровао Матици српској 100 форинти сребра и завештао годишње сто форинти у бечкој валути. Известивши о томе Матицу, на седници од 15. маја 1833, Павловић је изнео предлог да следећу, другу частицу Летописа за 1833. год., посвети Текелији. Прихвативши овај предлог, Матица је обезбедила благонаклоност једног од најбогатијих и у исто време најкултурнијих Срба свога времена, што ће имати далекосежне последице за њен даљи развитак.

Текелија је са жаљењем примио вест о обустављању рада Матице српске и са гнушањем писао Теодору Павловићу о непознатом клеветнику који је учинио да до забране дође, а када је рад Матице поново дозвољен, 6. (18) октобра 1837. године, Матица је обавештена да „високородни и родољубиви краљевски саветник Сава Текелиј от Визеша и Кевермеша штедру фундацију у свом овде дому установити пак ту и Матици Сербској места дати и тако с фундацијом својом сојузити је намерава".

Везујући се све више за Матицу, Текелија пристаје да буде биран и за њеног председника. Он долази на седницу од 8. (20) августа 1838. године, на којој дотадашњи старешина Михаило Јовановић даје оставку, а за доживотног председника бира се Сава Текелија. А већ 21. августа (2. септембра) исте године Матица држи своју прву седницу у дому који је Текелија купио за своје заведеније. Његова наклоност према Матици огледа се веома често у неочекиваним даровима. Откупио је, за

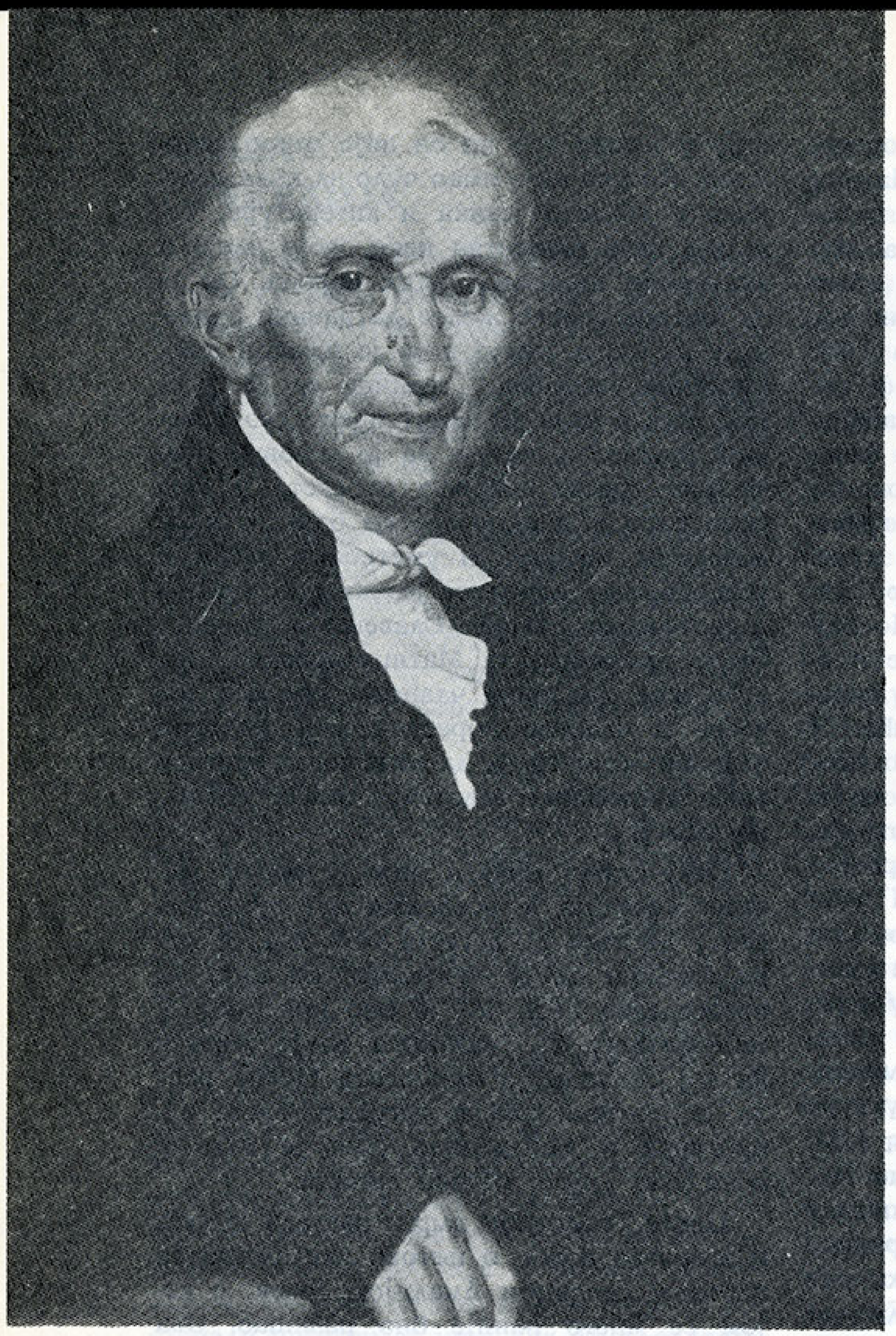
100 ф. рукопис друге књиге Стихотворенија Лукијана Мушицког и предао Матици да га штампа; исплатио је потом трошкове око штампања Стихотворенија Мушицког; почиње да предаје Матици обилгације разних својих дужника, укупно више од 10.000 ф. сребра; 30. августа 1841. даје изјаву да ће сам плаћати 200 ф. валутарне вредности (80 ф. сребра) манипуланту Матице српске, све док њен фонд не ојача, што је трајало све до почетка 1854. год.; уреднику Летописа је у Заведенију одредимо стан од три собе и кухиње и плату од 500 ф. в.в. (200 ф. ср.), такође док Матичин фонд не ојача. Но највећи подухват Саве Текелије био је и остао оснивање дома за школовање сиромашних а вредних српских младића. У њему је било места за дванаест питомаца, који су, поред стана, добијали још извесну суму новца за храну и остале потребе. До 1914. год. кроз Текелијанум је прошло око 350 питомаца. Међу њима има већи број таквих који су представљали велики добитак за српску просвету, науку и уметност. Значај Текелијанума и јесте у томе што је систематски одгајао српску интелигенцију и тиме допринео бржој еманципацији српског народа и српске културе од цркве и црквеног клира. Основан 1838. год., Текелијанум је све до 1878. био под управом Матице српске, када је предат под надзор српске православне црквене општине у Пешти. Пред први светски рат подигнута је нова зграда за Текелијино Заведеније — Текелијанум — „најмодерније и најлепше уређен завод за студенте у Будимпешти". После првог светског рата Текелијанум је престао да врши своју функцију, а после другог светског рата библиотека његова пренесена је у Нови Сад и припојена Библиотеци Матице српске.

Текелија није имао разумевања за настојања Вука Караџића и његову језичку и правописну реформу. Он је сматрао да народни језик може да послужи у свакодневном саобраћају, али да није погодан за уметничко и научно стваралаштво и да стога у овим областима треба задржати славеносербски језик и, разуме се, стари правопис. Под претњом да ће је лишити своје потпоре, Текелија је учинио да Матица не прихвати нови правопис; еволуцију у језику већ ни он није могао задржати. Но ако није имао чуло за нова струјања у области језика и литературе, Текелија није напуштао неке своје идеје о културном подизању свога народа. Он је од Матице српске желео да начини академију наука, и статут који је изнесен пред Матичине чланове у седници од 28. јула 1842. год. а чији је нацрт претходно Текелија прегледао, казује да је основни циљ Матице српске ширење просвете у српском народу, а одмах затим брига о књижевности, наукама и уметности, затим о усавршавању народног језика и о чувању „праотеческог нашег Славенског језика". Он је предвидео да Матица српска у будуће има три врсте чланова: редовне, почасне и чланове кореспонденте. Редовни чланови, који треба да раде на остварењу ових Матичиних задатака, имаће годишњу плату.

Овај статут никада није ступио у дејство: Текелија је последњи пут председавао у Матици 23. августа 1842. год., а већ на седници од 26. септембра он није ни председавао нити јој је био присутан; у међувремену, 21. септембра он је умро и на тој седници је саопштена тужна вест да је Матица српска изгубила свога добротвора и заштитника. Био је тада у осамдесет другој години живота.

После Текелијине смрти настала је дуга и огорчена борба о његово наследство са његовом удовицом Амалијом Безек, с којом се много раније био разишао. Ова борба је апсорбовала све Матичине снаге, а за то време је било неизвесно с каквом ће имовином располагати и шта ће, према томе, од Текелијиних планова моћи остварити. Ова борба је углавном завршена 1845. године, нагодбом са удовицом, али је до неспоразума и спорова долазило и касније, све док вихор Четрдесетосме није наметнуо друге проблеме и друге невоље.

Када је Матица српска могла поново да помишља на своје задатке и функције, сетила се и свога добротвора Текелије. У њој, пошто се већ годинама разматрала идеја о сеоби из Пеште, начињен је и план о прослави стогодишњице рођења Текелијиног не само као Матичиног добротвора, него као заслужног грађанина целог српског народа. Прослава је одржана у Новом Саду на дан Текелијиног роће-

Сава Текелија

ња, 17. августа 1861. год. Држана под покровитељством епископа Платона Атанацковића и уз снажну подршку Светозара Милетића, који се у то време био окренуо Мађарима, ова прослава је била манифестација српско-мађарског пријатељства. Али она је, у исто време, привукла у Нови Сад званице из свих српских и југословенских крајева, тако да је овај град већ тога дана дао до знања да ће се у будуће у њему решавати све оно што је од значаја за српство, па и шире. За ту прославу је већ у оно време речено да јој „до сада у Србству равне није било". Текелијина прослава је дала нов полет и Матици српској, али је у њој тада још јаче сазрела мисао да Матицу треба селити из Пеште, и то управо у Нови Сад, а не у неко друго место, у коме смислу се такође размишљало.

ПЛАТОН АТАНАЦКОВИЋ

Један је од најпознатијих и најактивнијих српских епископа. Рођен је у Сомбору 10. јула 1788. год. и световно име му је било Павел. У родном месту је почео учити гимназију, али је 1801. год. прешао

Платон Атанацковић

у Карловце, где је свршио гимназију и богословију. Положивши учитељски испит, постао је 1809. учитељ у Сомбору. Од оснивања српске препарандије у Сентандреји (1812) био је професор на овој тада највишој српској школи и, када је она 1815. год. пресељена у Сомбор, и Атанацковић је прешао с њом и остао на њој све до 1829. год. Пошто је остао удовац, одлучио је да се закалуђери, и тада добија име Платон. Убрзо је постао игуман манастира Шишатовца и потом Бездина. Год. 1839. постао је будимски епископ, а год. 1848. добио бачко владичанство, иако због ратних метежа није могао одмах доћи у Нови Сад.

Политички пут Платона Атанацковића није ишао праволинијски. Год. 1848. држао је са Мађарима и од њих је добио управу над српском црквом у Угарској, али се разишао с новоизабраним патријархом Рајачићем, кога су Мађари прогласили за издајника. У Сомбору је дочекао српску војску и одатле је у фебруару 1849. ишао у Бечкерек да се поклони патријарху. Када му је овај наредио да се врати у будимску епархију, Атанацковић се одрекао свих епископских функција, али се није враћао Мађарима, него се у августу 1849. са српском војском повукао у Срем. После пораза револуције отишао је, као и сви епископи, у Беч и тамо предао Ко-

шутов новац у царску касу. Рајачић му међутим није могао опростити сарадњу са Мађарима и 22. новембра 1849. године упутио му је писмо пуно оптужби, а ускоро је слично писмо упутио и бачком свештенству, настојећи да га тако сасвим онемогући. Атанацковић је као одговор на то штампао 1850. год. у Бечу књигу Аналитика писма његовим блаженством господином патриархом Јосифом Рајачићем под 22-им ноември 1849 епископу Платону Атанацковићу послатога. У овој књизи говори о своме рођењу и служби у Сомбору и о томе како је дошао до бачке епархије. У њој је понудио патријарху измирење, али је до њега дошло тек 1857. год.

Атанацковић је дуго година био у пријатељству с Вуком и 14. децембра 1851. год. пише Вуку да тога дана има договор о пресељењу Матице у Нови Сад; па ипак није био на његовој страни у великој борби коју је овај водио за народни језик и нови правопис. Штавише, годину дана пред смрт (1866), штампао је књигу Поф-торни запјев над азбуком, сложен старцем Мирком, у одбрану старога правописа.

И Атанацковић је, као и Сава Текелија, имао на срцу културно подизање српског народа. Он је стога од Данила Медаковића купио штампарију и издејствовао концесију за издавање Школског листа, док је за Српски дневник дао кауцију. Када је 14. августа 1865. год. новосадска гимназија дигнута на степен велике гимназије, епископ јој је поклонио своју штампарију под условом да се зове „Платонова штампарија". Од Сервијских је купио зграду и поклонио новосадској гимназији са намером да се ова подигне на степен академије. У Сомбору је основао фонд за помагање сиромашних препарандиста (Платонеум). На алмашком гробљу је подигао капелу као своју гробницу, а поред гробља саградио школу са станом за учитеља, обезбедивши потребно издржавање. Помагао је, поред тога, Српско народно позориште и друге културне установе.

Атанацковић је био један од најактивнијих писаца свога времена и оставио је иза себе преко четрдесет разних штампаних списа, од којих је дело Принос родољубивих мислеј на жртвеник народнога напретка изашло у два издања, 1856. и 1864. године. Написао је и велики број уџбеника, а био је и вредан преводилац с немачког. Образован и учен, уз то истакнут писац, Атанацковић је добио неколико значајних признања: већ од 1845. год. је почасни члан руског Обшчества истории и древностеј при Универзитету у Москви, чешког Музеја у Прагу и Друштва српске словесности у Београду.

Ова његова љубав према науци и књижевности неминовно га је морала приближити Матици српској.

У седници Матице српске од 13. маја 1840. Платон Атанацковић је, на предлог Теодора Павловића, изабран за почасног члана Матице, тј. без обавезне уплате 40 ф. сребра, што је у то време био услов да се постане њеним чланом. Атанацковић се убрзо одужио за ову почаст: поклонио је Библиотеци Матице српске 787 књига и обвезницу на 200 ф. сребра. Већ идуће године, 30. августа, изабран је, „по једнодушном согласију", за другог председатеља (први је био Сава Текелија), а после Текелијине смрти, на седници од 24. новембра 1842. год. и за првог председника Матице српске. На овоме положају није остао ни пуне две године: већ 16. марта 1844. год. други председатељ, Павел Трифунац от Батфе, предао је писмо председника којим подноси оставку, наводећи као разлоге преоптерећеност епископским пословима. Ову оставку није хтео да повуче ни на молбу специјално изаслатог одбора од стране Матице. Разлози ће, као и увек, бити на другој страни: он није могао бити задовољан током процеса око Текелијине оставине, јер је било очигледно да ће Матица изгубити, ако не све а оно знатан део преостале имовине, а ни самим пословањем у Матици, која је сва била заузета наметнутим јој процесом, па на неке друге активности, оне ради којих је и основана, у ово време, није ни помишљала.

Иако је обећао делегацији да ће и даље учествовати у Матичиним саветовањима, његова активност у њој скоро сасвим престаје. Тек 1845. год. добио је на оцену дело Јована Суботића Наука о сербском стихотворенију. Идуће године се односи још више хладе, када је Матица од његова два кандидата за чланове примила само једног, Димитрија Јовановића, асе-

сора пештанског мјеновног суда, док је одбила да прими другог, Евгенија Бурковића, надзирателља народних школа, познатог мађарона. Димитрије Јовановић је веома критички посматрао рад Матице и 13. јуна 1847. пише јој писмо на мађарском и српском језику у коме тражи да се Матица преобрази, иначе ће „у всемилостивјејшег монарха уврачеванија искати".

После Покрета, када је почело поново долазити до зближења између Срба и Мађара, дошло је и до зближења између Матице српске и Платона Атанацковића. Он се поново појављује на скупштинама Матичиним, нарочито када је на дневном реду питање пресељења ове институције из Пеште. Год. 1853. он шаље Матици 690 ф. ср. као чланарину седамнаесторице Новосађана и ови су сада сви са радошћу примљени. Када је патријарх Рајачић одбио да прими организацију прославе стогодишњице Текелијиног рођења у Карловцима, Матица предлаже епископу Платону да прими организовање ове прославе у Новом Саду, што је била и најлепша увертира и за њено пресељење у овај град.

Када је сеоба извршена, у пролеће 1864. године, епископ Платон привремено смешта Матицу српску у свој двор који је купио за планирану српску правну академију. На првој скупштини у Новом Саду, 30. априла (12. маја), Јован Хаџић-Светић је поздравио Платона као великог Матичиног дародавца и на тој скупштини је овај акламацијом изабран за председника, а биран је и сваке следеће године, све до смрти (21. априла 1867).

Умро је малаксао телесно и душевно, повучен у своме епископском двору, разочаран после неуспеха на изборима за патријарха, иако је имао пуну подршку својих Новосађана. Сахрањен је у својој капели на алмашком гробљу, чији је живопис радио познати сликар Павле Симић.

Ж. Милисављац

АНТИКВАРНИЦА
МАТИЦЕ СРПСКЕ
Нови Сад
Улица Матице српске, 1

ХРОНИКА

У НЕКОЛИКО РЕЧИ

ПРОСЛАВИ 600-ГОДИШЊИЦЕ КРУШЕВЦА, на дан откривања споменика Његошу (2. јула), присуствовао је као Матичин делегат Бошко Петровић. Секретар Матице присуствовао је и Вуковом сабору у Тршићу (13. септембра), а са др Драгишом Живковићем и Бориним данима у Врању (15. и 16. октобра).

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ приновила је своје фондове избором фототипских издања од 223 тома, од којих је 95 књига и 56 томова периодичних издања на руском језику и 72 књиге на енглеском језику. Међу периодичним издањима посебну пажњу привлаче: Современник, том 1—44, који је излазио у Петрограду 1836—1846. под редакцијом А. С. Пушкина, В. А. Жуковског и П. А. Вјаземског; затим ЛЕФ — Журнал левого фронта искусств 1923, 1924. који је издавао В. В. Мајаковски и НОВ и ЛЕФ из 1927. године, који је, такође, излазио у Москви под редакцијом Мајаковског. — Поред наведених фототипских издања значајну принову представља и куповина Шпанске енциклопедије (Enciclopedia univerzat ilustrada) у 96 томова.

НА ОСНОВУ ЈУГОСЛОВЕНСКО-РУМУНСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О КУЛТУРНОЈ САРАДЊИ наставили су проучавање споменика српске уметности у Румунији Миодраг Јовановић и арх. Војислав Матић (5. и 6. VII и 6. и 7. X) и Вукица Поповић (20. IX — 4. X). Јовановић и Матић нису успели да обаве планирани посао због закашњења дозволе за рад из Букурешта; успели

су да сниме и обраде само цркве у Станчеву, Кечи и Ченеју. Вукица Поповић је у библиотекама у Букурешту проучавала румунску литературу о културно-историјским споменицима Срба у Румунији.

ВУКОВЕ НАРОДНЕ ПРИПОВЕТКЕ — назив је изложбе којом је Библиотека Матице српске обележила 150-годишњицу првог издања Вукових народних приповедака. Изложба је организована у просторијама Антикварнице Матице српске од 13. до 30. септембра. Аутор изложбе је др Божидар Ковачек, управник Библиотеке МС, а пригодним говором изложбу је отворио др Владан Недић, професор Филолошког факултета у Београду. — На изложби су била презентирана сва Вукова издања народних приповедака, антологије у којима су објављене Вукове народне приповетке, нека популарна издања са Вуковим народним приповеткама, преводи у књигама и рани преводи у часописима. — Експонати на изложби били су углавном из фондова Библиотеке МС. Известан број експоната, пре свега у страним преводима, за ову прилику је обезбеђен из других библиотека у земљи и иностранству путем међубиблиотечке позајмице књига.

ПОВОДОМ 25-ГОДИШЊИЦЕ СМРТИ ЖАРКА ВАСИЉЕВИЋА, на згради бр. 2 у Јадранској улици у Новом Саду, Матица је заједно са Српским народним позориштем поставила спомен-плочу Ж. Васиљевићу; плочу је 20. септембра открио др Бошко Новаковић. Заједно са Српским народним позориштем и Културно-просветном заједницом Војводине Матица је учествовала и у полагању венаца на гроб Ж. Васиљевића, као и у организовању Свечане академије истога дана. Чланови драме СНП рецитовали су стихове Ж. Васиљевића приликом полагања венаца на гробу и извели пригодан програм на Свечаној академији, на којој је о Ж. Васиљевићу говорио др Драшко Ређеп.

ДИРЕКТОР ОГРАНКА ПОЉСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА ОСОЛИНЕУМА др Владислав Бродски боравио је у Новом Саду (1—4. X) ради договора о издавању књиге др Љубомира Дурковића-Јакшића о пољско-југословенским везама (1772—1840), која ће се појавити као заједничко издање Осолинеума и Матице у Вроцлаву на пољском и у Новом Саду на српскохрватском језику. Договори су вођени и са аутором књиге.

У ОКВИРУ РАЗМЕНЕ НАУЧНИХ САРАДНИКА између Матице и Бугарске академије наука др Александар Младеновић је боравио (1—15. X) у Софији, где је наставио испитивање ћирилске графије старих штампаних књига из прве половине 19. века. У току боравка у Софији, др Младеновић је, по позиву, одржао за студенте српскохрватског језика Софијског универзитета (на Катедри за словенску филологију) предавање под насловом „Регионални типови српскохрватског књижевног језика у прошлости". Виши научни сарадник Института за бугарски језик БАН Сијка Леонидова Михајлова боравила је, за узврат, у Југославији (20. X — 6. XI). Она се у Матици српској, у Лексикографском заводу ЈАЗУ у Загребу и у Институту за језик САНУ у Београду, упознавала са карактером и профилима, методологијом и организацијом рада и редакторских послова на речницима и лексиконима.

У НОВОМ МИЛОШЕВУ (3. октобра) откривен је споменик (попрсје на постаменту) Теодору Павловићу, рад академског вајара Радмиле Граовац; постављена је спомен-плоча на његовој родној кући и надгробна плоча на сада установљеном гробу у црквеној порти. Споменик је открио др Божидар Ковачек, управник Библиотеке Матице српске, а чланови Драме Српског народног позоришта извели су рецитал стихова и текстова Т. Павловића. Свечаности је присуствовала Матичина делегација на челу са потпредседником инж. Лазом Стојковићем и секретаром Бошком Петровићем. Сарадња са Месном заједницом Ново Милошево у изради и постављању споменика, спомен-плоче и надгробне плоче остварена је према одлуци Управног одбора од 19. маја (Рад МС бр. 2, стр. 36).

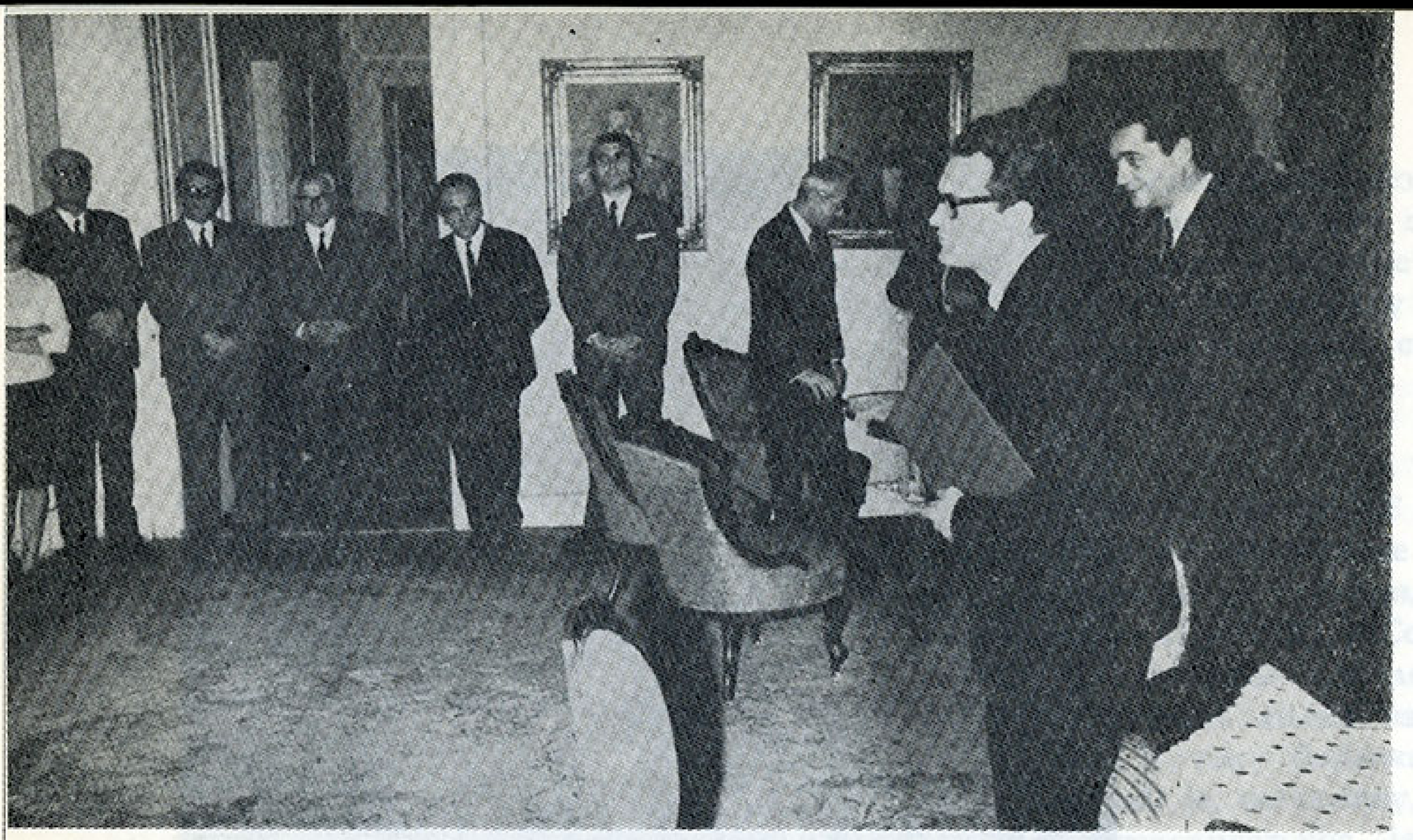

У Новом Милошеву:
Пред бистом
Теодора Павловића

НА КАТЕДРИ МАТИЦЕ СРПСКЕ одржали су предавања: др Драган Недељковић — Лик Исуса Христа у „Дванаесторици“ Александра Блока (14. X); др Радомир Лукић — Савремени друштвени процеси у нашем селу (18. XI).

ПАВЛЕ СОЛАРИЋ 1779—1821 — назив је изложбе књига којом је Библиотека Матице српске обележила 150-годишњицу смрти једног од најплоднијих писаца с краја 18. века. Изложба је била организована у просторијама Антикварнице Матице српске од 19. октобра до 5. новембра. Аутор изложбе је Лазар Чурчић, а пригодним говором изложбу је отворио др Мирослав Пантић, професор Филолошког факултета у Београду. Експонати су из збирке Библиотеке Матице српске и представљају целокупан књижевни рад Павла Соларића.

НА КОНГРЕСУ КУЛТУРНЕ АКЦИЈЕ у Крагујевцу (28—30. октобра) Матицу су заступали председник Младен Лесковац и секретар Бошко Петровић, који је био и члан Одбора за припрему Конгреса. У радном председништву пленума Конгреса био је и председник Матице. У току припрема за Конгрес, Латинка Перовић, секретар ЦК СКС и Александар Бакочевић, потпредседник Извршног већа СРС, одржали

Тренутак после потписивања уговора

су у Матици српској (10. септембра) консултативни састанак са члановима Председништва и Управног одбора Матице и у исцрпном разговору размотрили актуелна питања из области културе, с нарочитим освртом на искуство и проблеме из Матичиних делатности.

ИЛИЈА ВРСАЈКОВ и ИВАН КОВАЧ истраживали су у Бечу (15—21. XI) у Универзитетском архиву, у Градском архиву, у Државном архиву и у архиву грчке, односно српске црквене општине податке о боравку и наводним студијама композитора Александра Морфидиса у Бечу. Међутим, наводи у литератури о Морфидисовом боравку у Бечу нису могли бити потврђени.

ЈОВАН ПАЧИЋ 1771—1849 — назив је изложбе којом је Библиотека Матице српске обележила 200-годишњицу рођења једног од талентованих песника с почетка XIX века. Изложба је била отворена у просторијама Антикварнице Матице српске од 18. до 28. новембра. Аутор изложбе је Иванка Веселинов, а пригодним говором изложбу је отворио академик Младен Лесковац, председник Матице српске. Изложене су биле обе књиге Јована Пачића и поједине песме из часописа и листова прве половине 19. века. Сви изложени примерци су из збирке старе и ретке књиге Библиотеке Матице српске.

У ОКВИРУ РАЗМЕНЕ САРАДНИКА ИЗМЕЂУ МАТИЦЕ СРПСКЕ И МАТИЦЕ СЛОВАЧКЕ у Мартину, у Чехословачкој су боравили (5—24. XII) Добривој Наћвински, архивист у Рукописном одељењу МС, и Владимир Отовић, библиотекар Библиотеке МС. Они су у Прагу, у Памјатнику словенске словесности и у Библиотеци прашког Народног музеја прегледали рукописну и књижну оставину П. Ј. Шафарика. Отовић је упознавао, пре свега, документарну вредност постојећег Шафариковог фонда југословенске књиге, док је Наћвински евидентирао преписку, рукописе и документа чији су аутори или истављачи личности и институције са читавог подручја Југославије. Овај материјал ће бити и ксерографисан за Рукописно одељење. Међутим, због обимности рукописне оставине, посао није завршен.

У БИБЛИОТЕЦИ МАТИЦЕ СРПСКЕ потписан је (21. децембра) Споразум о сарадњи између Државне централне библиотеке СР Румуније, коју је заступао проф. Георги Бондок, заменик директора Државне библиотеке, и Библиотеке Матице српске, коју је заступао др Божидар Ковачек, управник Библиотеке МС. Поред проширене размене књига и другог библиотечког материјала, Споразумом се предвиђа и размена библиотечких стручњака у трајању од 15 дана годишње. Георги Бондок боравио је у Новом Саду 10 дана као гост Библиотеке Матице српске.

Др Иван Субботић
са супругом
(у средини)
за време свог боравка
у Новом Саду

ВАЛТЕР СКОТ 1771—1832 — назив је изложбе којом је Библиотека Матице српске обележила 200-годишњицу рођења угледног енглеског писца. Изложба је отворена у просторијама Антикварнице Матице српске од 27. децембра 1971. до 10. јануара 1972. године. Аутори изложбе су Марија Радоњић и Нада Аграмовић, а пригодним говором изложбу је отворио Светозар Бркић, професор Више педагошке школе у Београду. Изложба представља књижевни рад Валтера Скота у оригиналу и у преводима са примерцима које има Библиотека Матице српске.

МАТИЦУ СРПСКУ ПОСЕТИЛИ СУ, међу осталима: око 60 учесника Семинара за стране слависте који се делом држао у Новом Саду при Филозофском факултету (24. VIII);

инж. Gurmux Singh, индијски писац из Пенџаба у посети Летопису Матице српске (3. IX);

књижевник Victor Tircovnicu, професор Универзитета у Темишвару (8. IX);

књижевник Константин Симонов из Москве (13. IX);

учесници састанка Међународног славистичког центра (15. IX);

група писаца, представника совјетских удружења књижевника и издавача (20. XI);

група од 15 директора загребачких основних школа на челу са представником Регионалног завода Загреба за унапређење основног школства (24. XI);

Посебан значај има посета дра Ивана Суботића, сада професора универзитета у Њујорку, унука Јована Суботића (9. IX). Др Иван Субботић је, са супругом, приликом боравка у Југославији посетио Матицу да би, након раније преписке са председником Младеном Лесковцем и лично саопштио своју одлуку да Матици поклони шест портрета, оригиналних радова Новака Радонића, и то: портрет Јована Суботића; портрет Савке рођ. Полит, супруге Јована Суботића; портрет Аћима Суботића, пароха добриначког, оца Јована Суботића; портрет Михајла Полита Десанчића; портрет Пере Полита, брата Савке Суботић и Михајла Полита Десанчића и аутопортрет Новака Радонића. *Ж. Б.*

БИБЛИОГРАФИЈА ИЗДАЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ У ПЕРИОДУ ЈУЛ - ДЕЦЕМБАР 1971.

У другом полугодишту 1971. године изишла су из штампе следећа издања Матице српске, чију је библиографију саставила Јелена Николић, библиограф Библиотеке МС.

ЕГЕРИЋ, МИРОСЛАВ

Мирослав Егерић: Људи, књиге, датуми. — Нови Сад, Штампарско предузеће „Будућност“, 1971; стр. 287 + [1]; 19,6 × 11,9.

Библиотека „Данас“.

Тираж: 1000. Платно. Заштитни омот. Цена: 30,00 дин.

Садржај: I Погледи. Морални и социјални смисао књижевне критике. — Мали увод у сваку критику. — Новинска критика и књижевност. — Анатомија памфлета. — II У простору инспирације. Песник мудре меланхолије. — Босићева алегоријска визија. — Трагична визија живота. — Касно лето Скендера Куленовића. — Свечаности чина. — Света Лукић. — Једно дрво и један пакао. — Смерне светлости Боже Тимотијевића. — Љубомир Симовић. — Матија Бећковић, и суза и мина. — У знаку зрелости. — Исповест једног који је веровао. — Бекство као критика живота. — III У простору критике. Српска критика са почетка XX века. — Скерлић и Дис. — Памфлетски стил Драгише Станојевића. — Слободан Јовановић, портретист и стилист. — Милан Кашанин и српске књижевне судбине. — Есеј о Бранку Миљковићу. — Критика као интелектуални посредник. — Аналитички тренутак нашег есеја. — Напомена.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЊИЖЕВНИ ЛЕКСИКОН

Jugoslovenski književni leksikon. Redakcija: Živojin Boškov, dr Dragiša Živković, dr Boško Novaković, Živan Milisavac. Urednik: Živan Milisavac. [Ilustrovano]. — Novi Sad, Štamparija »Budućnost«, 1971; str. 597 + [3]; 24 × 16,7.

Тираж 10.000. Платно. Naslovna strana Miodrag Nedeljković. Цена: 180,00 динара.

МАРИЋ, СВЕТИСЛАВ

Englesko-srpskohrvatski rečnik. English serbocroatian. 10.000 reči. Sastavio Svetislav Marić. — Novi Sad, Štampa: »Minerva« Subotica, 1971; str. 560; 7 × 5.

Тираж: 50.000. Поливинил. Цена: 10,00 динара.

МЕЛВИНГЕР, ЈАСНА

Јасна Мелвингер: Свет и светлост. — Нови Сад, Штампарско предузеће „Будућност“, 1971; стр. 37 + [3]; 21 × 15,8.

Тираж: 1000. Брошурано. Цена: 6,00 динара.

Садржај: Претпоследњи списак памћења. — Два пута два зида неспокоја. — Инфузија кише. — Тренутак за песму. — Речи које ми остављају године. — Лишавајући се свега што није неопходно. — Клизнули смо са пољаве времена. — Односим у сан. — Недеља. — У дијалогу. — У неумерености била. — Гледајући у сунце. — Прсти сумње. — Од песме до песме. — За поноћне сате. — Свет и светлост. — Падобранима цируси. — За лептира. — Све детињство. — Обележја. — Стакато. — Попине капице. — Сагорелих крила. — Никада у моме гласу. — Не може да ме дорекне ноћ. — За злато и рђу у лишћу. — У обрамици дана и ноћи. — Опсадна месечина. — Од сузе винове лозе. — Док се будем двоумила. — Последњи списак памћења.

МИШИМА, ЈУКИО

Јукио Мишима: Морнар који је изневерио море. С немачког превео Андрија Гросбергер. — Нови Сад, Штампарско предузеће „Будућност“, 1971; стр. 179 + [1]; 19,5 × 11,9.

Библиотека „Данас“.

Тираж: 3000. Платно. Заштитни омот. Цена: 28,00 динара.

МОСКОВЉЕВИЋ, МИЛОШ С.

Руско-српскохрватски речник. Русско-сербохорватский словарь. 12.500 речи. Овај је речник састављен према Руско-српском речнику М. С. Московљевића. — Нови Сад, Штампа: „Минерва" Суботица, 1971; стр. 640; 7 × 4,9.

Тираж: 30.000. Поливинил. Цена: 10,00 динара.

МОСКОВЉЕВИЋ, МИЛОШ С.

Српскохрватско-руски речник. Сербохорватско-русский словарь. 12.500 речи. Овај је речник састављен према Српско-руском речнику М. С. Московљевића. — Нови Сад, Штампа: „Минерва" Суботица, 1971; стр. 668; 7 × 4,9.

Тираж: 30.000. Поливинил. Цена: 10,00 динара.

НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ ВОЈВОДИНЕ

Narodne biblioteke Vojvodine u 1969. godini. — Novi Sad, Umnoženo na rotaprintu Univerziteta u Novom Sadu, 1971; str. 79; 22,6 × 16.

Тираж: 500. Брошурано. Цена:

Садржај: [Uvod]. — Milutin Smiljanić: Narodne biblioteke Vojvodine u 1969. godini. — Jelena Nikolić: Građa za bibliografiju bibliotekarstva Vojvodine [za 1967, 1968. i 1969. godinu].

ПАВИЋ, МИЛОРАД

Милорад Павић: Војислав Илић и европско песништво. — Нови Сад, Штампарија „Дневник", 1971; стр. 367 + [3]; 23,6 × 16,2.

Тираж: 980. Платно. Цена:

Садржај: Војислав Илић и европско песништво. Увод. Општи поглед. — Преглед садашњег компаративног проучавања Илићевог дела. — Нови задаци. — I Биографски део. Песничка породица Јована Илића. Јован Илић. — Палилулска полугимназија и њени професори. — Почетак певања Војислава Илића; нова оријентација у песништву и њени узроци (очев утицај, домаћи учитељи, долазак Руса у Србију 1876. године). — Интересовање браће Илић за стране књижевности. — Осамдесете године. Велика школа и „Побратимство" (1881). — Друштво за уметност и „Преодница" (1884. и 1891). — Народно позориште у Београду и његов репертоар (1875—1890). — II Почетак песничког пута. Спев „Рибар". Општи поглед на спев; резултати досадашњих компаративних истраживања. — Гетеов „Фауст". — „Фауст" Кристофера Марлоа. — Бајронове драме „Каин" и „Манфред". — Проктеров „Хуан". — „Демон" М. Ј. Љермонтова. — Пушкин. — Закључак. — III Интересовање за немачку књижевност. Немачки писци — I. Преглед литературе. — Рана интересовања за немачко песништво (Ј. Гете, Е. Х. Клајст, Ј. Шер). — Хајне. — Шилер. — Немачки песници — II. Остали препеви Војислава Илића с немачког (Ф. Хебел, К. Брентано). — Мориц Хартман. — Август Платен — Халермунд. — Карл Лудвиг Пфау. — Фридрих Халм. — Адолф Шулце. — Остали рефлекси из немачке поезије. — Закључак. — IV Додири са енглеским песништвом. Литература. — Интересовање за енглеско песништво у породици Илић. — Почеци англосаксонског песништва (Кедмон, Ланглланд). — Енглеско и шкотско народно песништво. — Закључак. — Шекспир. Уводни део. — Рана Илићева интересовања за Шекспира. — Илићеви прозни радови о Шекспиру („Кориолан", „Шекспир или Бакон?"). — Бен Џонсон. — Троило и Кресида. — Илићева „Јулија". — „Ричард III". — Афродита и Адонис. — Закључак. — Бајрон. Спомени Бајрона и мање реминисценције. — Darkness. — Hebrew melodies. — Остали одјеци. — Закључак. — Остали енглески песници. Томас Мур. — Александар Поп. — Проктер (Бери Корнвол). — Одјеци из Бернеа, Скота, Фелишије Хименс, Уодсворта. — Лонгфело. — Закључак. — V Удео руских песника. Уводни део. — Пушкин. Преглед и оцена литературе. — Пушкин у породици Илић. — Први додири са Пушкиновим песништвом („Рибар"). — Материјални трагови Илићевог интересовања за Пушкина. — Пародирање Пушкина („Црни вео"). — Пушкински мотиви код Војислава Илића. — Елегије. — Мањи одјеци из Пушкиновог стваралаштва. — Пушкин као посредник између Војислава Илића и других књижевности. — Закључак. — Љермонтов. Преглед литературе. — Браћа Илић (Милутин, Драгутин и Војислав) као преводиоци Љермонтова. — Љермонтовљеви спевови као лектира Војислава Илића (Демон, Дечја скаска, Измаил-бој, Анђео смрти, Бољарин Орша). — Инспирисање Љермонтовљевом лириком. — Остали руски песници. Преглед литературе. — Илићеви препеви с руског (Тумански, Подражавање руској народној песми, Плешчејев). — Старији руски песници (И. М. Долгоруки). — К. Н. Бањушков и К. Ф. Риљејев. — Мањи рефлекси из руске поезије (Тјутчев, Фет, Ковальевски, Огарјов, Велтман, Гинка, Случевски и други). — VI Класици. Америчка књижевност. Преглед литературе. — Неговање класике у породици Илић. — Хомер (Хексаметар, „Илијада", „Одисеја", Хомерска IV химна). — Лирско песништво (сафичка строфа, елегијски дистих, Ксенофон из Колофона). — Хеленистички песници (Anacreontea, Мусеј, Аполониос са Родоса). — Прозни писци (Плутарх, Лукијан). — Осврт на латинско песништво. — VII Војислав Илић и романске књижевности. Италијански песници. Литература. — Тер-

цина и октава код Војислава Илића. — Ариосто, Филикај. — Закључак. — Француска поезија. Литература. — Илићево познавање француског језика. — Француски песници до Парнасоваца. — Парнасовци. — Симболизам. — VIII Остале књижевности. Осврт на остале књижевности. Чешка и пољска поезија (Колар, Словацки, Сирокомља, Крашевски). — Мађарско песништво (Гараи, Петефи); турски песници (Хаџи-Араф, Фаик-бег). — IX Закључак. Резултати упоредног истраживања. Значај Илићевих додира са страним књижевностима. — Место и значај песника у нашој поезији друге половине XIX века. — Синтетичност поезије Војислава Илића. — Белешка о овом издању.

ПАВЛОВИЋ, ЖИВОЈИН

Живојин Павловић, Каин и Авељ. Алегорија. [Илустровано]. — Нови Сад, Штампарско предузеће „Будућност“, 1971; стр. 325 + [1]; 19,6 × 11,9.

Библиотека „Данас“.

Тираж: 1000. Платно. Заштитни омот. Цена: 30,00 динара.

ПАВЛОВИЋ, МИОДРАГ

Миодраг Павловић: Светли и тамни празници. Ликовна опрема Светозар Самуровић. — Нови Сад, Штампарско предузеће „Будућност“, 1971; стр. 93 + [3], [са 7 виньета у боји]; 22 × 14,8.

Тираж: 1000. Брошурано. Цена: 25,00 динара.

Садржај: I Слава наличја. — Књига о сакраменту. — Силазак у лимб. — Песник устаје из земље. — Чим се поклопац спусти. — II Метаморфозе I. — Метаморфозе II. — Метаморфозе III. — Метаморфозе IV. — Метаморфозе V. — III Слепачка. — Повратак порочног сина. — Силуан. — Долазак учитеља. — Певидрузи. — Последњи обед. — Хлеб и вино. — Слутња препорода. — IV Песме о води I. — Песме о води II. — Песме о води III. — V Првомученик. — Ноћ у врту. — Аргонаут из Тарса. — Виђење. — Змијобија. — Још један мученик. — Пустињски отац. — Научите пјесан. — Патмос I. — Патмос II. — VI Дан добрих вести. I Девојачки збор. — II Птичји лет. — III Дослух двојице нерођених. — VII Претеча. — Рођење. — Духови. — Ход по води. — Преображај. — Договор на брду.

ПАЛАВЕСТРА, ПРЕДРАГ

Предраг Палавестра: Токови традиције (Књижевне теме IV). — Нови Сад, Штампарско предузеће „Будућност“, 1971; стр. 211 + [2]; 19,6 × 11,9.

Библиотека „Данас“.

Тираж: 1000. Платно. Заштитни омот. Цена: 25,00 динара.

Садржај: Српски књижевни часописи у Босни и Херцеговини под аустроугарском окупацијом (1878—1914). — Приповедачки круг мостарске „Зоре“. — Бунтован реализам Петра Кочића. — Светолик Ранковић и реалистичка традиција. — Скерлићева улога у развоју српске критике. — Димитрије Митриновић у српској књижевности. — Критичар и песник Милош Видаковић. — Исповедна поезија Тина Ујевића. — Сумрак импресионистичке критике: Милан Богдановић. — Српска и хрватска поезија XX века. — П. П.: Напомена.

ПРОГРАМ...

Програм Саветовања о потреби систематског проучавања позоришне прошлости у Срба. Сремски Карловци, 4. и 5. новембра 1971. — Нови Сад, Штампа СНП-е, 1971; стр. [4]; 29,7 × 21.

Тираж: Брошурано. Бесплатно.

РЕЧНИК

Матица српска. Речник српскохрватскога књижевног језика. Књига четврта О-П (ограшје — претња). Уређивачки одбор. Уредници: академик др Михаило Стевановић, др Светозар Марковић, Светозар Матић, др Митар Пешикан. Помоћни уредници: Србислава Ковачевић, Драгиња Попс-Драгић, Милан Одавић, Наталија Цвијетић, др Олга Цвијић. Обрађивачи: др Крешимир Георгијевић, др Митар Пешикан, др Нада Борђевић, Емилија Качаник, Ратиборка Бркић, Данилка Буришић. Секретар Уређивачког одбора: Србислава Ковачевић.

Како је Матица хрватска одустала од заједничког рада и даљег издавања Речника, завршни послови на IV књизи урађени су у Уређивачком одбору Матице српске. Међутим, основна израда текста била је одраније готова, тако да је слово О обрађено у Матици српској уз суредакцију сарадника из Загреба, а слово П обрађено је у Загребу уз суредакцију чланова Уређивачког одбора Матице српске. Према томе, у изради ове књиге суделовали су и: академик Људевит Јонке, академик др Мате Храсте, академик Стјепан Мусулин, Павле Рогић, др Славко Павешић, др Божидар Финка, Јосип Једвај, Стјепан Павичић и др Сретен Живковић. — Нови Сад, Слог, штампа и повез: „Минерва“, Суботица, 1971; стр. 1006 + [2]; 24,5 × 16,6.

Тираж: 8.000. Платно. Цена 125,00 динара.

Садржај: О-П (ограшје — претња).

ТРКУЉА, МИЛАН

Милан Тркуља: Ратници. Скулптуре и записи. [Илустровано]. — Нови Сад, Штам-

па „Форум“, 1971; стр. 24 + [6] + [37 фотографија]; 15 × 14.

Библиотека Прва књига, 67.

Тираж: Штампано у 300 нумерисаних примерака. Заштитни омот. Фотографије на омоту и у књизи: Петар Латиновић и Јован Грујић. Естетска опрема: Иван Хоровиц. Цена: 10,00 динара.

Садржај: Ратници. Скулптуре и записи. — Милан Тркуља. — О Ратницима Милана Тркуље. — Називи скулптура.

ТРУМИЋ, МАРИНА

Marina Trumić: Između tebe i mene. [Ilustrovano]. — Novi Sad, Štampa »Forum«, 1971; str. 93 + [1] + [6 crteža]; 15 × 13,8.

Biblioteka Prva knjiga, 68.

Тираж: Štampano u 300 numerisanih primeraka. Zaštitni omot. Crteži u knjizi i na omotu Mersad Berber. Estetska oprema Ivan Horovic. Цена: 10,00 динара.

Садржај: U znaku djevice i bika. — Sam. — Otkriće. — Pad. — Vrteška. — Umorne riječi. — Između tebe i mene. — Igre. — Kao tihi sigurni let ptice. — Ana. — Susret na aerodromu. — Tjeskoba.

ЧОЛАНОВИЋ, ВОЈА

Воја Чолановић: Телохранитељ. — Нови Сад, Штампарско предузеће „Будућност“, 1971; стр. 160 + [1]; 19,6 × 11,8.

Библиотека „Данас“.

Тираж: 1000. Платно. Заштитни омот. Цена: 25,00 динара.

Садржај: Хамлет у самопослузи. — Лешинари. — Лука се троуми.

МАТИЦА СРПСКА
У ЗАЈЕДНИЦИ СА „РАДОМ“

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Dobra zemlja. Izbor Voja Čolanović. Preveo Vladimir Dedijer. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 282 + [1]; 20 × 12,8.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет I—XII — 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Duga ljubav. Izbor Voja Čolanović. Prevela Milena Šafarik. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 320 + [2]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Duh i telo. Izbor Voja Čolanović. Preveli Milena Šafarik (Izgnanstvo). Momčilo Jojić (Ratoborni anđeo). [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 427 + [1]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

Садржај: Izgnanstvo. — Ratoborni anđeo.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Glasovi u kući. Izbor Voja Čolanović. Prevela Milena Šafarik. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 320 + [2]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak, Sabrana dela. Zmajevo seme. Izbor Voja Čolanović. Preveo Niko Miličević. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 380 + [2]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Istočni vetar — Zapadni vetar. Izbor Voja Čolanović. Prevela Slavka Đ. Janković. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 175 + [1]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

Садржај: Istočni vetar — Zapadni vetar. — Voja Čolanović: Perl Bak.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Mati. Izbor Voja Čolanović. Preveo dr Branko Kojić. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 208; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Obećanje. Izbor Voja Čolanović. Preveli Miroslava i Aleksandar Spasić. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduze-

će »Budućnost«, 1971; str. 286 + [2]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Paviljon žena. Izbor Voja Čolanović. Preveo Nenad Jovanović. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 451 + [1]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Rastureni dom. Izbor Voja Čolanović. Preveo Vladimir Dedijer. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 357 + [2]; 20 × 12,9.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema: Simon Ničev. Nacrt za korice: Stevan Vujkov. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Sinovi. Izbor Voja Čolanović. Preveo Vladimir Dedijer. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 406 + [1]; 20 × 12,8.

Тираж: 15.000. Платно. Nacrt za korice: Simon Ničev. Цена: комплет 480,00 динара.

БАК, ПЕРЛ

Perl Bak: Sabrana dela. Tvorac grada. Izbor Voja Čolanović. Prevela Zora Minderović. [III izdanje]. — Novi Sad — Beograd, Štampa: Štamparsko preduzeće »Budućnost«, 1971; str. 495 + [1]; 19,8 × 12,8.

Тираж: 15.000. Платно. Grafička oprema i nacrt za korice: Simon Ničev. Цена: комплет 480,00 динара.

МАТИЦА СРПСКА
У ЗАЈЕДНИЦИ СА СРПСКОМ КЊИЖЕВНОМ ЗАДРУГОМ

ВИНАВЕР, СТАНИСЛАВ

Станислав Винавер: Чувари света. Предговор, избор и редакција Раде Константиновић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 327 + [1]; 19,9 × 12,7.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 88.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: једно коло 300,00 динара.

Садржај: Раде Константиновић: Винаверова минђуша. — Чувари света. После и испред. — Призивање природних сила. Вече на Океану. — Призивање природних сила. — Грнчарија (Живи Гете). — Јохан Готлиб Фихте и природословне слутње романтичара. — Романтичка ирониja. — Његош и зли волшебници. — Заноси и пркоси. Шекспирова минђуша. — Шекспир у пуном блеску и замаху. — Заноси и пркоси Лазе Костића. — Катедрала. Опасност од равнотеже. — Увод у „Чуваре света". — Освестићу људе. — Катедрала. — Човек крај друма. — Ноћу према. — ⁎*⁎ [Под сваким знаменом . . .]. — ⁎*⁎ [Разјарити грозд по грозд . . .]. — Не. — ⁎*⁎ [Лудилом опаких мудролија . . .]. — ⁎*⁎ [Кад уђеш у зачарани круг . . .]. — Занеси нас. — Звучни предео. — Тешка ноћ тресе гранама изнад нас. — ⁎*⁎ [Свуда је тешко шумило . . .]. — ⁎*⁎ [Вековима тице нас кликују . . .]. — ⁎*⁎ [Сви смо ми камена . . .] — ⁎*⁎ [О, људи, људи, у огњеном сплету . . .]. — ⁎*⁎ [О, када би могла у односе саме . . .]. — ⁎*⁎ [У страшну тишину, окна отворена . . .]. — ⁎*⁎ [Све што још није допрло до духа . . .]. — ⁎*⁎ [Тице су водиле разговоре . . .]. — Док. — Врховна свирепост блеска. — ⁎*⁎ [У рукама волшебника злих . . .]. — ⁎*⁎ [Умире Град. Ни глас, ни звук . . .]. — ⁎*⁎ [Тресе се древни Трон: . . .]. — ⁎*⁎ [Варош јечи од усклика . . .]. — ⁎*⁎ [Он Глад носи, као камен . . .]. — [Море већ је привиђење . . .]. — ⁎*⁎ [И стваралачким кајањем морен . . .]. — Померити. — У бићу. — Наши везови. Наши везови. — Којим путем. Жива Македонија. — Наша старост и младост. — Момчило Настасијевић. — Растко Петровић (Лелујав лик са фреске). — Скерлић и Бојић. — Ратни другови. Путем одступања српске војске. — Ратни другови. Капетан Живота. — Благоје изворник. — Радмило Загорчић. — Дача учитељ. — Сташа. — Р. К. [Раде Константиновић]: Напомена. — Биографски подаци. — Библиографија.

МАТИЋ, ДУШАН

Душан Матић: Битка око зида. (Избор текстова). Приредио Јован Христић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 439 + [1]; 19,8 × 12,8.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 94.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно коло 300,00 динара.

Садржај: Јован Христић: Предговор. — Битка око зида. Место предговора. Писати — бар за мене — ђаволски је посао. — Багдала. [Ко говори овде? . . .]. — I Битка око зида. Нека буде воља твоја. — Годишње доба. — Домаћи задатак. — Мапа света. — Једини који иду до дна. — Један би ме низ пропозиција. — Ломина улица. — Светлост без погледа. — Поводом књиге Милана Дединца. — Отворено писмо. —

II Мутан лов у бистрој води. Какав горући мост. — Теку реке. — Зарни влач — На случај. — Мутан лов у бистрој води. — Заменице смрти. — III Шта је у међувремену било или Guernica. Марија Ручара. — Guernica. — IV Забележено 1941—1944. Пред буру. — Крај Лима маја 1941. — Има вечери. — Успаванка за погинуле који немају више од двадесет година. — V Сенке звезда. Да запишем. — У ноћи упалио се прозор. — Море. — Писано пред зору. — Да именујеш сенке звезда. — VI У одајама трајања. У одајама трајања. — Бућење материје. Бућење материје. — Сутра. — Вага света. — Пред одлазак. — Само пева тајни пламен. — Бућење материје. — Лажа и паралажа ноћи. Лажа и паралажа ноћи. — Хотелска соба. — Ружа ветрова. — Књига ритуала. I Ритуал пре сваког почетка. — III Протокол пролазности. — IV Ритуал који пролази. — XI Пошли су а нису рекли због ом. — X Ритуал у одајама трајања. — Анина балска хаљина. Анина балска хаљина. — Поезија непрекидна свежина света. — Кармен. — Литература и време. — Толстој или Чехов. — Уводна белешка за поновно читање Андре Жида. — Трагедија збирке песама. — Догма и стваралаштво. — На тапет дану. Писмо урбанисти Београда. — Кратка свита о Београду. — Грчка или искуство смрти. — Поезија полаже испит пред машином. — На тапет дана. — Пропланак и ум. Кад говорим о стварности. Белина, тишина, ветар. — Тема: глад. — Лако је Паскалу. — Промеморије за Жана Гренијеа. — Литература није само игра појмова. Ускоковић и Београд. — Погледај дом свој, анђеле. — Диригент. — Пропланак и ум. — Место поговора. Лепота тек затим долази. — Ј. Х. [Јован Христић]: Напомена. — Биографски подаци. — Библиографија. — Литература.

МИЛИЋЕВИЋ, МИЛАН Б.

Милан Б. Милићевић: Поменик. Избор, редакција и предговор Милан Боковић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 414 + [1]; 20 × 12,8.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 35.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно кило 300,00 динара.

Садржај: Милан Боковић: Милан Б. Милићевић и његово дело. — Поменик. М. Б. Милићевић: Гробним каменовима. — Абдула Марко (Тодоровић)... — Абраш Никола... — Авакум Бакон... — Аврамовић Димитрије... — Анастасијевић Миша... — Атанасије... — Банаћанин Реља... — Барјактар Јова... — Баталака (Лазар Арсенијевић)... — Бирчанин Илија... — Бобовац Јован (Симић)... — Вулићевић Вујица... — Вучић Тома (Перишић)... — Главаш Станоје... — Глувац Мијаило... — Гузоња Борђе (Миловановић)... — Гучанин Милутин (Илић)... — Гусларовић Глиша... — Добрача Јован (Димитријевић)... — Добрњац Петар (Тодоровић)... — Дољанчевић Радован... — Бак Милоје... — Живковић Стеван... — Зека Буљубаша... — Јокић Петар... — Карађорђе Петровић... — Карацић Вук Стефановић... — Катић Јанко... — Кнежевић Иван... — Књићанин Стеван (Петровић)... — Коча Капетан... — Лазаревић Лука... — Лома Арсенијевић... — Марковић Светозар... — Марковић Сима... — Милиновић Тома... — Милићевић Стојан... — Миловановић Младен... — Милосављевић Стеван... — Милутиновић Бура (Слепи)... — Милутиновић Сима (Сарајлија)... — Мићић Јован... — Молер Петар (Николајевић)... — Мутап Лазар... — Мушицки Лукијан... — Ненадовић Алекса (Стеванов)... — Ненадовићев Јаков... — Ненадовићев Јеврем... — Ненадовић Матеја Прота... — Никшић Мелентије... — Обрадовић Доситије... — Обреновићка Љубица... — Обреновић Милош (Теодоровић)... — Обреновић Михаило (Милошев)... — Петровић Милоје... — Петровић Радич... — Петронијевић Аврам... — Поповић Васа... — Протић Борђе... — Радичевић Стеван... — Радишић Вукашин... — Радојковић Милета... — Рајачић Јосиф... — Рајић Танаско... — Рајовић Цветко... — Ризнић Јован... — Ристић Јован... — Синђелић Стеван... — Стојићевић Милош... — Стојковић Миленко... — Текелија Сава (Поповић)... — Теодосије... — Тодоровић М. Велимир... — Ћурчија Борђе... — Узун-Мирко (Апостоловић)... — Хајдук Вељко Петровић... — Хаџи-Продан Глигоријевић... — Хранисављевић Коста... — Церовић Илија... — Цукић Коста... — Чамџија Милисав... Чарапић Васа... Чотрић Јевта Савић... — Чупић Никола... — Чупић Стојан... — Чучук-Стана... — Шљивић Живко... — Речник. — Биографски подаци. — Библиографија. — Литература.

НАСТАСИЈЕВИЋ, МОМЧИЛО

Момчило Настасијевић: Песме. Приповетке. Драме. Избор Борислав Михајловић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 410 + [1]; 19,9 × 12,9.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 84.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно кило 300,000 динара.

Садржај: Васко Попа, Велибор Глигорић, Исидора Секулић, Станислав Винавер, Едвард Д. Гој, Миодраг Павловић, Мухарем Первић, Борислав Михајловић: Момчило Настасијевић. — Песме. Пет лирских кругова. Јутарње. Фрула. — Јасике. — Извору. — Румена кап. — Зора. — Бурђевци. — Сан у подне. — Грозд. — Дафина.

— Вечерње. — Љиљани. — Биљкама. — Вечерња. — Чесми крај пута. — Позној. — Врбе. — Сутон. — Труба. — Сестри у покоју. — Бдења. Молитва. — Госпи. — Божјак. — Две ране. — Осама на тргу. — Предвечерје. — Траг. — Јединој. — Мировање дрвећа. — Сиви тренутак. — Гробној. — Брату. — Родитељу. — Глухоте. I [О не...]. — II [Отврднуло је...]. — III [Знам...]. — IV [И знам...]. V [И знам...]. — VI [Лепота јер...]. — VII [Лек си...]. — VIII [Лек си...]. IX [Грч утроби је...]. X [Бол...]. — Речи у камену. I [И буде...]. — II [Живоме живо крвави дуг...]. — III [То тма кад мува пауку...]. — IV [Стамено...]. — V [Закити, намерниче...]. — VI [И кажу...]. — VII [Пути за свилу...]. — VIII [Двојих...]. — IX [Корак их...]. — X [Крст на раскршћу...]. — XI [Ниско се светиљке упале...]. — XII [Ниско и ниже...]. — XIII [А блуду под прозором...]. — XIV [И то па то...]. — Магновења. Епитаф. — Поглед. — Порука. — Пут. — Молитва. — Туга у камену. — Храм. — Речи из осаме. — Струна. — Мисао. — Радосно опело. — Приповетке. Из тамног вилајета. Запис о даровима моје рођаке Марије. — Реч о животу оца Тодора овог и оног света. — Прича о недозваној госпођи и гладном путнику. — Лагарије по ноћи. — Спомен о Радојци. — Вићење 1915. — Сан брата без ноге. — Хроника моје вароши. За помози боже. — Откуда дођосмо. — Како се сазда наша богомоља. — Истина о опакоме. — Родослов лозе вампира. — Ане кадије реч о ћир-Захиној коби. — Рашо злато! — Казивања о земљиној кћери. — Истинословац о међулушкој смутњи. — Истинословац сину. — Нероди. — Налод. — Година. — Драме. Код „Вечите славине". Драма у три чина с прологом и епилогом. — Бураћ Бранковић. Музичка драма у пет чинова. — Б.М. [Борислав Михајловић]: Напомена. — Биографски подаци. — Библиографија. — Литература.

ПОПА, ВАСКО

Васко Попа: Песме. Избор и предговор Иван В. Лалић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 261 + [1]; 20 × 12,7.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 98.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно кило 300,00 динара.

Садржај: Иван В. Лалић: Поезија Васка Попе. — Песме. Опседнута ведрина. Познанство. — Разговор. — Гвоздена јабука. — Одјекивање. — Одлазак. — Путовање. — Предели. У пепељари. — У уздаху. — На столу. — У јауку. — На чивилуку. — У забораву. — На зиду. — На длану. — У осмеху. — Списак. Патка. — Коњ. — Магарац. — Свиња. — Кокошка. — Маслачак. — Кестен. — Пузавица. — Маховина. — Кактус. — Кромпир. — Столица. — Таљир. — Хартије. — Белутак. — Далеко у нама. 1. [Дижемо руке...]. — 2. [Ево то је то непозвано...]. — 5. [Ноћима нестаје тама...]. — 10. [Како дугмадима овим...]. — 14. [Очију твојих да није...]. — 17. [У мору бих спавао...]. — 20. [Из твојих дланова...]. — 22. [Наш дан је зелена јабука...]. — 28. [Под очним капцима...]. — 29. [Ово су ти усне...]. — 30. [Са тела сумрак свлачим...]. — Ходочашћа. Сопоћани. — Манасија. — Каленић. — Радимља. — Београд. — Беле куле. Црни Борје. — Ружа над Чегром. — Запевка. — Беле-куле. — Игре. Пре игре. — Клина. — Жмуре. — Заводника. — Свадбе. — Ружокрадице. — Између игара. — Јурке. — Семена. — Труле кобиле. — Ловца. — Пепела. — После игре. — Кост кости. I На почетку. — II После почетка. — III На сунцу. — IV Под земљом. — V На месечини. — VI Пред крај. — VII На крају. — Врати ми моје крпице. [Падни ми само на памет...]. — 1. [Врати ми моје крпице...]. — 2. [Слушај ти чудо...]. — 3. [Нећу те упртити на кркаче...]. — 4. [Напоље из мога зазиданог бескраја...]. — 5. [Теби доћу лутке...]. — 6. [Корен ти и крв и круну...]. — 7. [Шта је с мојим крпицама...]. — 8. [И ти хоћеш да се волимо...]. — 9. [Бежи чудо...]. — 10. [Црн ти језик црно подне црна нада...]. — 11. [Избрисао сам ти лице са свога лица...]. — 12. [Доста речитога смиља доста слатких трица...]. — 13. [Не шали се чудо...]. — Белутак. Белутак. — Срце белутка. — Сан белутка. — Љубав белутка. — Пустоловина белутка. — Тајна белутка. — Два белутка. — Очи Сутјеске. 1. [Псино неизрецива псино...]. 2. [Сутјеска се пропиње под облаке...]. 3. [Овде ове светлости гину...]. — 4. [Сутјеска је ка извору свом потекла...]. — 5. [Из меса нам се живог рађа земља...]. — 6. [Сутјеска кроз наше кости грми...]. — Зев над зевовима. Звездознанчева оставштина. — Забораван број. — Охола грешка. — Мудар троугао. — Скамењени одјеци. — Прича о једној причи. — Зев над зевовима. — Знамења. Уљез. — Крилата свирала. — Тврдоглав завежљај. — Глава бескућница. — Осуђен бодеж. — Запаљене руке. — Последње уже. — Размирица. Крунисана јабука. — Плава омча. — Висок пут. — Вредни конци. — Подметнуто легло. — Плодан жар. — Слободан лет. — Подражавање сунца. Смрт сунчевог оца. — Слепо сунце. — Сукоб у зениту. — Припреме за дочек. — Поноћно сунце. — Страно сунце. — Подражавање сунца. — Раскол. Јешан дим. — Колач од пепела. — Угашен точак. — Несагорљив калем. — Грудва мрака. — Огњени сунцокрет. — Ужарен пољубац. — Липа насред срца. Песма младе истине. — Змај у утроби. — Кројење бодежа. — Риба у души. — Страдање златног троношца. — Голуб у глави. — Липа насред срца. — Небески прстен. Звездознанчева смрт. — Небески

прстен. — Ништарија. — Сирота одсутност. — Мајстор сенки. — Звездани пуж. — Звезде избеглице. — Вучја земља. 1. [Не видим оче земљу нашу сунчану...]. — 2. [Видим сине земљу нашу заспалу...]. — 3. [Не видим оче земљу нашу лепотицу...]. — 4. [Видим сине земљу нашу распету...]. — 5. [Видим оче вука...]. — 6. [Кроз вучја ребра сине...]. — Поклоњење хромоме Вуку. 1. [Врати се у своју јазбину...]. — 2. [Прострo сам се пред тобом...]. — 3. [Прими моје сиротињске дарове...]. — 4. [Скрени поглед према мени...]. — 5. [Подигни камен са свога срца...]. — 6. [Да да ти пријем...]. — 7. [Врати се у своју јазбину...]. — Напомена. — Биографски подаци. — Библиографија. — Литература.

На хрпту. Исидора Секулић, I.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 73.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно кило 300,00 динара.

Садржај: Живорад Стојковић: Књижевна служба Исидоре Секулић. — Сапутници. Буре. — Самоћа. — Главобоља. — Круг. — Питање. — Писма из Норвешке. — Кроника паланачког гробља. Коста Земљотрес. — Госпа Нола. — Паланка и њени последњи Грци.

РАДИЧЕВИЋ, БРАНКО

Бранко Радичевић: Руковет. Предговор, избор и објашњења Милан Дединац. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 268 + [3]; 20 × 12,7.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 20.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно кило 300,00 динара.

Садржај: Милан Дединац: Оно што је живо и оно што је мртво... — Варијације на тему Бранко Радичевић. — Бранкова руковет. Уводна песма. — О, красна ти... — 1843. Девојка на студенцу. — Путник на уранку. — Путник и птица. — Ноћ па ноћ. — Враголије. — 1844. У мом срцу јавор изникао... — Севну муња... — Предвече је... — Три сонета из песме „Дођ' ће данак прави". — Жеља. — Јадна драга. — Нека сунца. — Туга и опомена. — 1845—1846. Перивој. — Клетва. — Убица у незнању. — Песма умрлом брату Стевану... — ? [Никад није вито твоје тело...]. — 1847. Бачки растанак. — 1848. Ој, Паризе, ти срце Францује... — Гусле моје... — Ох, олује... — 1849. Сунашце јасно... — О, ноћи тавна... — Сунашце грану... — И зорица забиеље дивно... — Радост и жалост. — Мини Карацић у споменицу. — Утопљеница. — Безимена. Луди Бранко. — 1850—1853. Ој, Мораво... — Бећарице. — Где су... — Лађицу веже... Одломак. — Укор. — Болесников уздисај. — Завршни стихови. — Кад млидиах умрети. — Објашњења и тумачења неких речи. — М. Д. [Милан Дединац]: Напомена. — Тодор Радичевић: Биографија. — Библиографија. — Литература.

СЕКУЛИЋ, ИСИДОРА

Исидора Секулић: Проза. Избор и предговор Живорад Стојковић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 407 [2]; 20 × 12,8.

На хрпту. Исидора Секулић, I.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 73.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно кило 300,00 динара.

Садржај: Живорад Стојковић: Књижевна служба Исидоре Секулић. — Сапутници. Буре. — Самоћа. — Главобоља. — Круг. — Питање. — Писма из Норвешке. — Кроника паланачког гробља. Коста Земљотрес. — Госпа Нола. — Паланка и њени последњи Грци.

СЕКУЛИЋ, ИСИДОРА

Исидора Секулић: Огледи и записи. Избор и редакција Живорад Стојковић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. 535 + [1]; 19,9 × 12,8.

На хрпту: Исидора Секулић, II.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 74.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно кило 300,00 динара.

Садржај: Личности из домаће књижевности. Марко Марулић Сплићанин. — Вук Караџић. — Стјепан Митров Љубиша. — Лаза Костић. — Петар Кочић. — Милутин Бојић. — Ива Војновића Орсат Велики. — „Тамни вилајет" Момчила Настасијевића. — Боре Станковића вилајет. — Његошу књига дубоке оданости (Делови). Тле и клима. — Цетиње. — Тестамент владике Рада. — Свирепо умирање владике Рада. — Личности из страних књижевности. Проперције. Римски елегичар и последња његова елегија. — Једна знаменита духовна веза Истока и Запада. — Један жесток фратар. — Пушкин. — Један од песника понора. — Едгар Алан По. — Рилке. Варијација на тему. — Аналитички тренуци. Проблем сиромаштва у човеку и у књижевности. — Проблем малог народа. — Тек две три речи о хумору. Једноме од два стожера поезије, уметности. — Фрагмент из рада о даху, па слуху и виду у поезији Његоша и Лазе Костића. — Теме из уметности. „Горски вијенац" на позорници. — Сликар Милан Коњовић. — Један значајан духовни лик Војводине. — Предели Петра Лубарде. — Катедрала у Шартру. — Моцарт. — Јапанска Но-драма. — Говор и језик културна смотра народа. Српски народни језик боље рећи говор. — О београдском стилу. Одломак из студије. — Језик „Горског вијенца". — Босански језик, говор, стил. — Језик народни, матерњи, завичајни, језик књижевни. — Записи. Београд. Поводом једне изложбе. — Запис о оцу. Додат 1941-ве. — Која је личност или уметничко дело на вас пресудно утицало и — зашто? — Један поглед у, рецимо, даљину. — Моја последња воља. — Ж. С. [Живорад Стојковић]: Напомена. — Биографски подаци. — Библиографија. — Литература.

СКЕРЛИЋ, ЈОВАН

Јован Скерлић, Студије. Предговор, избор и редакција Радомир Константиновић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. слика аутора + 436 + [2]; 19,8 × 12,6.

На хрпту: Јован Скерлић, I.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 67.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно коло 300,00 динара.

Садржај: Радомир Константиновић: Култура и сиромаштво. — I Осамнаести век. Значај XVIII века у историји српске књижевности. — Доситеј Обрадовић. — II Романтизам. „Срби сви и свуда". — Романтичарски дух. — Романтичарска поезија. — Победа Вукове реформе и филолошка критика. — Бранко Радичевић. — Милица Стојадиновић — Српкиња. — Змај Јован Јовановић. — Лаза Костић. — Бура Јакшић као приповедач. — III Реализам. О „родољупцима" Јована Ст. Поповића. — Јаков Игњатовић. — Карактер Светозара Марковића. — Војислав Ј. Илић. — Милован Б. Глишић. — Лаза К. Лазаревић. — Светолик Ранковић. — Стеван Сремац.

СКЕРЛИЋ, ЈОВАН

Јован Скерлић: Критике. Избор и редакција Радомир Константиновић. — Нови Сад—Београд, Штампарско предузеће „Будућност", 1971; стр. 427 + [1]; 19,9 × 12,8.

На хрпту: Јован Скерлић, II.

Библиотека Српска књижевност у сто књига. Књига 68.

Тираж: 10.000. Платно. Цена: Једно коло 300,00 динара.

Садржај: I О критици. Догматичка и импресионистичка критика. — „Уништење естетике" и демократизација уметности. — Др Љубомир Недић. — II О поезији. Јован Дучић. — Један социјалистички песник. Коста Абрашевић: „Песме". — Стеван Луковић. — Милан Ракић. Песме. — Даница Марковић. Тренуци. — Милан Ћурчин. Песме. — Војислав Ј. Илић Млађи. Песме. — Сима Пандуровић. Једна књижевна зараза. — Владислав Петковић — Дис. Лажни модернизам у српској књижевности. — Обнова наше родољубиве поезије. — Алекса Шантић. Пјесме. — Велько Петровић. Родољубиве песме. — Милутин Бојић. Песме. — Милорад Ј. Митровић. Књижевна скица. — III О прози. Божидар Кнежевић. Мисли. — Милан Недељковић. „Прелом". Роман из наших дана. — Марко Миљанов. Примјери чојства и јунаштва. — Павле Марковић — Адамов. На сéлу и прéлу. — Петар Кочић. С планине и испод планине. — Симо Матавуљ. Београдске приче. — Никола Јанковић. Приповетке. — Милутин Ускоковић. Под животом. — Бранислав Нушић. Хумор и сатира г. Бранислава Б. Нушића. Бен Акиба. — Иво Ћипико. За крухом. — Борислав Станковић. О „Коштани". — Николај Велимировић. Религија Његошева. — Велько Милићевић. Беспуће. — Две женске књиге. Исидора Секулић, „Сапутници"; Милица Јанковић (Л. Михајловић), „Исповести". — Станислав Винавер. Приче које су изгубиле равнотежу. — Р. К. [Радомир Константиновић]: Напомена. — Р. К.: Напомена уз друго издање. — Биографски подаци. — Библиографија. — Литература.

ЗБОРНИК ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

Зборник Матице српске за књижевност и језик. Уређивачки одбор: Живојин Бошков, др Божидар Ковачек, Младен Лесковац, др Бошко Новаковић, Теодора Петровић. Главни и одговорни уредник: Младен Лесковац. Књига осамнаеста, свеска прва, друга и трећа 1970. — Нови Сад, Штампа: „Будућност", 1970; стр. 613 + [3]; 25,2 × 17,8.

Тираж: 1.000. Брошурано, Цена: 15,00 (свака свеска).

Књига осамнаеста. Свеска прва. Садржај: [Редакција]: Борђе Сп. Радојичић (1905—1969) [некролог]. — Светозар Матић: Прилози критици Вукових текстова. I Предговор другој „Пјеснарици". II „Диоба Јакшића". III Млав-планина. — Иванка Удовички: Прича о боју косовском у будимпештанском рукопису [са 4 факсимила]. — Лаза Ћурчић: Једно аутентично издање и једна мистификација Кратког увода у историју порекла славеносрпског народа Павла Јулинца [са 16 факсимила]. — Томислав Бекић: Теодор Радичевић као преводилац Шилера [са 3 факсимила]. — Александар Форишковић: Писма Валтазара Богишића Лази Костићу. — Ю. Беляева: Йован Скерлич и руская литература. — Иван Бања: Откриће света — Успомене (I). — Ситни прилози. С. Матић: Заточеник. — Божидар Ковачевић: О Јовану Младеновићу, писцу XVIII века. — Томислав Бекић: Први одјек о покретању Србске летописи у једном немачком часопису. — Др Магдалена Анђелић: Вуков осијечки пријатељ Василије Атанасијевић. — Ж. Бошков: Писмо А. Стојановића о Ј. Игњатовићу. — Б. Ковачевић: Вук и Змај. — Божидар Ковачевић: О Змајевој сарадњи у првом годишту обновљеног „Јавора". — Младен Лесковац: Белешке о Змају (III). 7. Једна Змајева уредничка интервенција. — 8. Кратка, нејасна чарка између Змаја и Јаше Томића год. 1881. — 9. „Устарабари". — Младен Лесковац: Отпор према Станковићевој „Нечистој крви". — Младен Лесковац: Исидора Секулић као сарадник „Браника".

Књига осамнаеста. Свеска друга. Садржај: Miroslav Pantić: Petar Kanavelović i Dubrovnik (I). — Светозар Матић: Почеци Вуковог скупљања песама. — Светозар Матић: Задужбине Немањића у епском певању (са две уводне белешке). I. „Троношки родослов" и епско певање. — II.

Епске легенде из Јадра. — III. Задужбине Немањића у епском певању. — Теодора Петровић; Из Бранкова круга: Славко Златојевић [са 6 фотокопија]. — Иван Бања: Откриће света (II). (Успомене). — Ситни прилози. Божидар Ковачевић: О духовницима и манастирима словенским у Светој Гори осим Хиландара. — Александар Форишковић: Десет писама Јована Мушкатировића. — Стојан Д. Вујичић: Уз портрет митрополита Викентија Јовановића — Видака. — Славко Гавриловић: Из преписке српске књижевнице Еустахије Арсић. — Теодора Петровић: Факсимили неких потписа и једног цртежа Бранка Радичевића [са 5 факсимила]. — Живојин Бошков: Мија Влашкалин о Игњатовићу и Милетићу. — Стојан Д. Вујичић: Долазак Јакова Игњатовића у Будим 1850. године [са 2 факсимила]. — Божидар Ковачевић: Графичари Пајнлих, Валтер и Шрепл. — Младен Лесковац: Из панчевачких дана Исидоре Секулић. — Лука Хајдуковић: Непознато о Душану Васиљеву.

Књига осамнаеста. Свеска трећа. Садржај: Miroslav Pantić: Petar Kanavelović i Dubrovnik (II). — Светозар Матић: Белешке о Качићу. — Светозар Матић: Два прилога о Љубомиру Ненадовићу. I Улога Ненадовићева у стварању књижевног језика. II Фолклорни записи Љ. Ненадовића. — Лазар Чурчић: Песн проста сербска из 1809. године. — Теодора Петровић: Прилози проучавању Симе Милутиновића. 1. „Карловачке године" Симе Милутиновића. — Др Вида Зелени: Извори Мушкатировићевих пословица. — Др Илија Николић: Народне песме из збирке Лукијана Мушицког у заоставштини Вука Караџића [са 2 фотокопије]. — Ситни прилози. Славко Гавриловић: Из књижевно-историјске преписке митрополита Стратимировића (VII). (Крај). — С. Матић: Да разбијем табор на Мишару. — Сергије Јовановић: Неколе епизоде око подизања споменика Бранку Радичевићу на Стражилову. — Драгољуб Влатковић: Неколико нових података о учитељевању Војислава Илића у Турн-Северину. — Ж. Бошков: Игњатовићева молба за место „народног секретара". — Младен Лесковац: Две мађарске песме из XVIII века о устанку Пере Сегединца. — Младен Лесковац: Затурени четворостих Васе Живковића. — Младен Лесковац: Две оцене „Гордане" Лазе Костића. — Младен Лесковац: Ка преписци Симе Матавуља. — Добривој Ћурвински: Архивска грађа о случају Календара Матице српске за 1914. — Оцене и прикази. Бошко Новаковић: Димитрије Вученов: О српским реалистима и њиховим претходницима. Издање Библиотеке Друштва за српскохрватски језик и књижевност СРС, Београд 1970. — Добривој Ћурвински: Два годишта едиције Хунгаролошког института у Новом Саду. (A Hungarológiai intézet tudományos közleményei бр. 1, 2, 3 1969/70). — [Светислав Марић]: Регистар.

ЗБОРНИК ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ

Матица српска. Одељење за ликовне уметности. Зборник за ликовне уметности, 6. Matica srpska. Section des artes. Recherches sur l'art. Уредништво: др Светозар Радојчић, др Миодраг Коларић, др Сретен Петковић, др Дејан Медаковић, др Динко Давидов. Главни уредник: др Дејан Медаковић. Секретар уредништва: др Динко Давидов [Илустровано]. — Нови Сад, Штампа „Радиша Тимотић", Београд, 1970 [1971]; стр. [6] + 376 + [1] + [129 страна са сликама + 43 стране са цртежима]; 24,7 × 20.

Тираж: 1000. Платно. Корице Драган Тодоровић. Цена: 80,00 динара.

Садржај: Јованка Максимовић: Студије о Мирослављевом јеванђељу (II) [са 7 слика]. [Résumé]: Etudes sur l'Evangile de Miroslav II. — Мирјана Татић-Ђурић: Из наше средњовековне мариологије — Икона богородице Евергетиде [са 16 слика]. [Résumé]: De notre mariologie médiévale — l'Icône de la Mère de Dieu Evergetide. — Марица Шупут: Пластична декорација Бањске [са 23 цртежа и 14 слика]. [Résumé]: La décoration sculpturale de l'église de Banjska. — Петар Момировић: Иконографија дуборезних врата манастира Слепча [са 13 слика]. [Résumé]: L'iconographie xylographique des portes du monastère Slepče. — Радмила Михаиловић: Бођани и Библија Јохана Улриха Крауса [са 4 слике]. [Résumé]: Bodjani et la Bible de Johann Ulrich Krauss. — Војислав Матић — Светлана Ђорђевић: Манастир Свети Ђурђе [са 8 цртежа и 9 слика]. [Résumé]: Le monastère Saint-Georges. — Миодраг Јовановић: Иконостас манастира Бездина [са 13 слика]. [Résumé]: L'iconostase du monastère Bezdin. — Жељко Шкаламера: Архитекта Милан Табаковић (1860—1946) [са 41 сликом]. [Résumé]: L'architecte Milan Tabaković. — Теодор Плавшанић: Васа Ешкићевић (1867—1933) [са 6 слика]. [Résumé]: Vasa Eškićević (1867—1933). — Зоран Маневић: Дело архитекте Драгише Брашована [са 20 слика]. [Summery]: The achievement of the architect Dragiša Brašovan. — Јелица Илић: Црква Богородице у Бистрици — Вољавац [са 4 цртежа и 9 слика]. [Résumé]: L'eglise Notre-Dame de Bistrica. — Вукосава Томић — De Muro: Белешке о икони Св. Николе у Барију, Италија. [Résumé]: Note sur l'icône de Saint Nicolas à Bari, Italie. — Јанко Радовановић: Икона св. апостола Томе са његовом одераном кожом [са 1 сликом]. [Résumé]: Une icône du saint apôtre Thomas tenant sa peau arrachée. — Павле Васић: Три иконостаса Јакова Орфелина у Срему [са 9 слика]. [Résumé]: Trois iconostase de Jacob Orphelin dans le Srem. — Марјан Мушич: Плечник и Београд [са 1 сликом]. [Zusammenfassung]: Plečnik und Beograd. — Даница Димитријевић: Протоисторијски и антички Acumincum [са 12

слика]. [Zusammenfassung]: Das frühgeschichtliche und antike Acumincum. — Сима М. Ћирковић: О деспоту Вуку Гргуревићу. — Војислав Кораћ: Стара црква у Сланкамену и њено место у развитку српске архитектуре касног средњег века [са 9 цртежа и 16 слика]. [Résumé]: L'ancienne église de Slankamen et sa place dans le développement de l'architecture Serbe du moyen âge avancé. — Сретен Петковић: Фреска са ликовима Три јерарха у цркви св. Николе у Старом Сланкамену [са 3 слике]. [Summery]: The fresco representing the Three Fathers of the Church at the Church of St. Nicholas in Stari Slankamen. — Динко Давидов: Иконе XVIII века из Николајевске цркве у Старом Сланкамену [са 19 слика]. [Résumé]: Les icônes du XVIIIe siècle de l'église de Stari Slankamen. — Оливера Милановић-Јовић: Иконостас Николајевске цркве у Старом Сланкамену [са 21 сликом]. [Résumé] L'iconostase de l'église Saint-Nicolas à Stari Slankamen.

ЗБОРНИК ЗА ПРИРОДНЕ НАУКЕ

Матица српска. Одељење за природне науке. Зборник за природне науке, 39. Уредништво: др Бранислав Букуров, др Слободан Глумац, др Угљеша Крстић, др Радивој Милин, инж. Лазар Стојковић. Главни и одговорни уредник: инж. Лазар Стојковић. — Нови Сад, Штампарија „Будућност", 1970 [1971]; стр. 186 + [2]; 23,9 × 16,8.

Тираж: 900. Брошурано. Цена: 25,00 динара.

Садржај: Чланци и расправе. Др Бранислав Букуров: Насеља у јужном Банату. Résumé: Les localités du Banat méridional. — Др Јован Туцаков, Катица Савин: Прилог упоредном фармакогнозијском проучавању питоме нане (Mentha piperita L.) разне провенијенције експериментално гајене у Војводини 1960—1969. [са 5 табела и 10 слика]. Résumé: Contribution à l'étude pharmacognosique comparée de la menthe poivrée (Mentha piperita L.) de diverses provenances expérimentalement cultivée en Voïvodina. — Mr Анка Динић: Граб (Carpinus betulus L.) у шумским заједницама Фрушке горе [са 3 табле и 3 слике]. Summary: Hornbeam (Carpinus betulus L.) in forest communities on Mt. Fruška Gora. — Др Милоје Сарић, др Радојка Протић: Садржај аминокиселина, органских киселина и шећера у зависности од периода осветљености биљака [са 6 табела]. Summary: The content of amino acids, organic acids and sugars in dependence on the light period of plants. — Дипл. инж. технолог Симо Л. Јелача: Пентозани дурум пшенице и њихов утицај на реолошке особине теста. Summary: Pentosans of durum wheat and their relation to rheological properties dough. — Др Милан М. Вапа: Протеински и липопротеидски систем серума у току ембриогенезе кокоши [са 4 таблице]. Summary: On the protein and lipoproteid system in chicken embryo. — Др Живојин Гавриловић, Слободанка Стојановић: О дигиталном индексу код Румуна из Војводине [са 5 табела]. [Résumé]: L'indice digital chez les Roumains de Voïvodine. — Др Јелисавета Ивановић, Мирјана Милановић: Регионалност у распореду секретних елемената у алиментарном каналу ларви Morimus funereus L. и Cerambyx cerdo L. [са 2 слике], Résumé: La disposition des éléments sécrétoires par régions dans le canal alimentaire des larves Morimus funereus L. et Cerambyx cerdo L. — Јанош Гуелмино: Прва налазишта маховине Funaria hungarica Boros у Југославији [са 1 сликом]. Zusammenfassung: Mahovina: Funaria hungarica Boros prva nalazišta u Jugoslaviji. — Драгутин О. Лучић: Врело Шавничка глава [са 1 цртежом и 1 сликом]. [Резюме]: Источник Шавницкая голова. — Прикази. Драгољуб Бугарски: Фрушка гора — туристичка карта. — Живан Богдановић: Карта Срема.

ЛЕТОПИС МАТИЦЕ СРПСКЕ

Летопис Матице српске. Књига 408. Чланови уредништва: Драгиша Живковић, Сретен Марић, Петар Милосављевић, Александар Тишма. Главни и одговорни уредник: Александар Тишма. — Нови Сад, Штампа: Штампарија „Будућност", 1971; стр. 647; 23,5 × 15,7.

Тираж: 1800. Брошурано. Цена: Годишња претплата износи 27 дин, а за чланове Матице српске 22 дин. Претплата за иностранство износи 50 дин. Цена једном броју у књижарској продаји 2,50 динара.

Година 147. 1971. Књига 408, свеска 1—6.

Садржај: Свеска 1—2. Светозар Радојчић: Облик и мисао у старом српском сликарству. — Четири новогрчке народне песме. Препознавање. — Два брата и зла жена. — Мост у Арти. — Константин и Арета. С новогрчког превела Ксенија Марицки-Гаћански. — Ксенија Марицки-Гаћански: Поводом новогрчких паралога. — Павле Угринов: Помућене страсти и мучна размишљања Премислава Црнчевића у соби хотела „Европа" у Сарајеву. — Мома Димић: Максим српски, дете. — Бошко Богетић: Гојковица. Град. — Смрт. — Бог међу чокотима. — Увек исти камен. — Обретење главе Лазарове. — Певач. — Стрелац. — Син. — Знак рођења. — Повратак. — Живко Векарић: Обрачун с царем. — Милош Јовановић: Естетски и филозофски аспекти Монтескијеових разматрања о величини и пропасти Римљана. — Павле Поповић: Присутности. — Пасторала. — После љубави. — Смисао. — Лов. — Јан Јоханидес: Положај. Превео са словеначког Петар Вујичић. — Поруке. Берт Брехт: Мојим земљацима. — Волфганг Вајраух: Немац. — Ернст Јандл: Памфлет о десет година. — Франц Кислинг: О несрећној оставштини. — Волдитрих Шнуре: Обавештење. — Алберт Арнолд Шол:

Нешто се наговештава. — Кристине Лавант: На смак света мирише. — Криста Рајниг: Последњи. — Ерих Фрид: После. — Валтер Бауер: Бити овде. — Гинтер Ајх: Мисли на то... — Ханс Магнус Енценсбергер: За читанку за више разреде. — Јирген Бекелман: Једноме погинулом у будућем рату. С немачког превео Слободан Глумац. — Јудита Шалго: CDE. — Бранко Андрић: Почасни трг у Венецији. — Звонимир Костић-Паланski: Са жишком у руци. — Мирисима светлост зајесени. — Руке зазидане. — Грех. — Запис. — Белекула. — Жан Амери: Вилхелм Рајх или странпутице психологије. Превео с немачког Томислав Бекић. — Писци и књиге. Бошко Новаковић: Поетско осећање судбине. — М. И. Бандић: Приповетка данас (I)· Антоније Исаковић или портрет приповедача у декору „Празних брегова". — Марко Недић: Упорни посматрач Павле Угринов. — У овом броју.

Свеска 3. Милан Кашанин: Сусрети и писма. VI Иван Мештровић. — Србољуб Митић: Шест песама. Умирање рустике. — Месечар челом на земљи. — Луди бикови на брду. — Глава на суду. — Орање. — Отварање таме. — Воја Чолановић: Ујдурма у виду три дугмета на пелерини. — Момир М. Војводић: Максим Црнојевић. — Ноћ Краља Дечанског. — Јефимијина ноћ. — За сан птице плаве. — Драгиња Урошевић: Круг хумке. Звездачаци. — Хумке час. — Плави коњаник. — Сенка. — Харфа. — Ирис. — Слово. — Драгиша Живковић: Симбол прометејства у поезији Бране Јакшића. — Александар Ристовић: Писма сањалици. — Мирослав Караулац: Догађаји за време паузе. Опет телефон. — У њеном животу. — Акциони филм. — Догађај испред „Мале Будућности". — Пауза. — Шта се догађа. — Дивни свет нестаје. — Борис Пастернак: Покушај да се разлучи душа. Мучкап. — *** [фебруар. С мастилом сузе шкропим]. — Три варијанте. — Марбург (фрагмент). — *** [Моја сестра — живот и данас је бучна...]. — Часови енглеског. Превео М. Живанчевић. — Писци и књиге. М. И. Бандић: Приповетка данас (II): Хоризонти реализма. (Бранко Ћопић, Данило Киш, Блаже Конески, Татјана Арамбашин, Вељко Ковачевић). — Врт детињства (Бранко Ћопић). — Детињство, опет (Данило Киш). — Социјална и лирска рефлексија (Блаже Конески). — Догодило се једног лета (Татјана Арамбашин). — Илегалац и бароница (Вељко Ковачевић). — У овом броју.

Свеска 4. Песма о ратовању Игорову. — Давид Албахари: Да ли је то старост, дечко? — Флорика Штефан: Стихови. — Фланери О'Конор: Тешко је наћи доброг човека. Превео М. И. Бандић. — Зоран Вучић: О огњишту. — Живе вучићи. — Пал Диел: Симболизам у грчкој митологији. Едип. Превео с француског Петар Милосављевић. — Писци и књиге. М. И. Бандић: Приповетка данас (III): Хоризонти реализма. (Ерих Кош, Петар Шегедин, Чедомир Брашанац). — Из свих друштвених слојева (Ерих Кош). — Између језика и говора (Петар Шегедин). — После осамнаест година (Чедомир Брашанац). — У овом броју.

Свеска 5. Димитрије Богдановић: Стара српска библиотека. — Љубомир Симовић: После војевања. Семегњево. — Поглед на свет. — Топло јесење поподне. — На сечоречком гробљу. — Молитва мајке Луталице светом Стевану Ветровитом. — Стварање краља. — Огњени дан. — Поплава. — Молитва на двору. — Светом Јелисеју чији је дан заветан болесницима од очију. — Пред суђење. — Молитва светом Нестору који је убио алу а из ње постали мишеви гуштери змије и друга гамад. — Огњени дан (II). — Исак Бабељ: Репортаже из 1918. године. О коњима. — Недоношчад. — Побијени. — Евакуисани. — Мозаик. — О Грузијанцу, Керенки и генераловој кћери. — Слепци. — Вече. — Догађај на Невском проспекту. — Нови живот. — Пресветли патријарх. Превео с руског Александар Мушалевски. — Драгомир Брајковић: Нова туга и опомена. — Ристо Трифковић: Лутања око села М. — Михаило Харпањ: Превентивна песничка акција. — Писци и књиге. М. И. Бандић: Методологија и проза: Феноменолошки и други експерименти (приповетка данас, IV). (Душан Белча, Филип Давид, Марко Недић, Павле Угринов, Руди Шелиго). 1. Игре око смрти (Душан Белча). — 2. Овај исти, другојачији свет (Филип Давид). — 3. Снови на послу (Марко Недић). — 4. Песништво ствари (Павле Угринов). — 5. Метод и превазилажење метода (Руди Шелиго). — Ј. Коцјанчић: Миодраг Павловић: Хододарје. — У овом броју.

Свеска 6. Драган М. Јеремић: Божидар Кнежевић или Филозофија као историја света. — Јоханес Бобровски: Детињство. — Литавске песме. — Завичај сликара Шагала. — Мемел. — Равница. — Путник. — Зимски крик. — Зовин цвет. — Пут ка дому. Превео: Бранимир Живојиновић. — Петар Демец: Јоханес Бобровски. Превео с немачког Томислав Бекић. — Радован Зоговић: Ноћ и пола вијека. — Драгољуб Јекнић: Отварајући уста. Траг. — Зима. — Летописац у Светој тројици, Пљевља. — Откривање града. — Година. — Стара воденица. — Даждевњак. — Порекло шуме. — Претварање шуме. — Успаванка шуме. — Чедомир Чоловић: Сутон. — Једна стара формула. — Срђан Воларевић: Уз реку до извора. — Корак до пута. — Лагано до висине детелине. — Отворено питање. — Димитрије Богдановић: Стара српска библиотека. — Писци и књиге. М. И. Бандић: Приповетка данас (V): Нови критички реализам. (Павле Угринов, Видосав Стевановић, Мирослав Јосић Вишњић, Милисав Савић, Иван Кушан, Чедо Прица, Стеван Иванић и др.). — У овом броју. — Садржај Летописа Матице српске. Година 147. — Књига 408.

IN MEMORIAM

АЛЕКСАНДАР ШЕВИЋ

У Београду је 14. септембра 1971. умро Александар Шевић, истакнути друштвени и политички радник, дугогодишњи члан Управног одбора и потпредседник Матице српске.

Као политички радник пок. Шевић обављао је одговорне функције у покрајинским и републичким представничким телима. Био је председник Главног народноослободилачког одбора Војводине, републички народни посланик и потпредседник Републичке скупштине СРС.

Рођен у Руми 24. јула 1897. год., Александар Шевић је после завршене гимназије у Новом Саду студирао агрономију, па се посветио практичној пољопривреди. Рано се заинтересовао за политику и припадао кругу самосталних демократа који је неколико година пред рат дошао на чело Матице.

Члан Матице српске још од године 1919, када је био студент, Александар Шевић је активно учествовао у раду скупштина, заузимајући се за усвајање корисних иницијатива и прихватање пројеката значајних за Матичин рад. Нарочито плодна његова сарадња у Матици настаје по ослобођењу. У Управни одбор биран је од 1945. непрекидно до 1969. године, а потпредседник Матице био је од 1955. до краја свог чланства у Управи (1969).

Као потпредседник и члан Управе имао је прилике да непосредно учествује у најкрупнијим пословима, од најважнијег интереса за Матичин рад и бујан развој после ослобођења, при чему је његово искуство истакнутог друштвеног и политичког радника много доприносило доношењу најцелисходнијих решења.

Повлачење Александра Шевића из активне сарадње године 1969. Матица српска је обележила изразима признања за његов дугогодишњи рад и значајан допринос њеном послератном успону, те га је изабрала за свога сталног, доживотног члана-сарадника.

В. В.

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

Рад Матице српске, број 2, година CXLV од оснивања Матице српске. Чланови уредништва: Сава Јосић, др Божидар Ковачек, Павле Малетин, Миливој Николајевић, Бошко Петровић, Главни уредник: Павле Малетин. Одговорни уредник: Бошко Петровић. Технички уредник: Лаза Атанацковић. — Нови Сад, Штампа: „Будућност", 1971; стр. 87; 24,2 × 17.

Тираж: 1360. Брошурано. Цена: 2,50 динара.

Година 1, 1971, број 2.

Садржај: Број 2. Извештај Управног одбора о раду Матице српске од 1. јануара до 31. децембра 1970. — Завршни рачун Матице српске и задужбина за 1970. годину. — П. М.: Преглед важнијих одлука Управног одбора. — Матица српска уочи своје велике прославе. — Век и по у служби културе. — Одговори на питања Политике (24. VII 1971) Младена Лесковца, председника Матице српске. — Иванка Веселинов: Старе и ретке књиге Библиотеке Матице српске. — Олга Микић: Новосадске радионице XVIII — XX века. — Прилози у збиркама Галерије Матице српске. — Хроника. Ж. Б.: У неколико речи. — Бранкова награда. — Именик Матице српске. — Из историје Матице српске. Оснивачи Матице српске. — Јелена Николић: Библиографија издања Матице српске у периоду јануар—јун 1971. — In memoriam, В. В.: Милорад Радујков.

УМРЛИ ЧЛАНОВИ МАТИЦЕ СРПСКЕ У 1971. ГОДИНИ

1. Бурица Лишић, трговац, Нови Сад;
2. Лазар Мишић, књижар, Нови Сад;
3. др Вера Недељковић, професор, Београд;
4. др Сима Матејин, лекар, Нови Кнежевац;
5. др Љубомир Борота, лекар, Бечеј;
6. Гојко Михајловић, протојереј, Ириг;
7. Петар Дећански, банкарски чиновник у пензији, Нови Сад;
8. Милорад Радујков, секретар Надзорног одбора Матице српске, Нови Сад;
9. инж. Владислав Велић, технолог, Београд;
10. Ила Лампел-Касовиц, професор клавира, Нови Сад;
11. Нада Продановић, учитељица у пензији, Нови Сад;
12. др Иван Прудан, касациони судија у пензији, Нови Сад;
13. Светолик Пашћан-Којанов, композитор, Београд;
14. Никола Станимировић, пензионер, Нови Сад;
15. Александра Хаџи, домаћица, Нови Сад;
16. др Бранислав Русић, проф. унив., Београд;
17. Инж. арх. Ђорђе Табаковић, Нови Сад;
18. Александар Шевић, друштвени радник, Београд;
19. Радоје Белушевић, капар, Нови Сад;
20. Коста Хаџи, адвокат, Нови Сад;
21. др Јован Мутибарић, стручни саветник Завода за тополе, Нови Сад;
22. Станко Лазић, трговац, Нови Сад;
23. др Јован Поповић, лекар, Нови Сад;
24. Аркадије Петровић, трговац, Нови Сад.

Наши мали речници светских језика у новој опреми — најлепши и најјевтинији поклон ђацима и студентима који уче стране језике као и туристима који путују у иностранство

У новој опреми, штампани на библијској хартији, у веома елегантном повезу од савитљивог пластичног материјала, до сада је објављено три пара малих речника чија је цена 10 динара по примерку. То су:

Светислав Марић
ЕНГЛЕСКО-СРПСКОХРВАТСКИ РЕЧНИК
СРПСКОХРВАТСКО-ЕНГЛЕСКИ РЕЧНИК

Сава Давидовић
НЕМАЧКО-СРПСКОХРВАТСКИ РЕЧНИК
СРПСКОХРВАТСКО-НЕМАЧКИ РЕЧНИК

Милош С. Московљевић
РУСКО-СРПСКОХРВАТСКИ РЕЧНИК
СРПСКОХРВАТСКО-РУСКИ РЕЧНИК

У ранијој опреми, повезани у мушему, по цени од 6 дин. по примерку, имамо још два пара малих речника:

Живојин Живојновић
ФРАНЦУСКО-СРПСКОХРВАТСКИ РЕЧНИК
СРПСКОХРВАТСКО-ФРАНЦУСКИ РЕЧНИК

Никша Стипчевић
ИТАЛИЈАНСКО-СРПСКОХРВАТСКИ РЕЧНИК
СРПСКОХРВАТСКО-ИТАЛИЈАНСКИ РЕЧНИК

Тражите наше мале речнике тзв. „библијског формата" (48 × 72 мм), веома практичне и добре (сваки обухвата између 10.000 и 12.500 речи), у свима књижарама.

Поруџбине:
ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ
МАТИЦЕ СРПСКЕ,
Нови Сад,
Трг Св. Марковића, 2.

ПРОДАЈНЕ ЦЕНЕ ЗБОРНИКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ЗБОРНИК ЗА КЊИЖЕВНОСТ И ЈЕЗИК

	Динара
Бројеви: 1—3, 8 и 11, свака свеска	6,00.—
Двоброј: 4/5, 6/7 и 9/10, свака свеска	9,00.—
Бројеви: 12/1, 2, 13/1, 2, 14/1, 2, 15/1, 2, 16/1, 2, 17/1, 2, 18/1, 2, 3, свака свеска	15,00.—
Бројеви: 19/1, 2, 3, свака свеска	30,00.—

Претплата за бројеве: 20/1, 2, 3 за 1972. г. у земљи 90, за чланове Матице српске 72, за иностранство 180 динара, цена појединачне свеске 30 динара

ЗБОРНИК ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

Бројеви: 1—3, 6, свака свеска	10,00.—
Двоброј: 4/5	15,00.—
Бројеви: 7—12, 13/1, 2, свака свеска	20,00.—
Бројеви: 14/1, 2, свака свеска	40,00.—

Претплата за бројеве 15/1, 2 за 1972. г. у земљи 80, за чланове Матице српске 64, за иностранство 160 динара;
цена појединачне свеске 40 динара

ЗБОРНИК ЗА СЛАВИСТИКУ

Број 1	20,00.—
Број 2	40,00.—

Претплата за број 3 за 1972. г. у земљи 40, за чланове Матице српске 32, за иностранство 80 динара; појединачна свеска 40 динара

ЗБОРНИК ЗА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ

Бројеви: 1—4, свака свеска	40,00.—
Бројеви: 5 и 6, свака свеска	80,00.—

Претплата за број 7 за 1971. и број 8 за 1972. у земљи по 80, за чланове Матице српске 64, за иностранство по 160 динара; појединачне свеске 80 динара.

ЗБОРНИК ЗА ДРУШТВЕНЕ НАУКЕ

Бројеви: 1—12, 15—31, 34—38, свака свеска	4,50.—
Двоброј: 13/14 и 32/33, свака свеска	9,00.—
Свеска бр. 22 је распродата	
Бројеви: 39—55, свака свеска	10,00.—
Број 56	25,00.—

Претплата за свеску 57 за 1972. г. у земљи 25, за чланове Матице српске 20, за иностранство 50 динара; цена појединачне свеске 25 динара.

ЗБОРНИК ЗА ИСТОРИЈУ

Број: 1 и 2, свака свеска	10,00.—
Број: 3 и 4, свака свеска	25,00.—

Претплата за свеске 5 и 6 за 1972. г. у земљи 50, за чланове Матице српске 40, за иностранство 100 динара; цена појединачних свезака 25 динара.

ПРОДАЈНЕ ЦЕНЕ ЗБОРНИКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

ЗБОРНИК ЗА ПРИРОДНЕ НАУКЕ

Бројеви: 1 — 25, свака свеска	4,50.—
Бројеви: 26 — 39, свака свеска	10,00.—
Бројеви: 40 и 41, свака свеска	25,00.—

Претплата за свеске 42 и 43 за 1972. г. у земљи 50, за чланове Матице српске 40, за иностранство 100 динара; цена појединачних свезака 25 динара.

РАД МАТИЦЕ СРПСКЕ

Бројеви: 1, 2, 3, свака свеска	2,50.—

Претплата за свеске 4, 5 и 6 за 1972. г. у земљи 15, за иностранство 30 динара; цена појединачних свезака 5 динара.

Чланови Матице српске добијају Рад бесплатно.

* * *

Претплата и продајна цена Летописа Матице српске за 1972. годину

Годишња претплата у земљи 50, за чланове Матице српске 40, за иностранство 100 динара; цена појединачне свеске 5 динара.

СВЕ ПРЕТПЛАТЕ СЛАТИ НА АДРЕСУ: ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ МАТИЦЕ СРПСКЕ, ТРГ ХЕРОЈА ТОЗЕ МАРКОВИЋА БР. 2, 11000 НОВИ САД.

* * *

ЧЛАНОВИ МАТИЦЕ СРПСКЕ ДОБИВАЈУ СВЕ КЊИГЕ У ИЗДАЊУ МАТИЦЕ СРПСКЕ УЗ ПОПУСТ ОД 15% У КЊИЖАРАМА МАТИЦЕ СРПСКЕ:

КЊИЖАРА „МАТИЦА СРПСКА“, НОВИ САД, ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА ЗМАЈА 4

КЊИЖАРА „ВУК КАРАЏИЋ“, НОВИ САД, ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА ЗМАЈА 12

КЊИЖАРА „МАТИЦА СРПСКА“, БЕОГРАД, СТУДЕНТСКИ ТРГ 5,

КАО И ПУТЕМ ИЗДАВАЧКОГ ПРЕДУЗЕЋА МАТИЦЕ СРПСКЕ, НОВИ САД, ТРГ ХЕРОЈА ТОЗЕ МАРКОВИЋА БР. 2.

ПРИЛИКОМ КУПОВИНЕ, У ПРОДАВНИЦАМА ЈЕ ДОВОЉНА ИЗЈАВА О ЧЛАНСТВУ, А У ПОРУЏБЕНИЦИ ТРЕБА НАГЛАСИТИ ДА ЈЕ КУПАЦ ЧЛАН МАТИЦЕ СРПСКЕ.

ИЗИШАО ИЗ ШТАМПЕ

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЊИЖЕВНИ ЛЕКСИКОН

Чланови Уређивачког одбора: Живојин Бошков, Живан Милисавац, др Бошко Новаковић и др Драгиша Живковић. — Главни уредник: Живан Милисавац

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЊИЖЕВНИ ЛЕКСИКОН

први је лексикон југословенских књижевника који обухвата целокупну литературу југословенских народа и народности, од најстаријих времена до данас.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЊИЖЕВНИ ЛЕКСИКОН

садржи обавештења о близу 1600 писаца и 170 књижевних часописа и о више од стотине књижевно-теоријских појмова.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЊИЖЕВНИ ЛЕКСИКОН

даје критички суд о писцима Југославије, о књижевним часописима и књижевним и књижевно-историјским појавама.

ЈУГОСЛОВЕНСКИ КЊИЖЕВНИ ЛЕКСИКОН

у великој ће мери надокнадити оно што би требало да нам пружи савремена историја књижевности, које још увек немамо.

ОВАЈ НЕОПХОДНИ ПРИРУЧНИК

штампан је на финој бездрвној хартији латиницом, у формату 245 × 165 мм, на око 800 страна, у платненом повезу са златотиском.

Књижарска цена: 180 динара.

Чл. 3

ЦИЉЕВИ МАТИЦЕ СРПСКЕ су: неговање и развијање науке, књижевности, уметности и културе уопште и популарисање културних тековина, као основних потреба социјалистичког друштва.

Чл. 4

У остваривању својих циљева Матица српска обавља ове задатке:

— изучава књижевност и књижевну и културну историју и помаже развој савремене књижевности;

— изучава ликовне уметности и помаже њихов развој;

— организује и обавља научно проучавање, нарочито Војводине, у другим гранама културног живота;

— сарађује са друштвима, установама и појединим научним и културним радницима у земљи и иностранству;

— издаје „Летопис Матице српске", зборнике научних радова, друге публикације и дела из области науке, књижевности и уметности;

— оснива културне и уметничке установе и предузећа.

(Из Статута МС)